

guzinot

GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Leto XVI

Ravne na Koroškem, 15. februarja 1979

Št. 3

Na dnevnih redih ni kulture

Februar je v Sloveniji edini mesec, ko se kultura pojavi na prvih straneh časnikov. To je nekako njeno bilančno obdobje; v njem se vrstijo proslave in podeljujejo nagrade. Šolarji prejemaajo bralne značke, v spominu pa oživijo Zdravljica in Samorastniki oziroma tisti deli iz njih, ki že desetletja veljajo kot gesla našega narodnega in družbenega osveščanja.

Vendar pa se letošnje kulturniško leto ni začelo in se najbrž tudi ne bo nadaljevalo v tako prijazno spravljivem prazničnem vzdušju. Nekaj primerov:

— Odmevi na Poti in stranpoti II so pokazali, da smo dokončno odrasli kakršnikoli varianti umetnosti, ki bi dišala po duhovnem sorodstvu s proletkultom ali sorealizmom.

— Teleksova polemika je prignala na ostrino načelno vprašanje: ali je lahko razprava nečega delavskega sveta o kulturi enak kulturni dogodek

kot izid pesniške zbirke? Razrešila ga seveda ni.

— Raziskava na republiški ravni o razraščeni kulture med Slovenci je s svojimi precej nizkimi odstotki zanimanja za posamezne zvrsti umetnosti znova pokazala, da pri nas še zmeraj v veliki meri prevladujeta kulturno porabništvo in kulturna pasivnost.

— SZDL je v Ljubljani priredila odmevno javno razpravo o aktualnih problemih kulturnih ustvarjalcev.

— Hkrati so umetniki na vseh področjih zelo delavni pa tudi plodov njihovega dela nas ni treba biti sram.

— Zelo se je razmahnila amaterska kulturna dejavnost.

Res je, da pri nas v železarni in občini te stvari razen zadnje še ne odmevajo širše, saj ne čutimo, da bi nas zadevale, globlje zanimale, da bi bile »naše«. Omenjamo jih vendarle iz naslednjih vzrokov:

— Najprej, niso samo ljubljanske.

— Potem: od časa do časa je koristno premisliti osnovne pojme, kot so npr. amaterizem, elitizem, podružbljanje kulture, samoupravljanje v kulturi, kulturni animatorji itn. Zelo pogosto jih le povzemamo od avtoritet ter jih uporabljamo na pamet.

— Ne bi škodilo, če bi kdaj raziskali, kakšne potrebe in želje imajo delavci na področju kulture.

Ni namreč treba zelo temeljito študirati zapisnikov organov upravljanja in družbenopolitičnih organizacij ter se šele

potem začuditi, kako redko in po naključju (kampanjsko) zaide kultura na dnevne rede naših sej, kako pogosto pa npr. malice, stanovanja, OD itn. Brez vsakega dramatiziranja in sprenevedanja to pomeni, da je kultura žal pač še koj na skrajnem repu top lestvice naših življenjskih potreb in interesov.

Nobena komanda je od tam ne bo premaknila. Prej razmislek in iz njega izvirajoči dogovor, v katerem srednjeročnem načrtu jo upamo s trajnim delom predstaviti kam drugam.

Marjan Kolar

Ugotovitve in stališča aktiva ZB in LODS železarne Ravne

Odbor aktiva ZB in LODS DO železarne Ravne sta na svoji 2/79 seji dne 15. 1. 1979 med drugim razpravljala o sedanjem stanju v železarni Ravne ter

UGOTOVILA

1. Aktiv borcev NOB v železarni Ravne se dobro zaveda, da je del današnje generacije nezadovoljen s sedanjim sistemom ter da smo kot aktivni udeleženci revolucije še posebej dolžni varovati njene pridobitve. Te pridobitve so svoboda in neodvisnost vseh jugo-

slovanskih narodov, socialistični samoupravni sistem in naša neuvrščena politika.

2. Nedvomno je bil v zadnjih letih v naši domovini in v železarni Ravne napravljen velik gospodarski napredek. Tudi na samoupravnem področju smo v naši delovni organizaciji opravili veliko delo, ki nudi še boljše pogoje nadaljnjemu razvoju samoupravljanja. Vendar pri reorganizacijah ne gre vse gladko in tako tudi pri nas ni šlo brez težav in problemov, ki jih nekateri naši sodelavci nočejo razumeti. Namesto da bi tvorno sodelovali pri odpravljanju težav in problemov, saj je dovolj možnosti in prilik prek samoupravnih organov in družbeno političnih organizacij, pa se poslužujejo takih načinov, ki mečejo slabo luč na posamezne organizacije združenega dela oz. vso delovno organizacijo SZ.

3. Železarna Ravne je pomemben dobavitelj tudi jugoslovanski ljudski armadi in hkrati dejavnik pri krepitevi naše obrambne sposobnosti. Prav zaradi tega mora imeti ustrezno družbeno avtoriteto in odnos do JLA. Tega se žal pogosto premalo zavedamo, kasni mo z dobavami in tako povzročamo nepotrebne težave.

4. Področje osebnih dohodkov je in bo ostalo delikatna zadeva, ki ji mora biti posvečena posebna pozornost. Sočasno pa je treba skrbeti za materialne osnove dela in za hkratni napredek drugih, delovnemu človeku potrebnih pogojev.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Večni temelj kulture

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ugotavljamo, da je pri nas vse preveč govorjenja in razpravljanja, v kateri grupi je kdo, namesto kaj kdo dejansko dela, koliko je napravil in koliko je vredno njegovo delo. Skratka, vse bi moralo biti odvisno od dejanskega delovnega prispevka posameznika in skupine, ne pa od formalnih opisov opravljenih del in nalog.

5. V TOZD in DS še ni vse na takem nivoju proizvodnje in samoupravne organiziranosti, kot bi želeli. Tudi delovna in tehnološka disciplina sta popustili. Preveč je izostankov z dela zaradi boleznin in zavoljo raznih drugih razlogov.

Odbor aktiva ZB in odbor LODS železarne Ravne je na osnovi ugotovitev od 1—5 sprejel naslednja

STALIŠČA

1. Aktiv borcev NOB ne bo več dopustil krstiti ugleda posameznih TOZD delovne organizacije železarne Ravne in našega samoupravnega družbenega sistema. Zahtevamo, da se proti povzročiteljem energično ukrepa.

2. Potrebna je večja in aktivnejša družbenopolitična angažiranost samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij ter zlasti ravnateljev TOZD in delovodij.

3. Do kraja je treba zaostriti odgovornost pri dobavah jugoslovanskih ljudskih armadi.

4. Na področju osebnih dohodkov se mora hitreje uveljaviti delitev na osnovi rezultatov dela. Težnje po uravnilovki zavirajo razvoj proizvodnih sil in jim ne more biti mesta v TOZD in DS železarne Ravne.

5. Zahtevamo večjo disciplino in doslednejšo odgovornost do dela. Temeljiteje je treba izkoriščati proizvodne kapacitete in zago-

toviti večjo prisotnost na delu. Za doseg tega cilja je potrebno energično preprečevati in prepovedati postopanje po TOZD vsem sodelavcem, ki tam niso zaposleni.

6. Za izboljšanje delovne discipline je treba zahtevati od vodstvenega kadra, da bdi nad spoštovanjem delovne discipline, skrbi za polno izkoriščenost delovnega časa in preprečuje nepotrebno postopanje in nepotrebno zbiranje delavcev izven organiziranih delovnih in organizacijskih sestankov.

7. V smislu samoupravnih določil o smotrnem izkoriščanju delovnega časa je potrebno dosledno razmejiti prisotnost na delu v osnovni TOZD in pri dejavnostih v drugih TOZD ali DS. Veljati mora za vse načelo, da je delavec lahko nagrajen za delo v enoti časa le enkrat in ne na več mestih istočasno.

8. Borci pozdravljamo vse zdrave iniciative in pobude, ki so v prid družbi, odklanjamo pa ozke osebne ali grupne interese, predvsem še take, ki so družbi v škodo in netižno nemir, zmedo in nesoglasja v DO. Predvsem ostro obsojamo poizkuse omalovaževanja ali dušenja vsestranskih naporov pri izgradnji samoupravne socialistične družbe.

Vsi borci NOB železarne Ravne smo enotnega mnenja, da je potrebno vse probleme in nesoglasja reševati na demokratični in samoupravni način. Zato smo vedno pripravljene sodelovati pri reševanju vseh problemov in prispevati svoj delež pri samoupravnih odločitvah v okviru veljavnega zakona o združenem delu ter internih samoupravnih aktov.

Odbor aktiva
ZZB NOV in LODS
Železarne Ravne

S SEJE DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Delavski svet železarne se je na 17. seji sestal 22. januarja 1979. Obravnaval je nekaj pomembnih vprašanj. Verjetno kot najpomembnejše je sprejel predlog izhodišč za ugotovitev dejanskega stanja na področju izpolnjevanja samoupravnih dolžnosti in delovnih obveznosti s predlogi stališč in priporočil za sprejem ukrepov na področju izboljšanja delovne in tehnološke discipline. Gre za prvo fazo že pred letom zahtevane akcije, po kateri naj bi se v celotni železarni enkrat odkrito pogovorili o naši delovni in tehnološki disciplini ter o izpolnjevanju samoupravnih dolžnosti in delovnih obveznosti nasploh. Delavski svet je sprejel kot predlog obširno gradivo, ki so ga predhodno obravnavali odbor za kadre in splošne zadeve, odbor za gospodarjenje in odbor samoupravne delavske kontrole, pripravila pa ga je posebna delovna skupina, ki jo je imenoval poslovni svet. Ta izhodišča so bila nato v obliki Informativnega fužinarja — Poročevalca — tiskana v 1200 izvodih ter posredovana v temeljne organizacije in delovne skupnosti v javno razpravo na

samoupravne organe in samoupravne delovne skupine. Suggestija delavskega sveta je tudi bila, da se morajo pri razpravi o teh vprašanih aktivno vključiti tako samoupravni organi kot družbenopolitične organizacije in da se je potrebno pri razpravah obrniti predvsem navznoter v specifične probleme določene delovne sredine v temeljni organizaciji. Ta usmeritev je bila podana zato, ker običajno ob takšnih razpravah o nekaterih aktualnih in nerešenih problemih in vprašanih kažemo na soseda, na druge tozde ali službe, ki da nečesa niso storile, sami pa smo pogosto premalo kritični ali pa sploh nekritični ali pa se zgovarjamo, da bomo nekaj storili takrat, ko bodo to storili tudi drugi.

Delavski svet je na tej seji v verifikacijskem postopku tudi ugotavljal rezultate razprave o oceni poslovnih rezultatov za leto 1978 na zborih delavcev. Ocena je vsebovala tudi predlog razporeditve čistega dohodka in predlog poračuna akontacij OD za leto 1978. Delavski svet je med drugim ugotavljal, da namen razprave ni bil v celoti dosežen,

da se je večina razprav sukala izključno okrog poračuna OD, da je bilo nekaj govora okrog počitniškega doma v Portorožu, vsemu ostalemu, namreč bistvu ocenjevanja poslovnih rezultatov in vzrokov, pa je bil dan minimalen poudarek. V zvezi s poračunom OD je delavski svet ugotavljal, da je večina tozdov oziroma večina delavcev na zborih glasovala za poračun, ki pravzaprav ni poračun, temveč delitev zneska 3000 din enako za vse zaposlene, neodvisno od delovnega prispevka delavca. Delavski svet je ugotavljal, da so bile v TOZD jeklovke in TOZD industrijski noži nekatere izrazite zahteve o delitvi 5000 din, da pa so bile podobne zahteve, vendar v manjši meri po posameznikih ali skupinah delavcev izražene tudi v nekaterih drugih tozdih in delovnih sredinah, kjer se to pojavlja. Delavski svet železarne pa vse nesamoupravne tendence obsoja. Ker je, kot že rečeno, ugotavljal, da se je večina zborov le odločila za delitev 3000 din, da pa so zbori tudi soglašali, naj se poračun izvede po tisti varianti, kot bo večinsko ugotovljena za celo delovno organizacijo, je tako sprejel ugotovitveni sklep, ki je bil že izvršen, po katerem so vsi delavci poračun v navedeni višini že sprejeli z upoštevanjem, da je bila višina odvisna tudi od časa zaposlitve v tozdu.

Delavski svet pa je obenem ugotavljal, da so zbori sprejeli tudi naslednje sklepe, ki so že zlasti pomembni in jih moramo dosledno upoštevati pri formiranju zaključnega računa:

— Delavci v tozdih smo se na podlagi medsebojne delovne in poslovne povezanosti po načelih skupnega prihodka in svobodne menjave dela v Železarni Ravne odločili, da temeljne organizacije spremljajočih in skupnih dejavnosti ter delovne skupnosti z obračunom za mesec december upoštevajo pri pridobivanju celotnega prihodka prihodek v skladu z rezultati poslovanja tozdov osnovnih dejavnosti in v sorazmerju z opravljenimi storitvami.

— Delavci tozdov in delovnih skupnosti smo se na podlagi samoupravnih sporazumov o solidarni odgovornosti za pokrivanje potreb skupne porabe odločili, da združujemo del nerazporejenega čistega dohodka za zadovoljevanje skupnih potreb vseh delavcev delovne organizacije v sorazmerju s potrebami in višino nerazporejenega dela čistega dohodka vsakega tozda.

— Delavci v tozdih in delovnih skupnostih bomo o dokončni razporeditvi ostanka dela nerazporejenega čistega dohodka za posamezne namene skupne porabe in poslovnega sklada odločali ob potrditvi zaključnega računa v skladu s predloženim predlogom potreb.

— V primeru, da bi bil ostanek nerazporejenega čistega dohodka po dokončni ugotovitvi poslovnih rezultatov za leto 1978 manjši, kot je navedeno v oceni, je potrebno znižati predvidena sredstva za izgradnjo počitniških kapacitet v Portorožu do višine, ki je potrebna za odkup zemljišč in objektov. Če to zmanjšanje ne zadostuje, se znižajo namenska sredstva za družbeno stanovanjsko izgradnjo in poslovni sklad.

V primeru, da bo znesek nerazporejenega čistega dohodka večji, kot ocenjujemo, se presežena sredstva v celoti namenijo za poslovni sklad tistega tozda, ki je sredstva ustvaril. Iz teh vlaganj za poslovni sklad ne nastaja obveznost združevanja teh sredstev. Tozdi uporabljajo ta sredstva za naložbe v tiste objekte, ki bodo odpravili ozka grla v proizvodnji in tako vplivali na povečanje dohodka.

Kot že rečeno, je delavski svet tudi ugotavljal, da je večina zborov pri obravnavi ocene poslovnih rezultatov izpostavila vprašanje nadaljnje perspektive oziroma izgradnje počitniškega doma v Portorožu, za katerega naj bi po predlogu delitve sklada skupne porabe po zaključnem računu za leto 1978 namenili v letošnjem letu 8,5 milijona din.

Dejansko je potrebno, da se o počitniškem domu oziroma o nadaljnji perspektivi in oblikah letovanja dokončno izrečemo. Zasnova izgradnje počitniškega doma v Portorožu je sicer bila sprejeta na delavskem svetu železarne obenem s konceptom nadaljnega razvoja družbenega standarda, ki pa ni bil širše obravnavan in verificiran v tozdih, kar bo potrebno storiti takoj. Vsekakor se moramo v februarju pred potrjevanjem zaključnih računov o teh stvareh dokončno opredeliti, da bodo delavci celovito informirani in se bodo lahko odločili. V ta namen je delavski svet železarne zadolžil TOZD razvoj in raziskave, da pripravi celovito poročilo o dosežanih akcijah in do sedaj porabljenih sredstvih s celovito predstavitvijo že sprejetega koncepta izgradnje počitniškega doma kot osnovo za nadaljnjo razpravo. Navede naj tudi, kaj bomo s sredstvi, ki jih nameravamo letos oddvojiti, uspeli narediti, kot tudi, koliko znaša po oceni zasnova celotne finančne konstrukcije za celotno izgradnjo, in morebiti druge podatke, ki zanimajo delavce in ki so jim potrebni, da bi se o vprašanju počitniškega doma v Portorožu lahko dokončno odločili.

Delavski svet je, kot nekateri drugi organi, na tej seji tudi ugotavljal, da kasnimo z urejanjem nekaterih zadev na področju OD in da jih je treba pospešiti ter v februarju in marcu sprejeti vse samoupravne splošne akte spremenjenega in dopoljenega sistema, ki naj vzpostavi princip nagrajevanja po rezultatih dela skladno z zakonom o združenem delu. Tudi bi v prvi polovici februarja že morali sprejeti kratkoročne ukrepe, s katerimi bi OD delavca postavil v soodvisnost od dohodka tozda in nekatere druge kratkoročne rešitve.

Ko je delavski svet razpravljal o izvedbi zadnjih sestankov zborov delavcev, je ugotovil, da so imeli nekateri tozdi in nekatere delovne skupnosti izredno nizko udeležbo. Za železarno kot celoto je bilo ugotovljeno, da se razprave in glasovanja ni udeležilo prek tisoč delavcev in da je tako velika odsotnost nesprejemljiva. Zahteval je, da se sestajanje zborov delavcev časovno bolj usklajuje v celi delovni organizaciji, da pa je treba zbere delavcev v vseh pogledih tudi z organizacijskega vidika bolje pripraviti in tudi voditi. V tozdih morajo gle-

JOŽE GOLOB, NOVI PREDSEDNIK DS ŽELE- ZARNE

Potem ko je dosedanji predsednik delavskega sveta železarne Franc Tušek odšel na drugo delovno mesto, je bil za novega predsednika izvoljen **Jože Golob**. Tov. Golob je bil rojen 18. 1. 1943 in je član ZKJ od 1. 1975. Končal je višjo tehnično šolo in je vodja izdelave pil in diskastega orodja v TOZD rezalno orodje Prevalje.

Zaupane so mu številne družbene in politične funkcije. Je delegat temeljne koroške banke, podpredsednik odbora LODS, član odbora za urejanje beneficirane delovne dobe. Je v svetu KS Prevalje in sekretar predsedstva ZRVS Prevalje.

F. R.

de na specifične pogoje poiskati tak način sestajanja, ki bo večini zaposlenih nudil možnost sodelovanja. Enako velja za sestajanje delovnih skupin, ki ponekod še zmeraj zelo slabo delujejo.

Na podlagi poročila centra za razvoj samoupravljanja in informiranje je delavski svet v verifikacijskem postopku tudi ugotavljal, da so delavski sveti tozodov v decembru 1978 oziroma v prvi polovici januarja 1979 sprejeli: samoupravni sporazum o temeljnih planov ekonomskih odnosov s tujino do leta 1980, samoupravni sporazum o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg dogovorjenega obsega uvoza blaga in storitev ter odlika deviz za leto 1979 in samoupravni sporazum o združevanju sredstev za zagotovitev materialne osnove samoupravne interesne skupnosti SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino. Vsi trije samoupravni sporazumi se sklepajo med članicami SIS za ekonomske odnose s tujino.

Delavski svet je tudi verificiral veljavnost sprejema samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev rezerv pri interni banki Slovenskih železarn Ljubljana, ki so ga sprejeli delavski sveti tozodov v decembru 1978. Na tej seji je verificiral tudi sprejem in veljavnost pravilnika o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, ki je bil sprejet na zborih tozodov in delovnih skupnosti v času med 28. septembrom in 20. decembrom 1978.

Delavski svet je tudi ugotavljal, da smo novembra in decembra 1978 na zborih delavcev obravnavali in v večini sprejeli tudi samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih TOZD pri pridobivanju dohodka in razporejanju skupnega prihodka in samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega dohodka. Kljub precej dolgemu času za razpravo in sprejem pa je bilo ugotovljeno, da teh pomembnih aktov do takrat še niso sprejeli v TOZD industrijski noži, kar je bilo na seji ostro kritizirano.

Delavski svet je razpravljal tudi o nekaterih drugih vprašanjih. Tako je v svet delavnic pod posebnimi pogoji, ki delujejo v okviru zavoda za usposabljanje invalidne mladine v Crni na Ko-

roškem, za delegata Železarne Ravne imenoval Franca Hrastnika iz TOZD priprava proizvodnje, v občinski koordinacijski odbor za usmerjanje vpisa novincev v šolskem letu 1979/80, ki deluje pri občinski izobraževalni skupnosti, Ivana Pungartnika iz TOZD kovačnica in za delegata v svet delavske univerze Ravne na Koroškem Ivana Merkača iz TOZD industrijski noži. V vseh primerih gre za ustanove oziroma institucije posebnega pomena, v katerih moramo kot večja organizacija združenega dela imeti svojega predstavnika.

Na tej seji je delavski svet na podlagi poročila kadrovske službe, ko je ugotavljal, da je bil problem obravnavan na samoupravnih organih nekaterih tozodov, sprejel ugotovitveni sklep v zvezi z nočnim delom žensk. Ugotovil je, da tozdi v okviru možnosti pospešeno izvajajo program ukrepov za postopno zmanjševanje oziroma ukinitve nočnega dela žensk. Tako je bilo do konca leta 1978 zmanjšano število žensk, ki delajo ponoči, z 49 v letu 1977 na 24 v letu 1978. Od 24 delavk, ki delajo ponoči tudi v letu 1979, je še šest takih, ki so razporejene na dela v neposredni proizvodnji kot pulstiska v TOZD valjarna ter žer-

javistka in brusilke v TOZD jeklovlek.

V predlogu dnevnega reda za 17. sejo delavskega sveta je bilo tudi imenovanje predsednika delavskega sveta železarne, ker je dosedanji odšel na novo delovno dolžnost. Ker pa glede na objektivne okoliščine sindikat ni pripravil predloga za kandidata, je delavski svet sklenil, da se ponovno sestane na posebni seji, ko bo predlog pripravljen, kar je bilo storjeno čez teden dni.

Za novega predsednika delavskega sveta Železarne Ravne je bil imenovan **Jože Golob**, delegat iz TOZD rezalno orodje, dosedanji predsednik odbora za kadre in splošne zadeve pri delavskem svetu železarne. Da pa ne bi opravljal dvojne funkcije, ga je delavski svet razrešil funkcije predsednika odbora, za novega predsednika pa imenoval **Milana Paviča** iz TOZD kontrola kakovosti.

Od odhodu dosedanjega predsednika Franca Tuška na nove dolžnosti za sekretarja komiteja občinske konference ZKS se mu je delavski svet v imenu kolektiva zahvalil za dosedanje aktivno delo z željo za še nadaljnje plodno sodelovanje.

-deja

MNENJA DELAVCEV:

Več delovne discipline

Na račun slabe izrabe delovnega časa je bilo pri nas že precej povedanega in napisanega. Na delavce dežujejo kritike, da zamujamo na delo, ga predčasno zapuščamo in pohajkujemo med delovnim časom, se včasih izmikamo delovnim dolžnostim in kdaj tudi odklanjamo delo. Vse to močno vpliva na produktivnost ter na delovno in tehnološko disciplino.

Sprejemamo oziroma imamo med drugimi tudi samoupravni akt, ki med drugim dovoljuje športnikom, kulturnikom, gasilcem itn., da lahko dobijo za svojo aktivnost 7 ali celo več dni izredno plačanega dopusta, kate-rega jim odobrijo komisije za kadre. Ker zdaj odločamo o tem, kdo in koliko naj dobi takega dopusta, se slišijo govornice, da bi amatersko kulturno in športno delo razvrstili po nekakšnih kvantitativnih razredih, kar naj bi bilo tudi merilo za odmero plačane odsotnosti z dela.

Kaj storiti, da se bosta produktivnost in delovna disciplina povečali in kako najbolj prav določiti dodeljevanje izredno plačanega dopusta, smo vprašali nekatere naše delavce. Takole so odgovorili:

Franco Fale, predsednik poslovnega sveta:

»Delovna in tehnološka disciplina sta prvi pogoj za dobro in organizirano delo, hkrati pa tudi za dobre medsebojne odnose pri delu. Disciplina pa mora biti zavestna, saj nedisciplinirani izkorišča pridno delo discipliniranih.

Proti vsakemu zamujanju na delo in prezgodnjem odhajanju domov bi se moralo primerno

ukrepati. Postopanje in izmikavanje delovnim obveznostim pa je mogoče samo tam, kjer je organizacija slaba, nadzor nad delom pa neustrezen.

Za delovno disciplino so predvsem odgovorni skupinovodje in delovodje z ravnatelji TOZD in DS. Nemogoče je valiti odgovornost za delovno disciplino na vrstarsko službo ali na nekoga drugega. Vprašanje pa je, ali nimajo ponekod skupinovodje in delovodje preveč ljudi in jih zato ne morejo tako nadzirati, kot bi jih morali.

Res je, da slaba delovna in tehnološka disciplina vplivata na produktivnost in uspeh dela, zato bo potrebna vrsta ukrepov, da se stanje izboljša. Delavski svet železarne je na svoji seji 22. januarja 1979 med drugim obravnaval tudi to področje ter med drugim zavzel tudi naslednja stališča in priporočila:

— vztrajati, da bodo prisotnost pri delu evidentirali vsi delavci,

— organizacijsko preučiti žigosna mesta, zagotoviti kontrolo nad žigosanjem, montirati žigosne ure povsod tam, kjer jih še ni, pa bi bilo to smotrno, ter zagotoviti dobro vzdrževanje ur;

— na novo izdelati navodila za način evidentiranja navzočnosti ter za vodenje evidence,

— žigosne kartice uporabiti tudi za obračun osebnega dohodka, kot prepustnico za izhod in kot nalog za delo v podaljšanem delovnem času,

— praviloma prirediti sestanke zunaj delovnega časa, zlasti pa oceniti upravičenost nekaterih »proizvodnih« sestankov, kadar so posledica neizvajanja delovnih

nalog, slabe organizacije dela, nesposobnosti ipd.,

— preučiti možnost, da delavcu ne bi bilo treba za dalj časa zapustiti dela, ko ureja zadeve pri strokovnih službah (potrjevanje zdravstvenih izkaznic, uveljavljanje nekaterih pravic, pridobivanje podpisov za potrošniška posojila, sporočanje sprememb osebnih podatkov ipd.),

— opozoriti SIS in druge institucije, da sestanke sklicujejo po delovnem času.

Poleg teh stališč pa je važna organizacija. Trdim, da nismo povsod najbolje organizirani, saj ima delovodja od 8 do 40 delavcev. Temeljita organizacija, ki omogoča stalen nadzor nad vsemi, bi lahko po svoje prispevala, da bi se stanje izboljšalo. Skupinovodje imamo le v TOZD stroji in deli pri montaži stiskal-

Franco Fale

nic, drugod preddelavcev in skupinovodij ni. Se pa bodo morali DS in drugi samoupravni organi v TOZD z ravnatelji in delovodji več ukvarjati z delovno in tehnološko disciplino, ravnatelji in delovodje pa še z boljšo organizacijo proizvodnje.

V železarni res imamo samoupravni dokument, ki dovoljuje izredni dopust za dejavnosti pri kulturi, telesni kulturi in drugih družbenih dejavnostih ter za študij. Resnici na ljubo pa menim, da smo šli preširoko. Primer: v letu, ki ima 365 dni, imamo kar 99 dela prostih dni. K temu prištejemo še letni dopust in je dejansko število dni odsotnosti od dela zelo veliko. Če pa upoštevamo še odsotnost zaradi raznih, sicer samoupravno upravičenih izostankov, se kolektar delovne navzočnosti krči še naprej. Menim, da bi moralo biti čimveč dejavnosti ob prostih sobotah in nedeljah, število izredno plačanih dopustov pa bi morali skriti, saj gre vsako povečevanje nazadnje vendarle na račun tistih, ki vse leto pridno hodijo na delo.

Posebno poglavje so bolniški izostanki. Ko so bile pred 10 leti v železarni uvedene premije za neprekinjeno delo, je bolniški izostanek znašal okrog 4 odst., danes pa skoraj 8. Treba bo bolj stimulirati stalno prisotnost pri delu in delovni prispevek vsakega delavca pri dohodku TOZD, DS in DO. Tudi za to področje je

delavski svet sprejel priporočila in stališča, ki jih bodo obravnavali v TOZD in DS. Vsakdo naj bo nagrajen po deležu ustvarjenega dohodka. Vsaka drugačna prizadevanja za višjo skupino ali boljše oceno so brez realne osnove in v protislovju z zakonom o združenem delu.«

Peter Prikeržnik, vodja za org. poslovanja DS za gospodarjenje:

»Pri vsakem obravnavanju dela moramo najprej ugotoviti,

Peter Prikeržnik

kaj želi človek z delom doseči. Osnovni pogoj za opravljanje dela je pripravljenost za delo, pomembna pa je še sposobnost, ki je delno rezultat nadarjenosti, delno pa izobrazbe, delovnih izkušenj in sposobnosti prilagajanja.

Radi pozabljam, da moramo pri človeku spodbuditi sposobnost za delo, ga motivirati z notranjimi spodbudami: prizadevanje za priznanje, zaslužek, za izvršitev delovne naloge, solidarnost. Prav tu bomo morali storiti največ. V sistem nagrajevanja moramo čimprej vključiti kazalce gospodarnosti, kvalitete in količine opravljenega dela za vse zaposlene. Moramo se vprašati, ali čutimo odgovornost do jutrišnjega dne, tako da bomo tudi zanamcem omogočili nemoten razvoj. Poskrbeti pa moramo tudi za zdrave medsebojne odnose med zaposlenimi, ki naj slonijo le na zaupanju in pravilnem komuniciranju med vsemi strukturami.

Zakon o delovnih razmerjih omogoča delavcem, ki so aktivni na področju športa ali kulture v klubih oziroma društvih, nekajdnevno plačano odsotnost z dela. Nerazumljivo je, da bi pri odmerjanju te odsotnosti bili različni normativi glede na področje nadarjenosti. Odločilno vlogo pri odločanju o številu dni bi morala imeti kvaliteta in obseg dela, ne glede na to, ali v kulturi ali telesni kulturi, ki jo lahko dokaže vsak na raznih tekmovanjih. Kdor realizira široko zastavljene programe, naj dobi maksimalno dovoljeno kvoto. Posebej pa bi morali upoštevati izmenska delo, ki zelo ovira redno dejavnost.

Ne bi bilo napak, če bi s celotno kvoto razpolagal klub oziroma društvo in bi uporabljali

dopust v dogovoru s kadrovske službe. Upravičenost do dopusta bi želel podkrepiti s tem, da se posamezni zbori na leto sestajajo tudi več kot stokrat na koncertih, vajah in nastopih, in bi jim bila ta odsotnost povračilo za vloženi trud in za vse, kar prispevajo h kulturnemu življenju kraja.«

Štefan Bobek, samostojni konstruktor, TOZD RR:

»Vsi vemo, da je zamujanje na delo grda navada. Vodja delavca na to večkrat opozori, to pa je tudi vse in delavec zamuja še naprej. Zmanjšani fond delovnih ur na mesec bi morda bil dovolj močan ukrep proti zamudnikom. V pravilniku delovnih razmerij so lepo napisane pravice in dolžnosti delavca, kaže pa, da ga beremo bolj tam, kjer so opisane pravice. Za odpravljanje napak v odnosu do dela bo potrebno še kaj več. Ta »več« je pravilno in jasno informiranje delavcev ter poštenu odnosi med sodelavci.

Ali ustvarjalce — amaterje vidimo samo tedaj, ko zaprosijo za izredno plačan dopust? Mar je vsa dejavnost amaterja na kulturnem ali športnem področju zajeta le v dneh tega dopusta? Samo želimo lahko, da so med nami ljudje, ki po »šihtu« najdejo čas za delo v posameznih društvih. V njih delajo z vso zagnanostjo ter s kvalitetnimi predstavami in koncerti dvigajo kulturno rast kraja in doline. Zelo revna bi bila kulturna bera brez amaterjev. Ne bi bilo naših zlatih godbenikov, prikrajsani bi bili za marsikatero gledališko predstavo domače dramske skupine. Najbrž na Ravnah ne bi bilo tudi kvalitetnih razstav, tudi prireditve »od Pliberka do Traberka« najbrž ne.

Štefan Bobek

Pravilnik dovoljuje 7 dni izredno plačanega dopusta. Ali je to dovolj ali, ne, je odvisno od akcije, njenega pomena in kvalitete. To naj bi bilo tudi izhodišče komisijam za kadre kako deliti tak dopust posameznim amaterskim delavcem.«

Janko Štimnikar, organizator obdelav na procesnih računalnikih, DS za gospodarjenje:

»Izraba delovnega časa je kompleksna stvar. Ni toliko odvisna od volje do dela posameznika kot od organizacije dela. Pri nas ni zmeraj najboljše iz objektivnih

in subjektivnih razlogov. Zamujanje, pohajkovanje itn. se običajno pojavlja tam, kjer šepa organizacija in ljudje nimajo dovolj dobro razloženih del in opravil.

Železarna ima ustrezne kadre in izkušnje, zato to moremo izboljšati. Da pa kritika ne velja za vse enako, naj pove podatek, da ima npr. TOZD ETS za enako število jakotočnih naprav ter za enako število krmilnih, merilnih in regulacijskih krogov 30—40 odstotkov manj zaposlenih kot druge železarne v SOZD. Število je približno enako kot v industrijsko razvitih državah.

Reševanje kompleksnih problemov po projektni organizaciji, teamsko delo, velika serijska proizvodnja, moderna tehnologija

Janko Štimnikar

in predvsem dobra organizacija dela naj bodo naši cilji. Ko bomo to dosegli, ne bo več negativnih pojavov v zvezi z delovno disciplino.

Za bogato kulturno in športno življenje ter druge prostovoljne družbene dejavnosti je treba zagotoviti ustrezna sredstva. Teh je običajno vedno premalo. Razumevanje, ki ga za to kaže železarna, je zelo pozitivno. Menim, da bi morali vse interesente grupirati po kvalitetnih razredih. Pri tem bi bilo merilo raven tekmovanja, pomebnost dejavnosti za kraj ter obseg dejavnosti.«

Alojz Janežič, vodja oddelka tehničnih plinov in vode, TOZD energija:

»Veliko zamujanja je predvsem na dopoldanski izmeni. Pohajkovanje je precej, je pa tisto po pisarnah bolj skrito od onega med obrati. Med »vasovalci« po bifejih je verjetno tudi nekaj takih, ki si čas za malico enakomerno razdelijo na tri dele po pol ure. Pri izhodih iz DO brez dovoljenja ima verjetno administracija premoč. Vsemu temu pa po mojem ni kriva prenizka zaveza delavcev, temveč slaba organizacija in razporeditev delovnih nalog, pri čemer naredi svoje tudi prevelika familiarnost.

Če pri delovodjih ter vodjih oddelkov in služb ne bomo zagotovili smotrne izrabe delovnega časa, bodo tudi žigosne ure le za prikrivanje organizacijskih slabosti. Ker pa so tu grešniki, ki štejejo med organizatorje dela, bodo morali najprej tudi ravnatelji TOZD in DS pokazati več prisotnosti na tem področju.

Alojz Janežič

Skupni imenovalec teh problemov pa je verjetno stimulatивно nagrajevanje po delu (ne za prisotnost) in kvalitetnejšo organizacijo dela. Ustrezna mora biti seveda tudi usmeritev dela v samoupravnih organih in DPO za bogatenje naše zavesti.

Kot podpredsednik izvršnega odbora ŠD Fužinar sem seznanjen le s problematiko odsotnosti delavcev športnikov. V letu 1978 je društvo planiralo 757 dni plačane odsotnosti z dela (v društvu je 8 klubov in sekcija smučarjev tekačev). Nimamo še podatka kadrovske službe, koliko je bilo dejansko izkoriščenih dni, ocenjujem pa, da med 600—650. Za letos smo na podlagi programov klubov in sekcije planirali 820 dni, res potrebovali pa jih bomo najbrž okoli 680—720.

Zavzemamo se za to, da je odsotnost strogo namenska. Je pa dala kontinuiteta v športu precejšnje vzgojne pa tudi afirmacijske rezultate ne samo ŠD Fužinar, ampak tudi Ravnam in železarni. Teško si predstavljam, da bi športniki in športni delavci z lastnim rednim dopustom ob kopici izgubljenih dni, prostih sobot in nedelj še bili pripravljani pokrivati vse obveznosti, ki jih prinašajo družbeno uveljavljeni in sprejeti tekmovalni sistemi.«

Peter Mihelač, instrumentalec, TOZD ETS:

»Delovna disciplina je odvisna od vsakega posameznika in ve-

Peter Mihelač

liko od organizacije dela. Tu smo postali delavci v železarni preveč domači in razvajeni. Kje so vzroki, verjetno ni treba posebej razlagati.

Izredno plačanih dni za kulturno dejavnost hitro zmanjka. Kar pogledamo, koliko je vsako leto vaj in nastopov. V naši TOZD imamo za to veliko razumevanja in se ob tej priložnosti kot predsednik folklorne skupine Prežihov Voranc zahvalim za razumevanje. Tako so tudi oni prispevali k našim uspehom.

Število dni bi kazalo nekoliko povišati, vendar le tistim, ki bi prijavili svoje programe v okviru OZKO in komisije za kulturo pri svetu sindikata. Prosti dnevi, ki jih ne bi izkoristili v tekočem letu, naj bi se prenesli na naslednje.

Sem za to, da se pri odmeri plačane odsotnosti upošteva kvaliteta. Le tako lahko pričakujemo še nadaljnje uspehe od godbenikov, pevcev, kulturnikov in vseh tistih, ki amatersko delujejo v raznih društvih in sekcijah.

Franc Rotar

Iz dela kolektivnih izvršilnih organov

Odbor za gospodarjenje

je na seji januarja obravnaval osnutek izhodišč za ugotovitev dejanskega stanja na področju izpolnjevanja samoupravnih dolžnosti in delovnih obveznosti — gradivo, ki je bilo po njegovi oceni dobro pripravljeno in je kot tako realna podlaga za učinkovito razpravo v tozidih in delovnih skupnostih ter daje možnost sprejema učinkovitih ukrepov na področju delovne in tehnološke discipline, za katero se ugotavlja, da ni na zadovoljivi višini.

Odbor sicer ni dal bistvenih priporočil k samemu gradivu, k izhodiščem, ker je smatral, da so dobro pripravljena, zavzel pa se je za to, da bi bila razprava v tozidih obrnjena navznoter k lastnim problemom, generalno pa bi morali posvetiti posebno pozornost vprašanju stimulativnega nagrajevanja, posebno vprašanju norm, ki so rak rana veljavnega sistema nagrajevanja. Sicer pa bi zlasti morali izpostaviti osebno odgovornost vseh struktur delavcev za opravljanje delovnih nalog, kar je sedaj na splošno premalo prisotno v vseh sredinah. Da bi se odnos do samoupravljanja, do družbene lastnine, do dela in poslovanja nasploh izboljšal, je potrebna vsepobna motiviranost, moralna in materialna stimulacija, družbenopolitične organizacije, samoupravni organi, zlasti pa poslovodni organi, pa bi morali več pozornosti posvetiti sprotnemu reševanju drobnih, včasih na videz nebitnih problemov delavcev. Odbor je obenem ugotavljal, da se, zlasti kadar gre za razporejanje dohodka, pojavljajo v nekaterih sredinah nesamoupravne zahteve in tendence. Zavzel je stališče, da bi morale vse napredne sile in pozitivno usmerjeni posamezniki, ki jih ni malo, nastopiti organizirano proti takim tendencam in obenem zagotoviti dosleden samoupravni način reševanja problemov, ki so in se bodo na en ali drug način kazali še v prihodnje.

Da bi se dvignila samoupravljalna zavest, je potreben tudi širši nivo znanja tako na strokovnem kot družbenoekonomskem oziroma idejnopolitičnem področju. Zaradi tega moramo razvijati informacijski sistem ter pospeševati izobraževanje delegatov in vseh struktur delavcev, ker je le

vsestransko izobražen delavec zmožen učinkovito samoupravljati tako, kot mu daje pravico in dolžnost ustava in zakon o združenem delu.

Odbor je na tej seji ponovno sprožil zahtevo o takojšnji normativni ureditvi vzpodbujanja in nagrajevanja inovacijske in racionalizatorske dejavnosti. Sedaj imamo tudi za direktno uporabo samoupravnih sporazumov o inovacijah in racionalizacijah ter tehničnih izboljšavah Slovenskih železarn, vendar bi ravno na podlagi tega akta morali izdelati posebne pravilnike v posameznih tozidih in v njih morebiti upoštevati tudi specifičnost posameznega tozda. Odbor za gospodarjenje tudi meni, da bi morali v tem aktu dokončno opredeliti vprašanje stimuliranja projektnih nalog in se tudi sicer dokončno opredeliti za delo po principu projektne organizacije.

Odbor za kadre in splošne zadeve

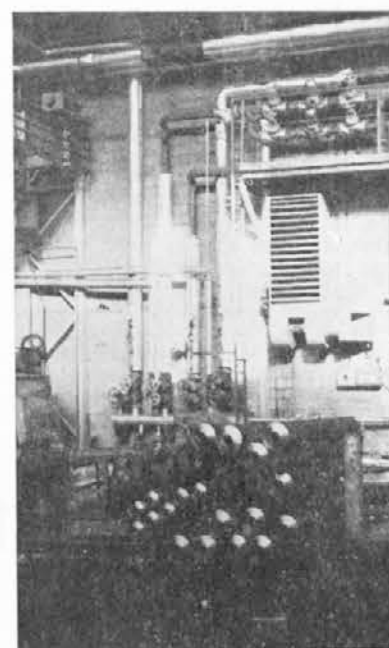
je na seji januarja prav tako obravnaval osnutek izhodišč za ugotovitev dejanskega stanja na področju izpolnjevanja samoupravnih dolžnosti in delovnih obveznosti ter podal nekatere konkretne priporočila k vprašanju stimuliranja delavcev, organizaciji dela ter izkoriščanju proizvodnih kapacitet.

Na pobudo odbora za družbeni standard in stanovanjske zadeve se je soočil tudi z vprašanjem kadrovske službe za odbor posredovala informativni predlog za 13 delavcev, ki prosijo za stanovanja in ki smatrajo, da bi se morali tretirati kot kadrovske potrebe. Nekateri prosilci imajo mnenja in različna priporočila samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, drugi tega nimajo. Seznam je vključeval mlade delavce, štipendiste, posebne primere in tudi nekatere delavce, ki so že dalj časa zaposleni in zanje v njihovem tozdu menijo, da jih je nujno potrebno reševati na ta ali drug način, ker jih ne bi hoteli izgubiti kot potreben kader ipd.

Kot že večkrat je bilo ugotovljeno, da v samoupravnem splošnem aktu o urejanju stanovanjskih razmerij ta problematika, kot tudi nekatere druge zadeve, ni dosledno in smotno opredeljena, kar bo sicer storjeno kmalu, saj se pripravljajo spremembe in do-

polnitve pravilnika in sporazuma o stanovanjskih razmerjih. Sicer pa je eden bistvenih problemov v tem, da se še nismo dogovorili in se bomo verjetno težko, kaj je kader v smislu kandidata za pridobitev kadrovskega stanovanja. Osnovno merilo je sicer deficitarnost posameznih profilov kadrov, vendar je ta pojem zelo širok. Vprašanje je, koliko lahko pri tem kot nekateri zahtevajo, upoštevamo tudi določene posebne socialne razmere, kot je število družinskih članov itd. Socialnost je pravzaprav že osnovni kriterij, po katerem pridobijo delavci največ točk, obratno, kot je bilo to po starem sistemu, da je delavec pridobil največ točk za pridobitev stanovanja iz naslova delovne dobe. Stališča in kriteriji se pač spreminjajo. Nekateri zagovarjajo teorijo, da je stanovanje socialna kategorija, podobno kot osebni dohodek. Skratka — to vprašanje je nedoročeno, zaradi tega pa izhaja iz njega tudi mnogo problemov. Bistvo stanovanjskega problema pa je seveda v tem, da gradimo premalo stanovanj, gradimo pa jih toliko, kolikor smo jih glede na ustvarjeni dohodek sposobni zgraditi.

Odbor je sicer v širši razpravi o tem vprašanju zavzel stališče, da bi se morali v železarni dogovoriti in iz kvote stanovanj za tekoče leto izdvojiti določen odstotek, dopolniti samoupravni splošni akt o stanovanjskih razmerjih, dogovoriti se za kolikor toliko realna merila, na osnovi katerih bomo dodeljevali kadrovska stanovanja, in nato na osnovi teh meril samoupravno sprejeli posebno li-

»Rolči«

sto prosilcev za kadrovska stanovanja, ki morajo, kolikor bodo na listo že prišli, tudi vedeti, kdaj približno jim bo stanovanje dodeljeno. Skratka, problematika kadrovskega stanovanja je boleča. Z improviziranimi in ad hoc rešitvami pa slejkoprej povzročamo pri ostalih prosilcih in drugih delavcih revolt. Zaradi tega je potrebno, da stvari čimprej uredimo, se dokončno dogovorimo in se tega tudi držimo.

- deja

ODBOR SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Odbor samoupravne delavske kontrole železarne Ravne je na zadnji seji, enako kot kolektivni izvršilni organi delavskega sveta obravnaval osnutek izhodišč za ugotovitev dejanskega stanja na področju izpolnjevanja samoupravnih dolžnosti in delovnih obveznosti s predlogom stališč in priporočil za izboljšanje delovne in tehnološke discipline.

Tudi ta organ je smatral, da je akcija dobro pripravljena in zastavljena ter v tem smislu ni imel posebnih pripomb. Razprava na seji pa je šla v širšo smer, kot bo šla verjetno razprava o delovni in tehnološki disciplini. Poudarek je bil, da bi morali takoj dati prioriteto urejanju in uveljavljanju dohodkovnih odnosov, zlasti pa dopolnitvi sistema nagrajevanja po rezultatih dela. S tem v zvezi je menil, da bi morali takoj iti v razpravo vsi akti s področja osebnih dohodkov, in to naenkrat, ker bi bila vsaka parcialna obravnava necelovita ter bi verjetno samo zavlekla reševanje nekaterih odprtih vprašanj s področja nagrajevanja.

Odbor je razpravljal tudi o problematiki sprejemanja zaključnih računov in se zavzel za zakonit ter samoupravni postopek in zahteval, da so informacije pravilno podane, akcije pa celo-

vite in vsestransko zastavljene. V širši razpravi so člani odbora dali poudarek tudi razvijanju delegatskega sistema in samoupravljanja nasploh. Prišli so do ugotovitve, da moramo zlasti analizirati delovanje zborov delavcev in samoupravnih delovnih skupin, da k področju osebnega izjavljanja resneje pristopimo, da bi se izognili mnogim neprijetnim situacijam, zagotovili vsem delavcem celovito informiranje o vseh samoupravnih in drugih dogajanjih v tozidih in delovni organizaciji kot celoti ter da bi bile sprejete rešitve resničen rezultat dejanskega mnenja delavcev v tozidih. Tudi odbor delavske kontrole meni, da moramo v razpravi o delovni in tehnološki disciplini dati izrazit poudarek osebni odgovornosti vsakega posameznega delavca, še zlasti pa odgovornosti poslovodni in vodstveni strukturi. Med drugim je bilo rečeno, da moramo v železarni od predsednika poslovodnega sveta do vseh delavcev v tozidih vedno vedeti, kje se nahajajo med delovnim časom, vsaka prisotnost mora biti dosledno evidentirana, na pravilen način odobrena, izjem ne sme biti.

Med ostalimi vprašanji je odbor zahteval odgovorno delo na področju sprejemanja sistema OD in reševanja problematike

OD delavcev in s tem v zvezi odgovornost posameznikov in služb. Zahteval je ojačanje službe za sistem OD in zavzel stališče, da bi bilo potrebno ponovno uvesti na tem področju teamsko delo ter tudi na drug način pritegniti k sodelovanju primerne delavce iz tozdov. Odbor je tudi menil, da bi bilo smotno razmisliti o tem, kako bi k temu delu pritegnili tudi zunanje sodelavce.

Med drugimi pomembnejšimi vprašanji je obravnaval in zah-

teval celovitejšo reševanje problematike zaposlovanja delovnih invalidov, zlasti pa odpravljanje vzrokov, da imamo v železarni Ravne prekomerno število invalidov. Ugotavljal je tudi, da se na samoupravnih organih premalo poglobljamo v problematiko varstva pri delu. V zvezi s tem je zahteval, da služba za varstvo pri delu v bodoče pripravlja trimesečna poročila, ki jih morajo obravnavati delavski sveti tozdov. -deja

obveščeni, je ustvarjeno demokratično vzdušje izražanja in usklajevanja interesov, vloga DPO, strokovnih služb itn.»

»Kakšna je strpnost družbenega pravobranilca, ko gre za neuresničene stvari?«

»Družbeni pravobranilec deluje predvsem preventivno, tako da na slabosti opozarja in vzpodbuja samoupravno pot reševanja problemov. Tako smo družbeni pravobranilci v zadnjih dveh letih dali vrsto pripomb in pobud za uskladitev aktov z zakonom in ustavo. Sedaj, ko je zakonski rok za uskladitev potekel, bomo ukrepali drugače. Pristojnim samoupravnim organom bomo posredovali uradne — pismene pobude z roki za uskladitev. Če pobude ne bodo v roku uresničene, bomo sprožili postopke na sodišču združenega dela, pri ustavnem sodišču, pred občinsko skupščino, pri sodniku za prekrške itn.«

»Kaj se zgodi, kadar so stvari postavljene na ostrino?«

»Pri delu družbenega pravobranilca v bistvu ne gre za to, da bi postavljali stvari na ostrino, temveč za to, da daje pobude, kako naj se zadeve rešujejo v OZD. Če to ni uresničeno, pa sproži postopek pred ustreznim organom.«

»Koliko zadev je bilo v preteklem letu in kateri problemi so najbolj značilni?«

»V letu 1978 je bilo v obravnavi 522 zadev, od tega 42 odst. s področja delovnih razmerij, 16 odst. s področja OD, 15 odst. s področja samoupravne organiziranosti delavcev. Pri delovnih razmerjih gre za sprejem na delo, razporejanje delavcev, invalidske zadeve. Pri OD je največ pritožb zaradi vrednotenja sestavljenosti dela, nekaj tudi zaradi ocenjevanja uspešnosti dela posameznega delavca.

Bistveno so se zmanjšale pritožbe zaradi stanovanjskih razmer, saj jih je bilo v letu 1977 19 odst., lani pa samo 9 odst., kar kaže, da se stanovanja delijo po normalnih postopkih. Od skupne-

Prepleteno

ga števila so dali delavci kar 51 odst. pobud za obravnavo. Zanimivo pa je, da je delavska kontrola dala komaj 2 odst. pobud.«

»Ali lahko vse napake, ki se dnevno pojavljajo, naprtimo vzroku, smo v procesu razvoja, ki ga nujno spremljajo vzponi in padci ali pa se vzrok imenuje morda še kako?«

»Hitri družbeni razvoj na vseh področjih prinaša določene napake, odstopanja, slabosti itn., vendar je pri tem bistvenega pomena odnos vodilnih delavcev do razvijanja samoupravnih socialističnih odnosov. Tam, kjer imamo opravka z zaostajanjem, kjer prihaja do konfliktnih situacij, tega ne moremo opravičiti s procesom razvoja. Vzrok je v tem primeru v neustreznem odnosu do obstoječe družbene prakse, ustave, ZZZ itn. V taki sredini se pojavlja vprašanje uspešnosti in učinkovitosti družbenopolitičnih organizacij v OZD.«

Zlatka Strgar

NAŠ INTERVJU:

Da bi akti zaživel

Za naš intervju smo tokrat izbrali družbenega pravobranilca samoupravljanja tov. Ivana Zagarja. Vzrok je preprost: v letu, ki se je izteklo, so morale OZD sprejeti vrsto samoupravnih aktov, ker je bil december 1978 pač zadnji rok, da se vse te reči uredijo. Tovariša Zagarja smo vprašali:

»V kakšni meri so OZD že izpolnile določila zakona o združenem delu?«

»Dosedanja prizadevanja pri uresničevanju ZZZ so bila namenjena predvsem usklajevanju samoupravnih splošnih aktov z zakonom in ustavo. Ker pa so se ti akti šele sprejeli, je težko govoriti, v kakšni meri prek njih že uresničujemo zakon. Pritožbe delavcev in samoupravno življenje v OZD kažejo, da marsikje še niso pristopili k doslednemu uresničevanju ne le ZZZ, ampak tudi zakona o delovnih razmerjih (ZDR), zakona o referendumih in drugih oblikah osebnega izjavljanja itn.

Včasih dobim občutek, da celo odgovorni delavci ne poznajo dovolj vsebine ZZZ in drugih predpisov. V takih primerih je pot izvajanja ZZZ mnogo daljša, pa če si DPO in samoupravni organi še tako prizadevajo.

Vsekakor je bilo v OZD vloženega mnogo truda pri izvajanju ZZZ, le da so se ponekod ukvarjali bolj s SSA, drugod pa so pričeli spreminjati tudi odnose med tozdi, tozdi in DS, in kar je najpomembnejše, tudi med delavci. Drugače rečeno: ocena uresničevanja ZZZ je potrebna za vsako posamezno OZD, saj imamo v občini take, ki si zavestno prizadevajo ter se borijo za uresničitev ZZZ, pa tudi druge, ki so v teh prizadevanjih v nekakšnem prostem teku, brez jasnih ciljev, brez zagnanosti in s tem seveda tudi brez ustreznih rezultatov.«

»Kako so samoupravni splošni akti usklajeni z ZZZ in ustavo?«

»Na splošno lahko rečemo, da imajo SSA danes drugačno vsebino kot pred ZZZ. Ogromna večina določil je usklajena z ustavo, ZZZ in drugimi zakoni. Problemi pa nastajajo tam, kjer v SSA ne moremo le prepisati člena zakona, ampak moramo poiskati izvirno in specifično rešitev. Tako imamo v SSA celo vrsto nedorečenih rešitev, ki ne omogočajo uresničevanja ZZZ. Največ tega je na področju pri-

dobivanja, delitve celotnega prihodka ter razporejanja čistega dohodka. V aktih so praviloma zelo nekonkretne in zato tudi neizvedljive določbe o pridobivanju celotnega prihodka z udeležbo v skupaj ustvarjenem prihodku in dohodku, o pridobivanju celotnega prihodka s svobodno menjavo dela itn.

Tako npr. ZZZ zahteva, da delovna skupnost pridobiva celotni prihodek, prvič: odvisno od vrste, obsega in kakovosti potrebnega dela; drugič: odvisno od prispevka DS k uspehu poslovanja, in tretjič: odvisno od uspešnosti gospodarjenja posameznih tozdov. Kljub jasnim določilom zakona v večini delovnih organizacij celotni prihodek DS ni odvisen od uspešnosti njihovega dela niti od uspešnosti dela tozdov. Še več, so tudi primeri, ko se DS razvija po svoji logiki, ne pa, kot zahteva zakon, na osnovi potreb in interesov vseh tozdov.

Drug primer nedorečenosti SSA je pri razporejanju čistega dohodka v tozdih. Zakon zelo določno pove, da morajo delavci v tozdih maso sredstev za osebne dohodke in skupno porabo določiti odvisno od dosežene produktivnosti svojega dela in dela delavcev v drugih tozdih itn. Za določanje mase sredstev za OD in skupno porabo so torej potrebna merila, katerih pa v nekaterih tozdih sploh nimajo zapisanih v svojih aktih, v nekaterih so ta merila nekonkretna, neustrezna.

Tako npr. zakon o delovnih razmerjih določa, da je lahko delavec med trajanjem delovnega razmerja razporejen k vsakemu delu oz. nalogi, ki ustreza njegovim strokovnim izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmognosti. Razporejanje delavcev se izvaja na podlagi ugotovljenih potreb in v skladu z merili, ki jih določa akt. Večina teh meril nima opredeljenih, kar z vidika zakona preprečuje vsako razporejanje, z vidika prakse pa omogoča nekontrolirano in nepotrebno premeščanje ter možnost za samovoljno posameznikov.

Pri postopkih sprejemanja aktov ugotovljamo, da so se v večini OZD podredili zakonskim določbam in da le v posameznih OZD teh postopkov ne poznajo ali pa se jim poskušajo izogniti z raznimi nestrokovnimi in improviziranimi rešitvami. V vseh OZD pa je seveda zelo aktualno vprašanje, kaj se dogaja znotraj teh postopkov, so delavci ustrezno

POROČILO O DELU KZA »ŽELEZARNE RAVNE« V LETU 1978

Navada je, da ob koncu leta pregledamo rezultate svojega dela. Uspehi ali neuspehi so tisti, na katerih se učimo in programiramo delo za naprej.

Delo KZA je v začetku bilo težavno. Potreba po zdravljenju se je širila iz leta v leto in tudi entuziazma ni manjkalo. Prva kriza za obstoj nadaljnega dela KZA se je pojavila v letu 1977, ko je pokroviteljstvo prevzelo zdravstvo. Po prestanih enoletnih težavah se je delo v preteklem letu zopet temeljito nadaljevalo in KZA je dobil enake razsežnosti kot pred nastalo krizo.

V KZA je bilo dne 22. 12. 1978 42 članov, od tega 20 zdravljenec in 20 svojcev ter dva terapevta. Klub KZA je zapustilo 23 članov, ki še nadalje abstinirajo, kar kaže na uspešno rehabilitacijo in osamosvojitve. Odpadlo pa je 18 članov, katerih usode so več ali manj znane.

Če potegnemo črto in ugotovimo, da je uspeh zdravljenja viden zaenkrat pri 43 članih ali 70%, je to več kot zadovoljivo. Med uspešno zdravljenimi je večina takih, ki so se zdravili hospitalno in nadaljevali v KZA Ravne. Nasprotno pa je stanje med recidivisti, med njimi so v večini taki, ki so predčasno zapustili zdravljenje v ambulantni, v bolnišnici, taki, ki zdravljenja niso zaključili.

Delo v klubu poteka zelo dobro, člani s svojci redno prihajajo na sestanke vsak petek popoldan in se po osebnih izjavah v klubu dobro počutijo, ker je aktivnost taka, da jih privlači. In na koncu lahko povem še mnenje terapevta, da je dodatno popoldansko prizadevanje poplačano, s tem da ni recidivov ter da člani živijo srečno v svojih družinah.

F. K.

NA KONČNI POSTAJI JE MRAZ

Tod so prijazni ljudje, pa skromni in preprosti. Morda so tudi drugačni, kdo ve, toda ta dan so bili taki. Eden izmed njih je **Ivan Camlek**, skladiščnik gotovih izdelkov. Mož si je pred poldrugim desetletjem našel kruh v železarni kot pomožni delavec, pa je kmalu sprevidel, da je to trd in tenek kruh. In mlad je bil, zato je opravil izpit za žerjavovodja. Vozil je, dokler ga niso premestili. Tako je postal prevzemnik. Na mizi ima vse polno papirjev, po telefonu ga kar naprej kdo sprašuje, če je to in ono na zalogi ali kaj že. Mora biti natančen, sicer bi prišlo do reklamacij. Papirjev je zmeraj več in prekomplicirano postaja, je dejal. Čeprav beseda nekako ni stekla, ko sva govorila o njem, pa je rad povedal, kaj vse delajo v tej hali. Govoril je torej za sodelavce, ne zase.

Špedicija je končna postaja, kamor poromajo vsi naši izdelki, ki se poslovijo od nas z vlakom in se znova vračajo v dinarjih, dolarjih, starem železu ali kako drugače. Delo slehernika, ki je kakorkoli sodeloval pri izdelavi, v špediciji reče »zbogom« in morda se zaboji kdaj poredno posmehnejo: če je v nas vse dobro narejeno, nemara dobro zaslužite. Toda v resnici so stvari mnogo bolj zapletene, predvsem pa brezosebne. Jeklo ne zna biti poredno, tudi poslavlja se ne, le mrzlo je kot kak hudoben zimski dan. In živet vsak dan med njim ni prijetno. Prijemati te hladne izdelke v roke, jih z mazivom zaščititi proti rji, vse po vrsti stehitati in nato zapakirati, to pač ni delo, da bi se človeku ob tem iskriilo od velikih misli. Kvečjemu se da preklinjati, čeprav ne vem, ali to tudi zares počnejo. In če bi, bi jim lahko zameril le bedak, kajti temu bi moralo biti všeč delo na prepihu.

V špediciji je čist zrak, obleka se ne smodi od vročine kot v topilnici ali valjarni, zato pa sta mraz in preprih. Kakor v zasmeh so vzdolž hale po eni steni nameščene nekakšne plinske peči — kakih šest metrov visoko od tal!

Saj čisto lepo žarijo, to je pa tudi vse. Tako je, kakor pri dveh sosedih, kjer hiši stojita sicer čisto skupaj pa ima eden centralno, drugi niti drv. Sosed — peč se reži — ha ha, pri nas je pa toplo! In ironija — v tem hladu s preprihom dela veliko invalidov. Vztrajajo, ne pritožujejo se preglasno, ker je za mnoge od njih to ravno tako končna postaja kot za naše izdelke. Razlika je le v tem, da slednji ne bodo dobili revmatizma. Pa kaj bi drugega, delajo pač in čakajo penzije.

Ivan Camlek

Navadno peč na drva si želijo, da bi od časa do časa stopili k njej in se ogreli. Kakšna preproščina! Ker pa ta ugotovitev ne ogreje, bo morda kdo le pomislil kaj dlje od tega.

Težave so tudi, ko pridejo kornice, ki so vsak mesec zadnjih deset dni. Premalo zaposlenih je. Delavcem v špediciji bolj slabo ženketeta v žepih, zato ne dobijo potrebne delovne sile. O nagrajevanju po delu pa tako sploh ni mogoče govoriti, saj je osebni dohodek teh invalidov za zdaj še neodvisen od opravljenega dela.

Zlatka Strgar

Krajevni samoprisepek v KS Ravne

Maja letos zaključujemo obdobje štiriletnega krajevnega samoprisepeka, za katerega smo se zavestno odločili po razpravah v krajevni skupnosti in zanj glasovali 6. aprila 1975. Sprejete naloge so bile dokaj obsežne, tako v krajevni skupnosti kakor tudi naloge programa družbenega standarda, sprejetega na nivoju občine. Program nalog krajevnega samoprisepeka naše krajevske skupnosti je skoraj v celoti realiziran, razen nalog:

- ureditev parka Na gradu,
- izgradnja »Magistrata«,
- izgradnja otroškega vrta v Kotljah in
- zgraditev novega 50-metrskega letnega kopališča.

Da niso bile realizirane navedene naloge, je vzrok niz objektivnih dejavnikov, zato si bomo prizadevali, da se realizirajo le-

tos. Zanje so zagotovljena sredstva, razen za izgradnjo novega 50-metrskega letnega kopališča. To nalogo bo moč realizirati skupaj z ostalimi zainteresiranimi. Predvsem mislimo, da bo morala tudi telesnokulturna skupnost prispevati svoj delež. O možnosti izgradnje bazena bodo odločali delavci v TOZD in vsi ostali krajanje. Če te naloge ne bo moč realizirati, bomo sredstva preusmerili za izgradnjo nujno potrebne otroškega vrta na Javorniku.

Smó v času intenzivnih priprav za podaljšanje krajevnega samoprisepeka za obdobje naslednjih petih let. V naši krajevni skupnosti je veliko potreb po objektivnih družbenega standarda, vendar bi se omejili s svojimi željami in hotenji samo za nekatere z željo, da bi jih lahko čimprej pridobili za dobro nas vseh tako na

nivoju naše krajevske skupnosti kot na nivoju občine.

Res da program nalog družbenega standarda še daleč ni tako realiziran, kot smo to načrtovali v letu 1975 glede na sprejete naloge v posamezni krajevni skupnosti. Povedati moramo, da smo se v letu 1975 odločili, da bomo 80% zbranih sredstev namenili za realizacijo nalog, sprejetih v krajevni skupnosti, 20% pa za realizacijo nalog, sprejetih na nivoju občine. Vse sprejete naloge, bodisi v krajevni skupnosti ali na nivoju občine so bile planirane na podlagi cen leta 1975 in se niso upoštevale vsakoletne podražitve reprodukcijskega materiala.

Realizacija našega krajevnega samoprisepeka do 31. 10. 1978 je bila objavljena v Informativnem fužinarju, krajanom pa bomo posredovali končni obračun v juliju 1979.

Kaj potrebujemo v naši krajevni skupnosti oziroma občini

1. Lepši jutrišnji dan otrok, ki pričakuje posebno pomoč naše družbe. Naša socialistična družba posveča posebno skrb duševno prizadetim otrokom in jim je z ustanavljanjem posebnih osnovnih šol zagotovila ustrezno, njim primerno vzgojo in izobraževanje. Tudi na Ravnah nismo zastajali, saj so se vedno našli ljudje, ki so bili pripravljeni pomagati orati ledino in premagovati težave za doseg plemenitih, humanih ciljev.

Posebna osnovna šola ima svoje prostore v bivšem internatu metalurške industrijske šole na Ravnah. Prostori ne ustrezajo, pa tudi premalo jih je za nemoteno in varno delo šole. Šola razpolaga s:

- 6 učilnicami,
- delavnico za tehnični pouk, ki je premajhna in zato ogroža varnost otrok,
- šivalnico, ki je obenem kabinet in učiteljska knjižnica,
- specialno učilnico za gospodinjstvijski pouk,
- improvizirano telovadnico,
- prostorom za varstveni oddelek, ki je hkrati tudi pionirska knjižnica,
- šolsko kuhinjo za pripravo malic,
- zbornico za pisarno ravnatelja in računovodstvo.

Celodnevna šola se pojavlja pod vplivom socialnoekonomskih in psihopedagoških potreb razvoja socialistične samoupravne družbe.

Zavedamo se, da obstoječi prostori in opremljenost šole niso v skladu z normativi za graditev in opremo posebnih osnovnih šol za lažje duševno prizadete otroke. Sodobne pogoje za usposabljanje teh otrok lahko ustvarimo le z gradnjo prizidka OŠ »Prežihov Voranc« in v sklopu šole naminimo potrebne prostore posebni osnovni šoli.

2. S sredstvi sedanjega krajevnega samoprisepeka, predvsem pa s sredstvi združenega dela — Železarne Ravne, ki je prispevala 3% BOD, je dobila naša krajevna skupnost eno najlepših šol v Sloveniji, če ne že tudi v Jugoslaviji. Ponosni smo, da šola nosi ime »KOROŠKI JEKLARJI«, ponosni zato, ker so se delavci zavestno odrekli sredstvom, ki bi jih lahko kako drugače usmerili. Naš mladi rod bo

svojo hvaležnost in spoštovanje izkazoval z dobrim učnim uspehom.

Res, pridobitev tega objekta je omogočila, da danes učenci obiskujejo enozimski pouk, vendar s tem še ne moremo biti v celoti zadovoljni, tako da bi lahko rekli, da imamo vprašanje osnovnega šolstva rešeno. Zakaj? Naj navedemo razloge!

Da bi bil končno tudi v naši krajevni skupnosti možen prehod na COŠ (celodnevno osn. šolo), moramo rešiti vprašanje OŠ »Prežihov Voranc«, saj imajo učenci te šole še vedno pouk v dveh stavbah. Učenci prvega, drugega in tretjega razreda obiskujejo pouk v stari šoli, vseh oddelkov pa je sedem. Z razvojem celodnevne šole in z izenačenjem pogojev na obeh šolah v naši krajevni skupnosti bi se morala dograditi OŠ »Prežihov Voranc«.

V šolskem letu 1978/79 dela OŠ »Prežihov Voranc« Ravne na Koroškem s tremi paralelkami vsakega razreda, skupno je 24 oddelkov.

Če hočemo doseči ugoden rezultat in osnovne pogoje za prehod na celodnevno šolo, moramo programirati prizidek, da bo šola imela 24 do 26 oddelkov. Potrebujemo prostore, namenjene pouku, in sicer:

- 8 matičnih učilnic,
- 1 učilnico za likovno vzgojo,
- 3 kabinete,
- večnamenski prostor s knjižnico,
- 1 večjo učilnico — predavalnico,
- komunikacije, garderobe in sanitarije.

Vzporedno z reševanjem osnovnošolskega prostora na Ravnah moramo iskati tudi rešitve za šolo v Kotljah, kjer imajo pouk učenci od prvega do četrtega razreda.

Šola v Kotljah dela v izredno težavnih pogojih, saj ima samo dva učna prostora — učilnici, kabinet, sanitarije in hodnik. Na osnovi vseh družbenih dokumentov šola v Kotljah mora ostati.

Pri sosedu

Ukinitve te šole bi pomenila velik korak nazaj. Tudi v bodoče bo šola v Kotljah organizirana za učence od prvega do četrtega razreda, kar pomeni štiri oddelke.

Rešitev za šolo v Kotljah vidimo v prizidku k obstoječi zgradbi. Dograditi bi bilo potrebno:

- 2 učilnici,
- 1 kabinet,
- 1 večnamenski prostor — jedilnica, knjižnica,
- 1 razdelilnico hrane — čajno kuhinjo.

S prizidkom in delno preureditvijo že obstoječe zgradbe bi dosegli minimalne pogoje za celodnevno šolo.

Če bomo vse to lahko realizirali, bodo dani vsi pogoji, da bodo učenci obeh osnovnih šol na Ravnah in podružnični šoli v Kotljah do leta 1983 obiskovali celodnevno šolo.

3. Hkrati z dograditvijo OS »Prežihov Voranc« bi rešili tudi vprašanje glasbene šole na Ravnah. Glasbena šola že od svoje ustanovitve dalje deluje na gradu. Prostori, ki jih ima v najemu, niso primerni za pouk, saj so temni in tudi akustično ne ustrezajo. Poleg tega pa ima glasbena šola veliko premalo učilnic.

V času svojega obstoja in delovanja se je ta šola močno razvila, s svojim delom in rezultati pa se je povzpela med najboljše glasbene šole v Sloveniji. Iz nje je izšla cela vrsta odličnih glasbenikov, ki danes delujejo na amaterskem področju tako uspešno, da dosegajo tudi vrh svetovnih dosežkov na tem področju. Poleg velikega števila teh pa je iz te šole izšlo tudi že precej glasbenikov, ki so si pridobili akademsko izobrazbo in delujejo doma kot tudi drugod po Sloveniji bodisi kot glasbeni pedagogi ali pa kot solisti in koncertni mojstri v profesionalnih orkestrih. Šola zalaga s kadri tri pihalne orkestre v naši občini, katerim je za obstoj in napredek glasbena šola edino zagotovilo. Glede kvalitete teh kadrov pa najbrž ni treba posebej poudarjati, saj so rezultati takšni, da se jih lahko vsi

veselimo. Naj navedemo velik uspeh ravnanskega pihalnega orkestra na lanskeoletnem tekmovanju v Kerkradu v Holandiji, ko je za svoj nastop prejel zlato odličje.

Rešitev za glasbeno šolo vidimo v stari šoli, ki bi se dala preurediti za njene potrebe. Iz vsake sedanje učilnice bi z ureditvijo pridobili dve učilnici, to je 14 učilnic, kar pomeni, da bi bilo delovanje glasbene šole rešeno, s tem pa tudi vsakoletno omejevanje vpisa kandidatov, ki bi jo želeli obiskovati.

4. Na Ravnah se že vrsto let soočamo s problemom otroškega varstva. Imamo dva vrteca, ki pa še daleč ne moreta pokriti vseh potreb varstva otrok zaposlenih žena. Vsako leto so te potrebe večje, sedanje kapacitete pa davno presežene. Z rastjo naselja Javornik (saj vemo, da to naselje sestavljajo pretežno mlade družine), bodo te potrebe še večje. Rešitev problema otroškega varstva vidimo v izgradnji novega vrteca na Javorniku, hkrati s tremi oddelki jasli. Urbanistična ureditev Javornika ima predviden kraj, kjer naj bi stal vrtec, zato menimo, da bi bilo možno to nalogo realizirati vsaj v letu 1981.

V ilustracijo naj navedemo, da je potreba vključevanja otrok v vrtece večja, kot jih dejansko lahko vrteca sprejmeta. Vrteca že sedaj vključujeta prek normativa, maksimalno do 30% več otrok. Povedati moramo, da so v vrtec vključeni otroci predvsem obojestransko zaposlenih staršev, vendar ne vsi, to pa, kot že povedano, zaradi prostorske stiske.

Oba vrteca na Ravnah obiskuje 412 otrok, od tega v vrtecu SOLZICE 258 in v vrtecu MARJETKA 154. Poleg tega pa je v vrtecu SOLZICE v popoldanskem času vključenih v malo šolo 24 otrok.

Zavedamo se, da ne bomo rešili vprašanja varstva otrok že v letošnjem letu. Rešili ga bomo s skupnim pristopom, to je s sodelovanjem krajevnega samoprispevka in dvomimo, da bo vprašanje varstva otrok ostalo nerešeno še v prihodnje.

da se tej OZD odvzame korist zaradi gospodarskega prestopka, določila se je tudi odgovornost tistega, ki je takšen posel sklenil. ZOR je sprejel stališče, ki se je že dalj časa uspešno uveljavljalo v angleškem občem pravu (common law), po katerem se šteje pravna oseba, torej tudi OZD omejeno pravno sposobna, saj pravna sposobnost obstaja samo v tistih mejah, katero si je določila OZD sama s svojimi samoupravnimi splošnimi akti (predvsem statut in samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo), na podlagi katerih je bila ustanovljena. Ker ni pravne sposobnosti prek meje, tudi posel ne more obstajati čez te meje sposobnosti, niti ni eksistence pravnega subjekta, ki bi se lahko zavezal. Tak posel je sedaj po novi ureditvi torej neobstoječ (v skladu s členom 22). Ni potrebno, da bi se ugotavljala neobstoječnost v sodnem postopku. Pri takem »poslu« posel sploh ne nastane. Za nedopustno ravnanje organov pravne osebe, ki sklenejo posel čez meje njene sposobnosti, je predpisana celo odškodninska odgovornost pravne osebe (člen 54/3).

Krajši zastaralni roki

Bistvene novosti je zakon uvedel v zvezi z zastaranjem, predvsem pri času, ki je potreben za zastaranje. Takšna novost je skrajšanje splošnega zastaralnega roka od 10 let (14. člen zakona o zastaranju terjatev, UL FLRJ št. 40/53 in 7/54), na 5 let (372. čl. ZOR). 17. člen zakona o zastaranju terjatev je določal, da zastarajo medsebojne terjatve gospodarskih organizacij, obrtnikov in imetnikov drugih poslovalnic, izvirajoče iz blagovnih dobavnih pogodb in iz pogodb o delovnih storitvah, sklenjene v mejah njihovega poslovanja v treh letih. Novi zakon v 374. členu gornjo določbo bistveno spreminja. Sedaj velja 3-letni zastaralni rok samo za medsebojne terjatve družbeno pravnih oseb (predvsem za gospodarske organizacije in druge) iz pogodb o prometu blaga in storitev, ne pa tudi za imetnike obrti in druge posameznike, ki v obliki registriranega poklica opravljajo kakšno gospodarsko dejavnost. To velja tudi, čeprav ti lahko sklepajo pogodbe v prometu blaga in storitev. Določila, v kolikšnem času zastarajo terjatve delavcev iz delovnega razmerja, vsebujejo sedaj ZZD v 608. členu (3-letni zastaralni rok). Nadalje določa zakon, da občasne terjatve, ko gre za dajatve, ki dospeljo letno ali v določenih krajših časovnih presledkih, zastarajo v treh letih od zapadlosti vsake posamezne dajatve (372/1 člen). Isto velja za anuitete, ne velja pa ta rok za obročna odplačila in druge delne izpolnitve. Sama pravica, iz katere izvirajo občasne terjatve, zastara v 5 letih, odkar je zapadla najstarejša neizpolnjena terjatev, po kateri dolžnik ni izvršil nobene dajatve več (373/1 člen). Odškodninske terjatve zastarajo v 3 letih (subjektivni rok), oziroma v 5 letih (objektivni rok). Najkrajši enoletni zastaralni rok je določen za terjatve za dobavljeno električno in toplovodno energijo, plin, vodo ipd. za potrebe gospodinjstva, terjatve radio televizije za uporabo radijskih in televizijskih sprejemnikov, ter-

jatve PTT za uporabo telefona in drugih njihovih storitev ter terjatve za naročnino za občasne publikacije (378. člen). Zakon je obdržal še vedno 10-letni rok, in sicer za terjatve, ki so bile ugotovljene s pravnomočno sodno odločbo ali odločbo drugega pristojnega organa ali s poravnavo pred sodiščem ali drugim pristojnim organom (379. člen). Z uveljavitvijo povsem novega določila 380. člena bodo sedaj odstranjene nejasnosti v zvezi z zastaranjem terjatev iz zavarovalnih pogodb in terjatev iz regresnih upravičenj zavarovalnic.

Samoupravni sporazumi in pogodbe

Odnos med samoupravnimi sporazumi in obligacijskimi razmerji, torej tudi pogodbami, je opredeljen v 6. členu zakona med temeljnimi načeli. Iz tega se da razbrati pomembnost te ureditve, saj bi navsezadnje zakon to lahko uredil tudi med prehodnimi (končnimi) določbami. Pravilo tega člena pove, da se stranke niso dolžne držati v obveznostih razmerjih samo zakona in določil, ki so jih določile v pogodbi, marveč tudi samoupravne sporazume in družbene dogovore. Se pravi, da pravila samoupravnega sporazuma stranke tega sporazuma zavezujejo. V prvi vrsti sta stranki pri sklepanju obligacijskega razmerja zavezani uskladiti obligacijo s sporazumom, ki sta ga sklenili med seboj. Če pa je s samoupravnim sporazumom vezana samo ena od strank obligacijskega razmerja, se je dolžna po tem sporazumu ravnati samo stranka, ki se je zavezala. Vsaka stranka se je dolžna ravnati ne samo po tistih samoupravnih zavezah, ki jih je sprejela naspoti drugi stranki obligacijskega razmerja, marveč tudi po zavezah, ki izhajajo iz samoupravnih dogovorov s tretjim.

Pomen zakona

Kot smo povedali že na začetku, je zakon plod večletnih strokovnih prizadevanj za kodifikacijo obligacijskega prava Jugoslavije ter rezultat desetletnega organiziranega dela priznanih pravnih teoretikov in praktikov. Zakon izraža doseženo stopnjo samoupravnih socialističnih odnosov v naši družbi. Njegova pomembnost je zaradi tega toliko večja, ker ureja občutljivo področje obligacijskih razmerij, vemo pa, da so ta razmerja tista, ki vsakodnevno nastajajo pri prometu blaga in storitev. Negotovost v poslovnih razmerjih, ki jo je povzročal pravni položaj pred uveljavitvijo tega zakona (1. 10. 1978), je sedaj odpravljena. Ne samo to, temveč tudi ustavne in družbeno ekonomske spremembe, inicirane z ustavo SFRJ in z ustavami republik ter avtonomnih pokrajin leta 1974 ter z ZZD leta 1976, so narekovale izdajo tega zakona na novih samoupravnih socialističnih načelih, s čimer se obligacijsko pravo vključuje v samoupravna produkcijska razmerja.

Uporabljena literatura

- Zakon o obligacijskih razmerjih UL SFRJ št. 29/78;
- Dr. S. Cigoj, Obligacijska razmerja UL SRS 1978;
- Zakon o zastaranju terjatev UL FLRJ št. 40/53 in 57/54.

Drago Mežnar, dipl. iur.

Gospodarski posli in zakon o obligacijskih razmerjih

(Nadaljevanje in konec)

Novo pojmovanje pravne sposobnosti OZD

Malo bližje si sedaj ogledimo ureditev, ki je pomembna samo za gospodarske posle in njih izvajalce in ki je bistveno drugačna od ureditve po prejšnji zakonodaji. Zakon določa v členu 54/1 in 2, da so družbene pravne osebe (torej tudi OZD) tiste, ki sklepajo pogodbe le v okviru svoje pravne sposobnosti (ultra vires). To je zelo pomembno še posebej, če vemo, da je pogodba, sklenjena v nasprotju s tem določilom, brez pravnega učinka. Po pravilih, ki so veljala do sprejema ZZD in sedaj ZOR, je veljalo načelo, da se OZD veljavno zavezujejo, čeprav sklepajo pogodbe, ki niso v skladu z njihovim poslovnim predmetom. Njihova pravna sposobnost ni bila

omejena. Če je kakšen organ pravne osebe ali njen predstavnik pooblaščenec ali tudi zastopnik sklenil pogodbo prek meje njene dopustnosti, je takšna pogodba vendarle veljala. Sopotodbenik zaradi tega ni bil prizadet. V tem primeru so lahko odgovarjali organi oziroma tisti, ki so sklenili to pogodbo prek meje dopustnosti. Odgovarjali so pa nasprotni pravni osebi, kar je bilo urejeno z internimi akti. Takšen je bil primer, če je direktor delovne organizacije sklenil pogodbo prek meje svojega pooblastila oziroma poslovnega predmeta delovne organizacije. Pogodba je sicer veljala in druga pogodbeni stranka je bila upravičena zahtevati izpolnitev pogodbe. Pač pa so nekateri predpisi določali v takšnem primeru,

glasilo mladih delavcev železarne ravne

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto VI

Ravne na Koroškem, 15. februarja 1979

Št. 3

Mladi fužinar pripravljajo:
Vida Gregor, Bojan Lesjak,
Franjo Miklavc, Rudi Mlinar
ter COP pri OK ZSMS
Ravne na Koroškem.

KOROŠKA TITU

Letos bo iz železarskih Raven prvič odpotovala štafeta mladosti na več tisoč kilometrov dolgo pot v Beograd — maršalu Titu.

IDEJA ZA KANDIDATURO

Bogato revolucionarno vrenje v najbolj mračnih dneh našega zgodovinskega razvoja dokazuje, da smo v obdobju ilegalnega delovanja komunistične partije Jugoslavije v Mežiški dolini bili sposobni pripraviti dva od pomembnih dogodkov mladinskega gibanja — II. in III. kongres SKOJ.

Od I. kongresa Zveze komunistične mladine (10.—14. junij 1920 v Beogradu) je minilo komaj tri leta, ko so se v najstrožji tajnosti zbrali delegati na II. kongresu v Kefrovem mlinu (24.—26. junij 1923). V SKOJ ni bilo frakcijskih bojev, vendar je ta kongres ugotovil, da taki boji v KPJ škodujejo tudi nadaljnemu razvoju SKOJ, in je določil, da ostane ob strani teh frakcijskih bojev znotraj partije. Hkrati s to odločitvijo je kongres sprejel resolucijo o delu mladih na vasi, o prosvetnem delu SKOJ, o ekonomskem boju delavske mladine, itd. Kongres je zahteval od mladine, naj se vključi v delo sekcij kulturnoprosvetne dejavnosti in v delo amaterskih skupin, da tudi v njih z akcijo predstavijo ideje svoje politične opredeljenosti.

Tretji kongres SKOJ (23. junij 1926) je bil prav tako v Kefrovem mlinu na Ravnah. Na kongresu je bilo 32 delegatov iz vseh krajev države, razen Bosne. Največji del kongresa je bil posvečen vprašanju, kako bi pridobili mestno in vaško mladino za boj. V sprejeti resoluciji je bilo jasno izraženo, da se mora SKOJ organizacijsko krepiti in bolj angažirati v delu legalnih organizacij delavske in vaške mladine, da mora krepiti sodelovanje pri delu med mestno in vaško mladino, da se mora organizirati v boju proti nevarnosti voine, da se mora organizirati in izvajati ideološko graditev članstva itd.

Med tem in IV. kongresom SKOJ je minilo 22 let, v tem času pa sta bili dve konferenci SKOJ in trije kongresi Združene zveze antifašistične mladine Jugoslavije (USAOJ).

ODLOČITEV PREDSEDSTVA RK ZSMS

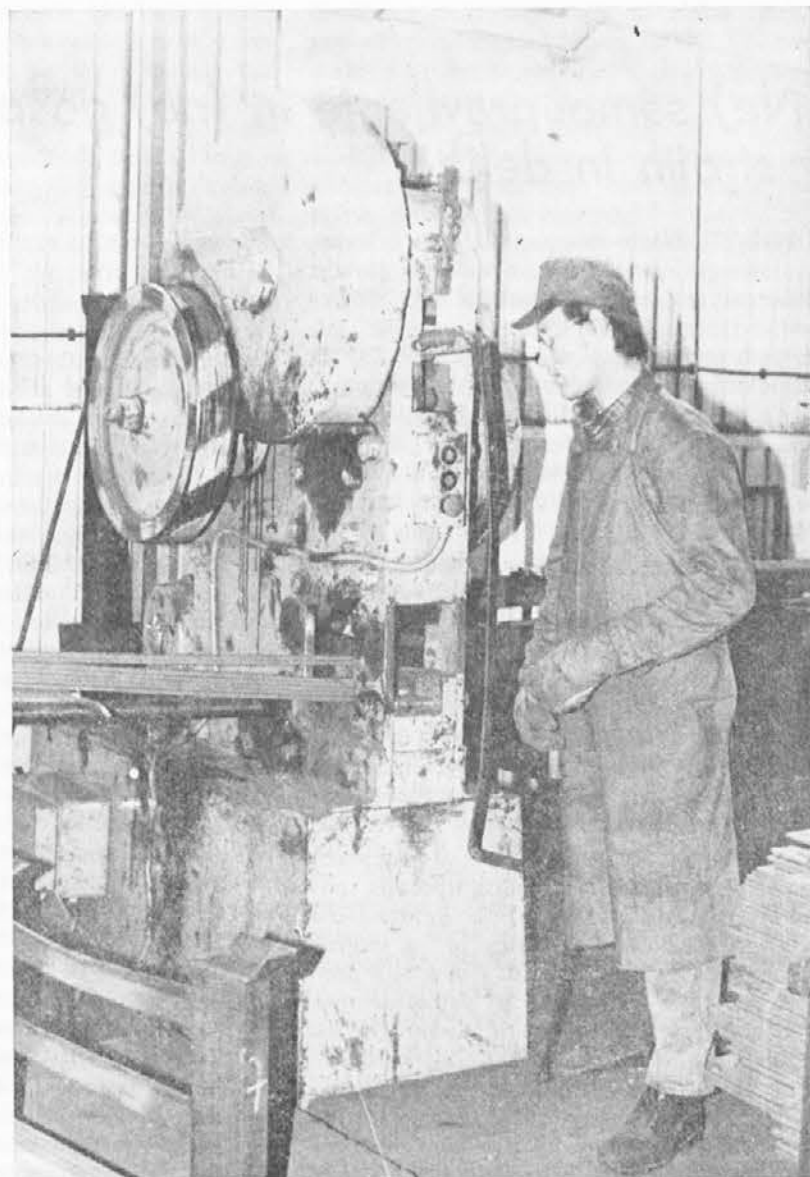
Ta zgodovinska obeležja so bila dovolj močan argument za odločitev predsedstva OK ZSMS Ravne, da utemeljeno kandidira za organizacijo odhoda štafete mla-

dosti z Raven na Koroškem. Teža dogodkov je končno vplivala tudi na odločitev 3. seje predsedstva republiške konference ZSMS 17. januarja letos.

Še v tem trenutku se nismo zavedali velike odgovornosti in obsežnih nalog, ki so pred nami, bilo pa nam je vseskozi jasno, da ta odločitev pomeni republiško priznanje vsem našim dosedanjim prizadevanjem, da družno gradimo lepši in srečnejši jutri. Poleg zgodovinske utemeljitve po-

membnosti obeh kongresov SKOJ na Ravnah je v obrazložitvi odločitve predsedstva RK ZSMS zapisano:

»Ravne na Koroškem so bile center delavskega in komunističnega gibanja v vsej naši novejši politični zgodovini. Delegati na kongresih na Ravnah, ki so bili iz vseh pokrajin, so ugotovili, da je Zveza komunistične mladine v težavnem delu v ilegali uspela ohraniti temeljno enotnost in da se je mreža ilegalnih organizacij dobro izkazala. V letu 1979 praznujemo tudi 35-letnico pohoda XIV. udarne divizije na Štajersko, pohoda, ki je razmahnil razvoj narodnoosvobodilnega gibanja na vsem območju, zlasti pa na Koroškem, kjer se je končal. Na Poljani pri Prevaljah so potekali tudi zaključni boji II. svetovne vojne v Evropi in je zmaga nad silami, ki so

Pri vzmeteh

hotele zaslužniti narode Evrope, pomenila začetek lepšega življenja v svobodi, v novi Jugoslaviji.

Ravne na Koroškem so važno gospodarsko središče, nosilec razvoja pa je predvsem železarna Ravne. Dobri gospodarski rezultati organizacij združenega dela pa pogojujejo tudi razvoj družbenih dejavnosti in krajevnih skupnosti. Za reševanje družbenih problemov in za hitrejši družbeni in gospodarski razvoj vplaga velike napore skupaj z drugimi družbenimi dejavniki predvsem mladina, organizirana v osnovnih organizacijah in občinski konferenci ZSMS.

Ravne na Koroškem imajo skupaj z ostalimi kraji v občini vse potrebne tehnične možnosti in kadre za izvedbo tako pomembne prireditve.

Na odločitev predsedstva RK ZSMS je čakala vsa Jugoslavija in vest, da je za organizacijo tega velikega dogodka določena občina Ravne na Koroškem, je bila sočasno objavljena v vseh sredstvih javnega obveščanja.

TO PA ŠE NI DOVOLJ

Širša javnost našo občino, naše ljudi in dela pozna precej skopo, zato mora biti ena temeljnih nalog odborov, ki so že imenovani za kakovostno organizacijo prireditve, da celovito in prodorno predstavi ves naš predvojni in povojni razvoj. Povsem jasno pa je, da bomo v teh nekaj dneh do odhoda štafete mladosti morali

vsi poprijeti za delo, ki nas bo ob naporih za čim višji nivo gospodarskih uspehov in življenjskih pogojev stalo še dodatne angažiranosti. Vse to pa ob spoznanju, da simbolika holcarske, fužinarske in knapovske žuljavosti ne pomeni nič drugega kot našo največjo iskreno podarjeno radost dragemu Maršalu, bogati naš vsakdan. Navedeno spoznanje nam je tudi največji polog, da bomo najbolj množično in najbolj srečni pospremili na nekaj tisoč kilometrov dolgo pot po Jugoslaviji štafetni simbol z najprisrčnejšimi čestitkami za Titov in naš jubilej.

TEHNIČNI PRISTOP

Osrednja skupina v občini, ki pripravlja zasnove za prireditve, je združena v odboru za organizacijo odhoda štafete mladosti, ki ga vodi Gvido Kacel, predsednik izvršnega sveta skupščine občine, in šteje dvanajst najodgovornejših članov — predstavnikov družbenopolitičnega življenja v občini. Odbor je delegatsko vezan v republiški odbor, ki vodi akcijo neposredno iz Ljubljane. Zaradi zajemanja širših množic, ki lahko v večini pripomorejo k uspešnosti prireditve, deluje tudi več pododborov in komisij.

Začetna dela so stekla, čeprav že malo pozno, prve ideje o prireditvi so zasnovane, vendar bomo podrobneje o celotni organizaciji poročali naslednjič.

Stane Bodner

(Ne) samoupravljanje in (ne) gospodarjenje v strojih in delih

Naša TOZD je ena največjih v železarni tako po obsegu kakor tudi po številu delavcev, saj danes zaposluje 465 delavcev, od tega kar 174 mladih do 27 let, katerih je le 105 članov OO ZSMS. TOZD se deli na več oddelkov: obdelovalnica 1, 76 delavcev, obd. 11 105, montaža 65, montaža lahkih strojev 46, orodjarna 50, orodna služba in notranji transport 76, kontrola 10 in vodenje (vključno s skupinovodji) 37.

Proizvodnja zajema: proizvodnjo strojev in naprav, obdelavo odkovkov in odlitkov, proizvodnjo valjev, orodja in drugo. Cilji in poslovna politika srednjeročnega plana za leto 1979 so dokaj jasno začrtani. Seveda lahko to dosežemo le tako, da bomo svoj trud in delo vložili vsi delavci, da bomo probleme pravočasno in hitro reševali, da bomo nadaljevali z uresničevanjem ciljev zakona o združenem delu itd.

Ostalo nam je nekaj nerešenih vprašanj iz preteklega leta, racionalna uporaba materiala, neuspela proizvodnja, delovna disciplina, pravilno stimuliranje in nagrajevanje in še vrsta drugih. Začel bi s problemom kako racionalno in pametno uporabiti ostanek določenega materiala za izdelavo primerne izdelka. Saj se mladi upravičeno sprašujemo, ali res ni možna boljše rešitev oz. uporaba tega materiala od te, da ta material ponovno pretopimo, kajti nikakor nismo zadovoljni s tak-

šnim postopkom in raznimi izgovori, da se ne izplača.

V naših sredinah se pojavlja nepravilno in malomarno ravnanje z orodji za obdelavo materiala (strgarski noži, stružne ploščice, rezkala, svedri, navojne čeljusti itd.) Ali se nam res zdi nepotrebno, da bi delavca motivirali tudi v to smer, da bi začel pravilno in vestno ravnati, da se bomo zavedali, da je takšno orodje precej drago in da s povečanim znanjem in pazljivostjo sami sebi prihranimo denar? Ali res ne znamo ali nočemo takšnega delavca opozoriti, če pa to ne zaleže, ustrezno ukrepati, kakor predpisuje zakon o združenem delu? Nikakor nam ne sme biti vseeno, kako posameznik ravna s sredstvi, ki so last nas vseh. Prav tako se zelo neodgovorno in neprizadeto obnašamo do porabe el. energije. Kljub akciji mladim v TOZD, da bedijo nad slabim ravnanjem oz. nepotrebno porabo te energije, opažamo, da nekateri neresno in neodgovorno ravna in ne upoštevajo teh ukrepov (izklapljanje strojev v času malice, izklapljanje luči, kadar ni potrebna itd.)

Mladi si prizadevamo to ali ono, pa kljub temu včasih tega ne upoštevajo. Tako je bilo pri analizi potrebe stružnih ploščic, ko smo dobili dokaj piker in oster odgovor, češ kaj se vmešavamo. Lahko bi bili zadovoljni, da smo se spomnili, da je dobro analizirati potrebo in naročiti res

samo tiste, ki so potrebne. Zavedati se moramo, da se teorija in praksa dopolnjujeta in povezujeta. Nikakor se ne strinjamo, da se problemi, kot so prepahi, ropot in druge zadeve tako polževo počasi rešujejo.

Ali je potrebno da čakamo leto in pol za rešitev tega problema — prepaha v obd. II? Zakaj je potrebno, da delavec zbolí in kdo je odgovoren za to?

Problem, ki ga tako bežno obravnavamo, je neuspela proizvodnja. Sprašujemo se lahko, ali je res tako nepomembna, da je ni vredno omeniti. Podatek, ki živo pove, da je le zaskrbljujoče, da je od 100% neuspele proizvodnje v naši TOZD kar 96% vzrok malomarnost pri delu.

Zopet se lahko vprašamo kako vključiti načelo delitve po delu, če kljub malomarno opravljenem delu in slabi kakovosti pridobivajo pasamezniki OD enak delavcu, ki dobro in kvalitetno opravi svoje delo.

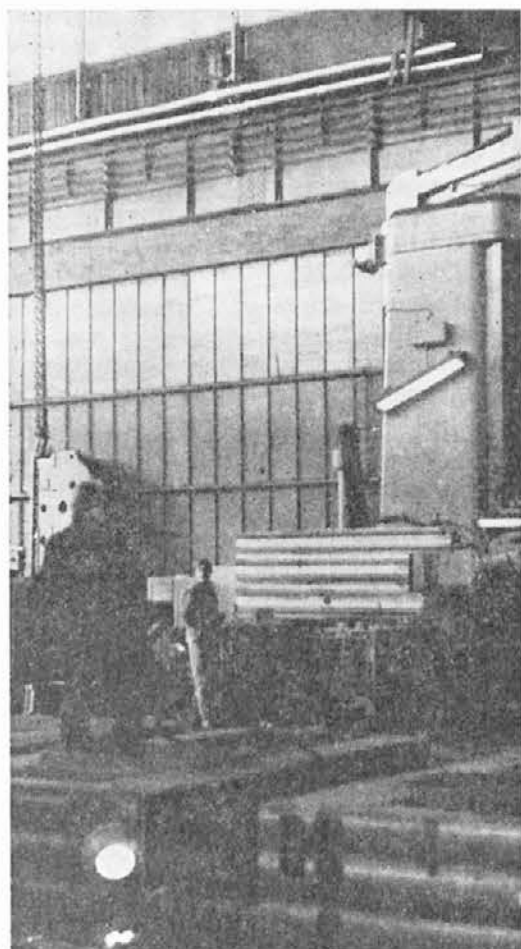
Prav tako je problem pridobivanje OD v primeru, ko delavec v nižji grupi opravlja delo, ki je predvideno za večjo grupo, torej je nezadovoljstvo delno upravičeno, saj za enako delo pridobivata različen OD. Zato bomo morali v bodoče več storiti za rešitev takih in podobnih problemov. Nikakor nas ne morejo zadovoljevati neupravičeni in neosnovani izgovori, da je to nujnost proizvodnega procesa. Potrebno bo raziskati in poiskati krivce za takšne pojave.

Ne samo mladi, temveč vsi zaposleni se srečujemo s problemi v delegatskem sistemu. Saj se nekateri niti ne zavedajo, kaj so njihove pravice in dolžnosti. Ne zavedajo se, da so kot delegati odgovorni za svoje delo delovnim skupinam. Prepogosto se pojavlja nezainteresiranost delegatov, njihova pasivnost. Delavca je treba seznaniti, da je to njegova dolžnost in pravica, ki jo je pridobil, ko je postal član združenega dela. Prav tako lahko iščemo krivdo za probleme v delegatskem sistemu v samih bazah, kajti tudi od njih marsikdaj delegati ne dobijo smernic, pripomb in predlogov, torej je delegat prepuščen ne po svoji krivdi, sam sebi.

Zaman iz dneva v dan ponavljamo in predlagamo, da naj se roki sprejemanja raznih SaS in aktov ustrezno določajo in gradiva pravočasno dostavijo v razprave.

Prav tako nam zmanjka časa, ki bi ga lahko posvetili problemom, kot so delovna disciplina (predčasno odhajanje na malico in domov, postopanje — nedelo itd.) Tukaj delovne skupine popolnoma odpovedo, saj bi le-te morale prve opozarjati delavca, in če to ne bi zaleglo, predlagati ga na disciplinsko komisijo. Tudi DPO skoraj nič ne storijo za reševanje teh problemov, čeprav bi morale začeti akcijo.

Večina delavcev je dobra in vprašamo se lahko, zakaj ničesar ne store, da bi delavca, ki krši vseprek, opozoriti, da ne dela prav. Ali se res ne zavedamo, da s tem kvartu zdravo sredino in zmanjšuje naše uspehe in dosežke proizvodnje? Kaj rado se zgodi, da v naših sredinah zelo radi napravimo krivdo za nastale situacije in kršitve brez pomisleka mladim delavcem. Obsojamo takšno neobjektivno enostransko postavljanje sodbe, saj se s tem prikriva dejansko stanje v TOZD. Seveda pa morajo biti starejši delavci za vzgled in v

Tovariša

pomoč mlajšim. Večina je res takšna. Radi pomagajo in svetujejo ter realno ocenijo mlade delavce. Nekaj je pa takšnih, ki na račun posameznika izrečejo kratko in jasno, da so vsi mladi takšni. Tudi na področju medsebojnih odnosov bomo morali dosti narediti. Delavci vedo, kaj ne velja in kaj velja, pa so raje tiho. Seveda pa se na takšen način ne da kaj storiti. Znebiti se bomo morali strahu in raznih bojznih, češ zakaj bi se pa moral zameriti, če ni treba. Seveda pa se še dogajajo primeri, ko delavec naravnost pove, kaj ne velja in kaj velja, pa ima potem posledice (razna ignoriranja, opravljanje najslabše delovne naloge itd.).

Kdaj bomo rešili problem nepoštenega pridobivanja OD na račun režijskega dela in na račun dela, ki ga posamezniki opravljajo izključno za osebno korist — bogatenja? Kako in zakaj ne uvedemo nadzora nad krivično, nezakonito uporabo delovnih sredstev, nadzor nad delom, ki se upravlja izključno v režiji? Ali nas ni izučil primer izpred nekaj let, ko se je v TOZD SGV množično šušmarilo? Ali se ne zavedamo, da moramo takšno zlo izkoreniniti že v začetnih fazah razvijanja in da nam ne sme biti vseeno, da delavec pridobi na račun nepoštenega dela in izkoriščanja režije v namene, da si povečuje OD na takšen nezakonit način?

Kako pa se mladi vključujemo v delo samoupravnih organov, delegacij in SIS? Zastopanost mladih delavcev v teh organih je naslednja:

- v DS TOZD je 12 mladih ali 41,6 %
- v delavski kontroli so trije mladi ali 40,8 %,
- v komisiji za gospodarjenje sta dva mlada delavca ali 28,5 %,

— v komisiji za kadre sta dva mlada delavca ali 28,5 %.

Skupaj je torej v samoupravnih organih 50 članov, od tega 19 mladih delavcev ali 38 %. V SIS je 70 članov, v katerih je 28 mladih delavcev, torej 40 % mladih. Prav tako smo mladi vključeni v temeljno delegacijo TOZD in v razne zборе DP.

Z našim delom v teh organih, delegacijah SIS in zborih nikakor ne smemo biti zadovoljni. Prizadevati si moramo za res aktivno in plodno delo, zato moramo posvetiti več pozornosti izobraževanju teh delegatov. V zadnjih letih smo dosegli zadovoljive uspehe, saj nam je uspelo povečati število članov kar za trikrat, vzporedno s tem pa nam ni uspelo aktivirati celotnega članstva. Precejšnje težave in preglavice nam dela tudi kadrovska politika, čeprav nam je uspelo kadrovanje v razne organe v zadovoljivem procentu, pa nekateri delegati ne opravičujejo zaupanja sredine, zato smo že na konferenci sklenili analizirati delo vseh mladih delegatov in zavzeti ustrezne ukrepe za izboljšanje.

Delo osnovnih organizacij ZSMS v železarni

Vloga in naloge mladih komunistov v ZSMS

Letošnje leto bi moralo biti bolj bogato tako po vsebini kot po kvaliteti dela, glavne nosilke aktivnosti pa bodo morale biti osnovne organizacije ZSM. Za uresničitev teh ciljev, ki smo si jih zadali na X. kongresu ZSMJ in X. kongresu ZSMS, bo potrebno veliko več samostojnega in kolektivnega dela celotnega članstva v vsaki osnovni organizaciji ZSM. Med posamezniki v neki sredini pa bodo morali biti nosilci, gonilna sila in motor, ki bo dajal pogonsko moč osnovni organizaciji pri izvrševanju njenih nalog, prav mladi komunisti, ki so prvi dolžni kot člani vodilne idejne sile v naši družbi — zveze komunistov, delovati predvsem v ZSM.

V preteklem letu smo v železarni Ravne izdelali analizo o delovanju mladih komunistov. Takrat smo ugotovili, da je v vsaki TOZD oziroma DS osem mladih komunistov, če računamo popreček. Od tega števila res aktivno delujeta v ZSM dva mlada komunisti, dva pa sta toliko obremenjena na ostalih področjih, da se v delo ZSM ne moreta neposredno vključevati. Če je tako in ob dejstvu, da se do danes situacija ni bistveno spremenila, lahko ugotovimo, da je v naši delovni organizaciji še velik potencial mladih — članov ZK, ki bi se med drugim prvi morali čutiti odgovorne za delo oziroma nedelo OO ZSMS. Prav ti mladinci bi morali postati spodbujevalci živahnejšega in kvalitetnejšega dela v mladinskih vrstah. Žal pa se zgodi, da so med nami tudi taki, ki zaradi neznanja in zato zaradi nesposobnosti, da bi celovito in realno ocenjevali odnose ter dogodke okrog sebe, celo ovirajo delo naprednih socialističnih sil. Vendar bi želel poudariti, da se ne moremo in ne smemo izmikati našim odgovornostim pred širšo

Med člani OO ZSMS imamo kar 26 mladih komunistov, vseh skupaj v TOZD do 27 let pa je 28. Torej bomo morali tudi tu nekaj ukreniti in ugotoviti vzrok za pojav, ki ni samo hvale vreden. Seveda pa se bomo morali pogovoriti tudi o aktivnosti mladih komunistov, o njihovem delu ali nedelu, saj opažamo pojave, ki nikakor niso za vzor OO ZSMS in OO ZK. Potrebno bo skupno z ostalimi DPO TOZD analizirati obstoječe stanje, ugotoviti vzroke in zavzeti pravilne ukrepe, ki bodo stanje izboljšali.

V tekočem letu 1979 si torej ne moremo privoščiti neaktivnosti, vse napore in moči bomo morali vložiti za izboljšanje in reševanje problemov. Marsikaj bomo morali dodelati in izboljšati, če želimo oz. moramo uveljavljati zakon o združenem delu v praksi (uveljaviti načelo delitve po delu, dograditi osnove in merila za pridobitev in delitev dohodka in OD, povečati produktivnost, izboljšati delovno disciplino itd.)

Miroslav Garb

družbo zaradi neznanja in slabe idejne usposobljenosti. Res je, da so OO ZK premalo storile na področju izobraževanja novo sprejetih članov, vendar se moramo vprašati, v kakšni meri smo se sami potrudili in zahtevali v okviru osnovne organizacije organizirano izobraževanje oziroma, da si bi to manjkajoče znanje pridobili z lastnim izobraževanjem. Vprašajmo se, kako smo se udeleževali sestankov OO ZK, OO ZSMS, OO ZSS ter samoupravnih organov in temeljnih delegacij SIS v TOZD, kjer smo imeli možnost, da sodelujemo v razpravah in razčistimo določena nejasna vprašanja, se tekoče seznanjamo z delom, uspehi in problemi v TOZD, DO, SOZD, občini itd., saj je znano, da nas tudi praktično delo lahko izredno veliko nauči in nam da novih spoznanj. Predvsem mladi komunisti ne bi smeli biti tisti, ki stojimo ob strani, ko je najbolj potrebna učinkovita akcija in nato kritiziramo delo drugih, ampak moramo biti prvi, ki se bomo oprijeli konkretnega dela na kateremkoli področju.

V tem kratkem pogovoru z vami ne nameravam naštevati konkretnih nalog, te bomo lahko kaj hitro spoznali ob stvarni vključitvi v delo ZSM in drugod. Naj omenim le to: »Naša naloga je, in to predvsem mladih komunistov, da po svojih močeh prispevamo svoj delež v izgradnji samoupravne socialistične družbe. Zato pa se moramo izobraževati ter vse svoje znanje in sposobnosti usmeriti v preverjanje v ustvarjalni praksi, kar pa se mora izkazovati kot revolucionarni boj za splošni napredek in razvoj naše družbe, za razširjanje vseh demokratičnih pravic delovnega človeka, za naš lepši in boljši jutri.«

Vaš sekretar

MLADI FUŽINAR SPRAŠUJE ZA VAS:

Obljuba dela dolg

KAJ ŽE PIŠE V ZAKONU O ZDRUŽENEM DELU?

Občani kot potrošniki blaga in uporabniki storitev imajo pravico, da se samoupravno organizirajo v krajevnih in družbenopolitičnih skupnostih ali kako drugače, da vplivajo na razvoj proizvodnje in storitvenih dejavnosti, ki zadovoljujejo njihove potrebe, da preprečijo monopol oziroma zlorabo monopolnega položaja in da zavarujejo druge svoje interese (23. člen ZZD, 1. odst.)

Kot samoupravna oblika organiziranja potrošnikov blaga in uporabnikov storitev so v občini Ravne oziroma natančneje v krajevnih skupnostih bili prve dni leta 1977 ustanovljeni potrošniški sveti na pobudo občinske konference SZDL.

Štirje potrošniški sveti, štiri samoupravno organizirane skupine potrošnikov so se brez pravih programov in pravilnikov znašli pred obdobjem, v katerem niso točno vedeli, kaj naj pravzaprav počnejo. Ponekod so se pojavili prvi poskusi posameznikov, da bi njihovo delo postalo očitnejše, toda brez ustrezne osnove so ti poskusi temeljili bolj na inšpekcijskih izkušnjah, ki so se brez tovrstnih pristojnosti sprevrgle v očiten neuspeh. Medtem so na OK SZDL že razmišljali o povezovanju krajevnih potrošniških svetov v občinskega, recepta za delovanje krajevnih pa niso mogli pripraviti.

Organizacije združenega dela, ki proizvajajo oziroma prodajajo blago ali opravljajo storitve za neposredno porabo občanov, morajo ustvarjati pogoje in spodbujati organizacije potrošnikov blaga oziroma uporabnikov storitev za raziskovanje in ugotavljanje njihovih potreb in interesov ter za planiranje in usklajevanje odnosov med proizvodnjo in porabo na trajnejši podlagi (člen 23 ZZD, 2. odst.).

Povsem nasprotna je bila sprva reakcija trgovinskih, gostinskih in drugih organizacij združenega dela, saj je omenjeno določilo prinašalo revolucijo v odnose med proizvajalci, posredniki in potrošniki. Takšna revolucija še ni bila preizkušena, zato smo nanjo tudi gledali z večjo mero nezaupanja. Posebno navdušenih vzpodbud s te strani torej ni bilo mogoče pričakovati.

Še bolj konkreten in hkrati »zatiranja« vreden je bil tiste dni zadnji odstavek 23. člena ZZD, ki govori:

»Organi upravljanja v organizaciji združenega dela na področju proizvodnje oziroma prometa blaga in storitev za neposredno porabo morajo v skladu z zakonom na zahtevo organizacije potrošnikov skleniti samoupravne sporazume, s katerimi določijo njihova medsebojna razmerja, pravice in obveznosti glede redne in kakovostne preskrbe z določenimi proizvodi, rednega opravljanja storitev, določanja cen za proizvode in storitve ter udeležbe potrošnikov pri doseženem prihodku, upoštevajoč pri tem razvoj teh dejavnosti, potrebe potroš-

nikov, zagotovitev potrebnih rezerv in druga vprašanja skupnega pomena.«

Zavidanja vredna je tudi vsebina prvega odstavka 78. člena, ki pravi:

»Organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev na drobno, morajo na način, ki ga določa zakon, sodelovati s potrošniki, organiziranimi v krajevnih skupnostih ter drugih samoupravnih skupnostih in organizacijah potrošnikov.«

IN KAJ SO PO USTANOVITVI POČENJALI POTROŠNIŠKI SVETI?

Poskušali so se sestati, kar so bili seveda brezupni poskusi, saj posamezniki niso niti približno poznali novega področja dela. Nekaj časa po ustanovitvi, ko je bila stvar še vroča, so se v časopisih pogosteje pojavljali sestavki o tem razveseljivem dogodku, kmalu zatem pa je tudi ta vez občanov s potrošniškimi sveti ugasnila.

Jeseni leta 1977 je komisija za družbenoekonomske odnose pri konferenci mladih delavcev na Ravnah z akcijo KAJ in ZAKAJ KUPUJEMO V AVSTRIJI hotela ponovno oživiti dejavnost potrošniških svetov, o čemer je bilo lepo zapisano v Informativnem fužinarju št. 22 1. decembra 1977 in kasneje še enkrat v Mladem fužinarju št. 24 29. decembra 1978 z naslovom Odmevi, da jih je lahko sram. Prav v tem zadnjem sestavku, ko je bilo več kot očitno, da so potrošniški sveti le organizacija na papirju, sem spoštovanim bralcem obljubil, da bom poiskal odgovore na nekatera neprijetna vprašanja. No, o tem malo kasneje. Prej si še oglejmo predlog operativnega načrta dela potrošniškega sveta krajevnih skupnosti Ravne na Koroškem.

1. Krajanje je potrebno seznaniti z obstojem in nalogami potrošniškega sveta (Fužinar, Večer).

2. Krajanje vzpodbuditi za nenehno komuniciranje s svetom potrošnikov (anonimni dopisi niso zaželeni in javno ne bodo obravnavani).

3. Trgovino, gostinstvo in turizem je potrebno ponovno obvestiti o obstoju sveta potrošnikov in jih pritegniti v sodelovanje.

4. Med krajanje izvesti anketo (slučajni vzorec 50 ljudi) o preskrbi z osnovnimi življenjskimi artikli na Ravnah.

5. Izvesti tudi anketo o odnosih prodajalcev do kupcev (slučajni vzorec 50 ljudi).

6. V »Fužinarju« naj bo redna rubrika, ki bo obravnavala probleme, s katerimi se ukvarja potrošniški svet.

7. Stremeti k temu, da so prodajalne in prodajalci urejeni.

8. Poiskati povezavo s sveti potrošnikov v občini Ravne na Koroškem.

Se morda ne zdi, kot da je ta program narejen včeraj in bo šele jutri pričel delovati?

Povedati moram tudi to, da je mandat članov sveta potrošnikov dve leti in je torej že nastopil novi. To pa tudi pomeni,

da si lahko dovolimo ocenjevati uspešnost (beri neuspešnost) članov oz. potrošniških svetov v obdobju, za katerega so bili izvoljeni.

KAKO OCENJUJEJO DEJAVNOST POTROŠNIŠKIH SVETOV V KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

ČRNA NA KOROŠKEM

V krajevni skupnosti Črna imajo formiran trinajstčlanski potrošniški svet, ki se je že nekajkrat sestel, vendar večinoma v tako majhnem številu, da dela ni bilo mogoče zastaviti. Svet je sestavljen po teritorialnem principu in v njem prevladujejo ženske. Trenutno svet ne dela, ima pa okvirni program in poslovnik delovanja, ki sta izdelana na temelju navodil občinske konference SZDL. »Glede na to, da pripravljamo nov statut, ki je že v obravnavi med krajanje, smo prepričani, da bo tudi potrošniški svet v bližnji prihodnosti zaživel.

Nekaterih akcij so se člani potrošniškega sveta že lotili, čeprav v okrnjeni sestavi. Tako so nekaj problemov preskrbe že reševali prek inšpekcijskih služb, nazadnje pa so sprejeli tudi sklep, da se bodo sestali s predstavniki trgovine in inšpekcijskih služb ter poiskali skupno pot za razreševanje omenjene problematike.« Tako je povedal STANKO KORDEŽ, tajnik krajevnih skupnosti v Črni.

MEŽICA

V Mežici je organiziran potrošniški svet. Do sedaj se je sestel na treh sejah, na katerih so člani predvsem obravnavali problematiko preskrbe v kraju. Na zadnji seji je tudi bil sprejet eden od pomembnih sklepov, po katerem se bodo sestali predstavniki trgovinskih in gostinskih delovnih organizacij, komunalnega podjetja, skratka vsi, ki so najpogosteje deležni kritike krajanov. Na tej seji se bodo člani sveta z vabljenimi dogovorili o vseh možnih ukrepih za izboljšanje storitev. Tako je ocenil LEOPOLD GOLOBINEK, tajnik KS Mežica.

PREVALJE

Na Prevaljah potrošniški svet že nekaj časa deluje. Imel je tudi več sej, vendar vidnega uspeha niso zabeležili, saj se v primeru ugotovljenih ali prijavljenih nepravilnosti prizadete organizacije niso udeleževale sej, na katerih so se želeli pogovoriti o možnostih odpravljanja slabosti in s tem nezadovoljstva.

»Naš potrošniški svet dela po sprejetem pravilniku in okvirnem programu dela,« je končal pogovor tovariš JOŽE BOŠTJAN, tajnik KS Prevalje.

Na Ravnah je delo potrošniškega sveta ocenil predsednik KS tov. IVAN ŽUNKO.

»Potrošniški svet na Ravnah je bil ustanovljen že leta 1977 (24. 12. 1976 op. p.). Od takrat je imel tri seje, skozi katere pa ni pokazal posebne delovne živahnosti. Prav zaradi tega smo se tudi odločili, da bomo potrošniški svet ustanovili na novo, kar pomeni, da bomo zamenjali tudi člane z novimi, od katerih pa pričakujemo, da bodo delali uspešneje.«

Torej vidimo. To je objektivna ocena. Potrošniški sveti so bili po zakonu in za-

radi tega, ker so bili ustanovljeni v samoupravni socialistični skupnosti, dolžni svojo nalogo dosledno opravljati in opraviti. Pri graditvi samoupravnega sistema omahovanje in pasiven odnos ne more priti v poštev, prav zato je še bolj čudno, da se za aktiviranje potrošniških svetov niso zmenili vsi tisti, ki jih določila 23. in 78. člena zakona o združenem delu določajo za ta podvig.

Seveda, zdaj je že, kar je. Brigati se moramo, da bo bodočnost potrošniških svetov v zavestnejših rokah. To je cilj, ki si ga potrošniki upravičeno želijo.

Medtem ko boste prebirali še mnenja pristojnih s krajevnih skupnosti o potrebnosti ustanavljanja občinskega potrošniškega sveta, pa bo mnogo potrošnikov še vedno brez sramu potovalo preko meje po riž, šampon, pralni prašek, avtomobilске dele, foto material pa še marsikaj drugega. Nekateri bodo odpotovali v druge občine ali večja mesta, kjer je izbira bolj bogata, nekateri pa bodo preklinjali doma in premišljevali, če se sploh še kaj spleča zapisati v knjigo pripomb in pritožb, ki so jih ponovno pričeli propagirati.

O POVEZOVANJU V OBČINSKI POTROŠNIŠKI SVET

Stanko Kordež za KS Črna:

»Po navodilih OK SZDL je potrošniški svet v Črni izvolil dva delegata v občinski potrošniški svet, ki ima nalogo koordinirati delo krajevnih potrošniških svetov, vendar tudi občinski svet ne deluje, kar delno pogojuje nedejavnost potrošniških svetov v krajih.«

Leopold Golobinek za KS Mežica:

»Vsekakor menim, da bi bilo koristno formirati tudi občinski potrošniški svet, prek katerega bi lahko vplivali na kvalitetnejšo preskrbo krajanov na nivoju občine.«

Jože Boštjan za KS Prevalje:

»Kljub večkratnim urgencam pri občinski konferenci SZDL ni prišlo do konkretnejše akcije za ustanavljanje občinskega potrošniškega sveta.«

Ivan Žunko za KS Ravne:

»Upam, da bo ob novem vodstvu na občinski konferenci SZDL ponovno zaživele tudi ideje o povezovanju potrošniških svetov v občinski svet. Prav gotovo pa se bo OK SZDL morala bolj angažirati, da bo ta akcija uspela.«

O tem, kaj menijo o problematiki potrošniških svetov na OK SZDL — BEZJAK KONRAD:

»Vprašanje potrošniških svetov so posebej izpostavili na seji krajevne konference SZDL. Občinska konferenca SZDL je tudi dala prve smernice in prek krajevnih skupnosti pomagala ustanavljati potrošniške svete, ki pa so iz nerazumljivih razlogov prenehali delovati.

Mežiška dolina je, vsaj kar zadeva preskrbovanje, specifičnega pomena, saj sami ne pridelamo praktično ničesar in smo vezani predvsem na preskrbo od drugod. S tem smo seveda popolnoma odvisni od kakovosti preskrbe, ki nam jo nudijo večja trgovska središča prek tozdov v občini. Po-

vedati želim še to, da je potrošniški svet enakovreden samoupravni organ pri krajevni skupnosti in bi lahko imel velike pristojnosti, če bi živel, zato tudi sklep konference SZDL, da je potrošniške svete nujno obuditi, da bodo ponovno začeli z delom in odigrali svojo pomembno vlogo.«

KAJ PRAVIJO PRESKRBOVALCI?

Tudi v delovnih organizacijah, ki vodijo preskrbo občanov, so se bili pripravljene pogovarjati o vprašanju dejavnosti potrošniških svetov.

MERX — tov. Avgust Hric

»V Črni in Mežici smo že opazili dejavnost potrošniškega sveta, saj smo že dvakrat obravnavali vprašanja preskrbe v teh krajih. Drugače pa menim, da potrošniški sveti niso opravili svojega, saj v glavnem posamezniki iz sveta hodijo po štacunah in iščejo napake, verjetno pa bi moralo biti delo potrošniškega sveta kolektivno zastavljeno. Trgovinski delavci želimo, da bi potrošniški sveti resno pričeli z delom, se z nami dogovarjali in nam pomagali, pa ne samo nam, tudi na ostalih področjih, zaradi katerih se potrošniški sveti ustanavljajo.«

NAMA — Strmčnik Ivan

»Dejavnost potrošniškega sveta ne čutimo, čeprav je že precej časa ustanovljen in imamo v njem tudi svojega delegata. Glede na vprašanja preskrbe v občini je

normalno dela za potrošniški svet dovolj, vendar menim, da članom sveta ni dovolj pojasnjeno, kaj naj pravzaprav delajo.

Obenem menim, da knjige pripomb in pritožb ter reklamacij lahko potrošnikemu svetu nudijo dovolj gradiva za razreševanje problematike preskrbe. Hkrati bodo lahko prisluhnili mnenju potrošnikov. Vsekakor pa smo pripravljene še naprej po svojih močeh aktivno sodelovati pri delu potrošniškega sveta.«

NAMESTO EPILOGA

Zavedam se, da s tem tematika ni zaključena niti ni povsem prepričljiva, sicer pa to tudi ni bil moj namen.

Dejstva, ki jih je iz tega sestavka možno razbrati, nakazujejo, da s potrošniškimi sveti ni kaj odlašati. Dokazujejo tudi, da polemike v tej smeri predvsem na moj sestavek ni zaželeno načenjati, ker bi s tem samo izgubljali tisto malo moči, ki nam je je še ostalo, da bi tudi na tem področju začeli upoštevati zakonska določila in se obnašati kot zainteresirani nosilci razvoja samoupravnega socialističnega sistema.

Ob koncu želim poudariti, da sem obljubo, dano bralcem Fužinarja, v glavnem izpolnil in bi torej bil že čas, da tudi tisti, ki so snedli dano besedo na posvetu o dejavnosti potrošniških svetov, izpolnijo svoje obljube.

Rešitev je samo ta ali pa mi naj odgovorni razložijo drugače.

Stane Bodner

Z nasmehom.

Na robu prepada

Kaj je sreča?

Svoboda?

Razumevanje?

Samoupravljanje?

Delo, ki ga z veseljem opravljamo?

Vse to in še več. Sreča je pojem, ki ga je skrajno težko opisati, definirati. Sreča je pojem, ki ga vsi odlično razumemo, pa vendar s to besedo lahko najkrajše in najbolj konkretno opišemo svoje občutke.

Glede na ogromnost pojmov, stvari, dogajanj, ki jih beseda sreča zaokrožuje, je razumljivo tudi, da je sreča v svoji zgodovini doživela vrsto posilstev.

V svobodni, neuvrščeni, demokratični — skratka takšni Jugoslaviji, kot jo dograjujemo, je temeljni element sreče odražen v naporih, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo lahko — na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev — svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je samoupravljanje.

Ni še bilo družbene ureditve, ki ne bi premogla ekstremov — takšnih in drugačnih. Tako je tudi v času, ko si skupno prizadevamo za svobodnost človeka, za njegovo in našo skupno srečo, še vedno nekaj tistih, ki se v ta prizadevanja ne vključujejo, tistih, ki se zgolj zavzemajo za svojo srečo, ob kateri pa je dilema, če to sploh je sreča.

Kolikor so to mladi ljudje, mora naša pozornost do vprašanja dobiti večji obseg.

Pisali smo že o pojavih nekaterih struktur mladine, ki s svojim obnašanjem, dejanji, odnosom kritično odstopajo od realno začrtane smeri razvoja naše družbe. Predvsem smo izpostavili vprašanja tako imenovane neorganizirane mladine, ki pa se uspeva dobro organizirati in delovati tudi izven občinskih meja.

S tem ne trdim, da se je ta pojav rodil pri nas, celo nasprotno. Živ je povsod, le da je pri nas ugotovljen, da pred njim ne zatiskamo oči, ga spremljamo, kar pomeni, da smo znatno bližje tudi rešitvam.

Kot kaže, pomeni neorganizirani mladini ali vsaj njeni večini sreča to, da svobodno, samostojno razpolagajo s časom, da si ne belijo las z vprašanji abstraktnega in konkretnega dela, ker so najbolj srečni brez njega. Zanje je sreča tudi, če lahko oportunistično svojim staršem, se pojavljajo kot njim povsem nasprotni osebnosti. Sreča je zanje, če se lahko dobijo v večjih ali manjših skupinah, zasledujejo razvoj in tokove sodobne glasbe, se o njej pogovarjajo. Sreča pa je predvsem tudi, če se lahko umaknejo iz civilizirane, že rahlo malomeščanske, zlikane in delavoljne ali pa še kakšne druge dostojne oblike organiziranega človeškega življenja v svoj svet, kjer se brez predsodkov lahko slečejo do golega ter se s pijačo, glasbo in nikotinom (ali pa še čim drugim) oplajajo s pravičnostjo primitivizma.

Če se torej tudi to pojmuje kot sreča, če je tudi to svoboda človeka, potem je storjeno očitno posilstvo nad vsem, kar si prizadevamo in tudi nad srečo samo.

Težko se je v tem trenutku opredeliti do vzrokov, do posledic, ki pogojujejo takšne odklone. Predvsem težko zaradi tega, ker »neorganizirana« mladina združuje mlade ljudi iz različnih struktur, različnih družin, med katerimi prevladujejo bolj situirane, bolj poznane in tudi bolj napredne družine. Ta ugotovitev navaja na dejstvo, da gre za samodokazovanje otroka, ki se s pozicije negiranja vsega pozitivnega postavi v nasprotje veljavnosti staršev, zlasti takrat, če se čuti nesposobnega preseči roditelje v pomembnosti.

Dandanes obstaja v tem primeru še mnogo nevarnejše vprašanje, ko se starši spričo razvejanega delegatskega sistema in (žal) še nepopolno urejenega, ustreznega otroškega varstva vse bolj odtujujejo od otroka. Ta odtujenost lahko kaj hitro sproži plaz nepravilno usmerjenih otrok, ki jih bomo v bodočnosti imenovali neorganizirana mladina in končno tudi družba, če se s problemom ne bomo takoj spopadli.

Drug pomemben izvor odtujenosti neorganizirane, od socialistično usmerjene mladine bremeni predvsem nas — starše, vzgojne ustanove in organizacije. Skupno namreč tvorimo družbo, v kateri sodobnost in napredek počasneje pronica v našo za-

vest kot v bolj naseljenih in večjih središčih v Jugoslaviji.

Vzpodbudno za odklone je, da smo se sposobni zgražati nad pojavi, ki so drugod (tudi v naši domovini) povsem normalni. Kakorkoli smo že v šestdesetih letih skeptično sprejemali električne dolgasce z zahoda, tako smo danes priča, da pri nas deluje množica podobnih skupin, ki nekaj pomenijo.

Kakorkoli smo v (morda že davni) preteklosti zardeli že pred namigom, da bomo v časopisu, na filmskem platnu ali televizijskem zaslonu zagledali napol slečene ali popolnoma gole ljudi, tako danes z mnogo manj razburjenja in sramu spremljamo propagando »pohujšljivosti«.

Vse to še ne pomeni, da smo pred odklonskimi pojavi realni — celo nasprotno. Naše reakcije pogosto dokazujejo dvomljivost v nadaljnji razvoj, kot se nam je domala dogajalo ob sprejemanju zakona o združenem delu, za kar pripominjam, da nima nobene druge vzročne povezave s prej omenjenim.

Kazalo bi, da takšnim pojavom pridemo do dna (s tem jih bomo lažje odpravljali), kar ni bil moj namen. V dobri veri sem samo poskusil načeti področje, ki ga srečujemo vsakodnevno, se nad njim zmrdujemo, nikoli pa še nismo organizirano in odkrito poskušali problematike premostiti.

Stane Bodner

Ireninih sedem let

Mala Irena niti ni več tako majhna, kakor si mislita očka in mamica, ki v njej še vedno vidita malo deklico s svetlimi kodri in kot morje modrimi očmi. Saj že hodi v šolo, res samo v prvi razred, a učiteljica jo ima rada, saj izmed vseh učencev prav ona najlepše riše. Črke ji še malo nagajajo, a Irena se ne jezi preveč. Dobro ve, da se bo tudi tega naučila, številke pa ji tudi ne delajo prevelikih težav.

Irena ima blizu v šolo, pa vendar se ji po končanem pouku ne mudi domov. Počasi stopa, ogleduje izložbeno okno in preiščuje. Ljudje pravijo, da sanjari, kar pa ni res. Irena preiščuje o svojem domu, o sebi, o mami, očku in črnem kužku, ki mu je ime Reks. Očka pravi, da je bil Reks velik policijski pes. On to že ve, čeprav bi Irena svojega kužka vse drugače imenovala, a psa je kupil očka in mu tudi dal ime.

Irena ima rada očeta. Včasih, ko je bila še čisto majhna, se kot skozi meglo spominja, da ji je očka zvečer pripovedoval pravljice. Zdaj za to nima več časa. Prebrati mora vse časopise in v tovarni ga ne spuste domov. Tudi popoldne mora nazaj. Zvečer se vrača slabe volje in Irena takrat ve, da ga ne sme spraševati, da je očka takrat navadno jezen in da včasih smrdi po pijači. Zato Irena sovraži tovarno, ki ji jemlje očeta, in sovraži gostilne, v katerih vpijejo ljudje.

Mamica je velika in pametna, pa vendar ne ve, da ne sme spraševati očeta, kje je hodil in kaj je delal, kadar se tako pozno

vrne domov. Očka potem vpije, mama joče in ji govori, kako grd je očka, ki je nima več rad. Irena pa ve, da jo ima očka še vedno rad. Včasih, ko sta sama, zna biti tako čudovit očka, da bi si ga vedno želela takšnega. Kadar se očka dolgo ne vrne domov, je doma hudo, mama je čisto drugačna. Kadi in hodi živčno po stanovanju. Irena ve, da bo potem, ko bo prišel očka, zopet hudo. Takrat odide v svojo sobo med igrače.

Čeprav je že velika deklica, in zanj igrače niso več, kot ji včasih pravi dedek, ko jo obiše, Irena ve, da lahko igračam pove vse tisto, kar si ne bi nikoli upala mami ali očku. Igračam govori, kako je sama, da ji je dolgčas, da je hudo, kadar se očka in mamica prepirata, saj ima oba rada. Govori o mami, ki še vedno misli, kako je Irena majhna punčka in da bo zadovoljna, če bo dobila novo igračko ali bonbone. Kadar pa se hoče Irena pogovoriti z njo, jo navadno boli glava in Irena je spet sama. Igrače molčijo in jo poslušajo, kaj bi naj tudi odgovorile? In Irena si včasih zaželi, da bi tudi ona bila igračka, da bi se kdo tako ukvarjal z njo.

Sedaj je že velika in ve, da bo morala počasi spraviti igrače. Ve, da se mora sedaj učiti, da bo mamica ponosna na svojo punčko in bo včasih srečna povedala sosedu, kako dobro se uči naša Irena. Soseda bo potem žalostna, saj je njihov Bojan lani zaostal in hodita sedaj z Ireno skupaj v isti razred. Irena zaradi tega nima manj rada Bojana, saj je prijeten fant, in ko so

jo fantje žalili, se je postavil zanjo, da so kar utihnili, saj je Bojan najmočnejši v razredu. Irena mu je dala pri malici veliko rdeče jabolko in sedaj ve, da je Bojan njen prijatelj.

Takega bratca si Irena že dolgo želi, a mamica noče o tem nič slišati. Govori o denarju, o vsem mogočem, kar Irena še ne razume, a vendar ve, da si mamica in očka ne želita več otrok, čeprav je Ireni včasih tako dolgčas in bi zelo hotela imeti bratca ali sestrico, pa čeprav bi bil čisto majhen in bi samo jokal. Saj dobro ve, kako se rode otroci, da so čisto majhni, da rastejo in se začno igrati ter govoriti. Ne razume mamice in očeta, saj imajo vsega dovolj. V časopisu vidi včasih slike otrok, čisto goli so in njihove hiše niso tako lepe, kot je njihova, pa vendar jih imajo matere tam po pet ali šest. Irena ve, da je to daleč, da tisti otroci včasih nimajo kaj jesti. Ona si to le težko predstavlja, toda odslej ne bo več tako izbirčna pri hrani, pa tudi kruha ne bo več pustila, ampak bo vsega pojedla.

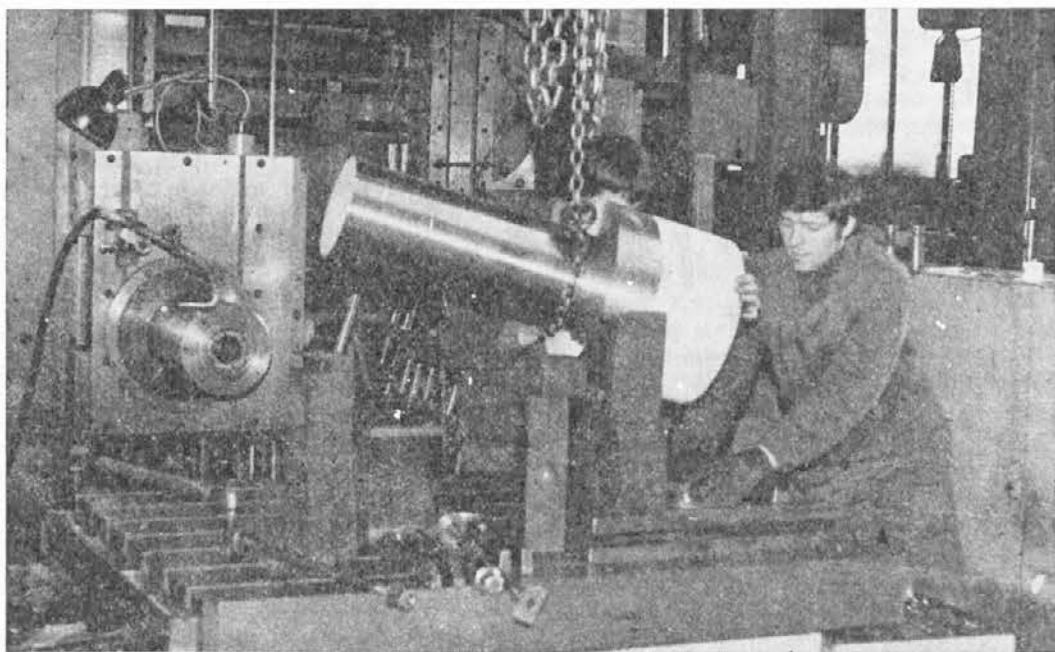
Po TV vidi velike in lepe kraje, gleda filme, v katerih se pretepaajo in sploh počno take stvari, ki jih še ne razume in zato jo ponoči podobe iz filmov večkrat preganjajo. Očka in mamica se ob nedeljah, ko bi Irena tako rada odšla na sprehod z Reksom, usedeta vsak v svoj naslanjač in ure dolgo gledata televizijo. Saj tudi ona gleda, a počasi se naveliča in ne more razumeti mamice, zakaj se ne pogovarja rajši z njo.

Toliko lepih stvari bi ji povedala, kako je v šoli bila vesela, ko je učiteljica pred vsemi rekla, da je najlepše narisala mamico in še in še. Mamica pa se samo dela, da jo poslušaja, in kar naprej gleda v televizor. Takrat se Irena spet vrne k svojim igračam in je zelo žalostna. Navadno vzame svinčnik in riše veliko otrok, mamico in očka ter kužka Reksa. Riše rože po travniku in veliko toplo sonce nad hribom pa majhno hišico, kjer stanujeta dedek in babica. Tako premišljuje Irena, ko se vrača iz šole domov in zato ne gre rada domov. Gleda velike bele hiše in marsikje vidi na oknih žalosten obrazek otroka, ki hrepenče gleda v svet zunaj doma.

Irena že ve, da ni samo ona osamljena, da je okrog nje še veliko otrok takšnih. Ko je tovarišica danes v šoli omenila, da je to leto namenjeno otroku, je Irena ostala čisto tiho in je vedela, da ni namenjeno samo otrokom iz tistih daljnih dežel, pač pa najbrž tudi njej. Premišljevala je, ali bosta očka in mamica sedaj več z njo, ali bosta odšla z njo na sprehod in ji bo očka spet povedal pravljico za lahko noč.

Tisti dan je prišla domov polna upanja. Stekla je mamici v objem, ona pa jo je na hitro odpravila; očeta sploh ni bilo doma. Velika solza razočaranja je kanila iz modrih oči. Irena joče. Saj sama ne ve, zakaj, in težko ji je, ker slutiti, kako se ni nič spremenilo, kako je še vedno sama, čeprav ima očka in mamico in črnega kužka, ki veselo maha z repom.

Rudi Mlinar

Previdno!

Moja babica

Redkokdaj je moja babica jokala. Tistega dne, ko je on stopil skozi vrata nekoliko bolj trd kot po navadi in babici povedal, da je to posledica nesreče, ki jo je doživel pred dvema urama, ko mu je uspelo avto voziti nekaj metrov tudi po strehi, je jokala bolj kot kdajkoli prej in venomer ponavljala, kako bi se še lahko ubil.

No, res, ker je začel takole. Zgodaj zjutraj nekega sončnega dne v oktobru se je odpravil na pot. Jutro je bilo hladno, vendar je bila cesta suha in vožnja je ob prijetni glasbi, ki je prihajala iz radia, predstavljala pravi užitek. S kolegom sta sproščeno kramljala, avto pa je drvel s kakih sedemdeset kilometrov na uro cilju nasproti. A potem se je zgodilo. Najprej mu je rit zaneslo v levo. S hitrim motanjem volana mu ga je uspelo spraviti s poti, ki je peljala naravnost v ograjo. Toda manever ni uspel in rit mu je začelo zanašati v desno. Ponovno hiter manever z volanom, a ni šlo več. Avto je odpovedal poslušnost. Kot robot, ki mu ni mar za nikogar in ničesar je zapeljal proti robu ceste, udaril v robnik, se obrnil na streho in še nekaj metrov drsel po strehi, preden se je ustavil. Po štirih sta zlezla iz avtomobila in z nasmehom ugotovila, da sta jo odnesla brez vsake praske. Potem so se dogodki vrstili nekako takole.

Prijazni ljudje so avto postavili nazaj na kolesa. Tudi taki so se našli, ki so si v najbližji hiši sposodili lopate in zmrznjen viadukt posuli z zato pripravljenim peskom. Miličnik, ki je prišel na kraj nesreče, si je zadevo ogledal, zapisal in ocenil, da je avto poškodovan v taki meri, ko mu zaradi tega mora odvzeti prometno dovoljenje. S potrdilom o nesreči in odvzetim prometnim dovoljenjem, sta avto spravila do mehanika, ki naj bi mu po dogovoru vrnil prvotno obliko.

V začetku januarja je bil avto spet tak kot nov in pripravljen za tehnični pregled.

Malo v strahu, a vendar srečen, ker lahko spet jaha svojega konjička, je peljal proti Slovenj Gradcu. Takrat še ni vedel, da se lahko tudi pri nas sreča z največjimi nesmisli birokracije.

Dva strokovnjaka sta mu pregledala avto. Zavore, luči, smerni kazalci, plin, krmilni mehanizem, pribor, vse je bilo v najlepšem redu. Ko sta na papir pritisnila še štampiljko, se je oddahnil. S še večjo mero zadovoljstva in zdaj že kar brez strahu se je vračal proti domu.

Na prometnem uradu je ponosno položil na mizo podpisan karton, ki je dokazoval urejenost njegovega avtomobila in prosil, naj mu ga registrirajo. Njegovega veselja pa je bilo konec takoj, ko mu je prijazna uslužbenka pojasnila, da tega žal ne more storiti iz razloga, ker mu je pred dvema dnevoma potekel tehnični pregled. Poskušal ji je pojasniti, da je imel pred tremi meseci nesrečo, da so mu vzeli prometno, da je avto bil popravljen šele včeraj in da je samo slučaj nanesel, da mu je predvčerajšnjim iztekel tudi tehnični pregled in da nikakor ne more razumeti, zakaj avtomobila ne more registrirati. Ker je uslužbenka spoznala, da resnično prav ničesar ne razume, se je potrudila in mu še enkrat vse razložila, kako njihovih paragrafov nič ne briga njegova slučajnost dogodkov, temveč je za njih on zdaj uspešno opravil tehnični pregled zato, da mu vrnejo prometno dovoljenje, s katerim pa mora zdaj na ponovni tehnični pregled zato, da mu bodo potem registrirali avto.

Vso pot proti Slovenj Gradcu je razmišljal in se spraševal, ali je nor on ali so nori paragrafi. Upal je, da bodo vsaj ljudje na servisu toliko uvidevni in mu na hitro pritisnili štampiljko tudi v drugo, saj je praktično tik pred eno uro opravil pregled. Pa se je frdamano motil.

Tudi njim je poizkušal pojasniti zadevo, a ni nič pomagalo. Rekli so mu, da tudi oni

niso temu krivi, da mora ponovno plačati vse pristojbine, da mora z avtom ponovno na tehnični pregled. Vse je plačal, podpisal in strokovnjaka sta že drugič zapored pregledovala tehnično brezhibnost avtomobila.

Skoraj sem pozabil. Tokrat je moral na pregled čakati več kot dve uri, ker baje ni bilo komprimiranega zraka. In ne samo to, da so ravno takrat prenašali smučarske tekme in da sta strokovnjaka v svoji delavnici spremljala tekmovanje preko »MINIRAME« in da je komprimirani zrak prišel približno takrat, ko je bilo konec tekmovanja.

Ko je končno dobil že drugič ta dan papir, na katerem je štampljka ponovno dokazovala brezhibnost avta, je bilo paragrafom zadovoljeno. Na prometnem uradu so mu z nasmehom in brez pripomb avto registrirali. On pa še danes ne razume, kako je mogoče, da se tudi pri nas dogajajo takšne reči. On je bil vedno napačno prepričan, da so birokrati oziroma, da se grejo birokratizem samo tam nekje na vrhu. Vedno je menil, da je biti birokrat in se iti birokracije samo privilegij državnih in občinskih uradnikov.

A saj se, hudiča, uradniki ne rojevajo, temveč postajajo iz dobrih mož, pozornih in nežnih očetov, ter častivrednih državljanov. Toda vedno se je v vseh obdobjih zgodovine, v vseh podnebjih, na vseh zemljepisnih širinah in dolžinah dogajalo z uradniki nekaj posebnega. Takoj ko dobijo delovno mizo in omaro za spise, se začnejo skrivnostno spreminjati. Črka zakona in paragrafa jim mahoma postane pomemb-

nejša od njihovega razuma, paragrafi obvladajo nad njihovim človeškim sočutjem in razumevanjem. In potem taki uradi z zaposlenimi birokrati postanejo prava gojišča največjih neumnosti, usmrajena močvirja, v katerem se razvijajo legla prenašalcev birokratske malarije. Pogubno in zastrašujoče pa je dejstvo, da bolezen birokracije postaja vedno bolj neozdravljiva in povrh še nalezljiva bolj kot kuga in ji prej ali slej podležejo tudi tisti najbolj inteligentni. Prav oni pa potem iz vsake, še tako preproste reči naredijo najbolj komplicirano in najbolj nesmiselno.

Bomo našli zdravilo?

Ali ga sploh hočemo poiskati?

Dobro, da moja mestna žlahtnica ne ve kaj je birokrat in ne, kaj je birokratizem. Če bi vedela...? Ne bi jokala, tulila bi.

Bojan Lesjak

Franc Šetinc o političnem jeziku

»Frazecologija se prenaša na strani časnikov bodisi z raznih javnih razprav, iz aktivističnega žargona, ko znanje in resnično poznavanje žitja in bitja našega življenja nadomeščajo s frazami, bodisi jo negujejo sami časnikarji, ki zaradi premajhne kvalificiranosti načela in izhodišča naše dolgoročne politike spreminjajo v »resničnost«. Tako se zelo pogosto dogaja, da pojme, kot so osvoboditev dela, združeno delo, delitev

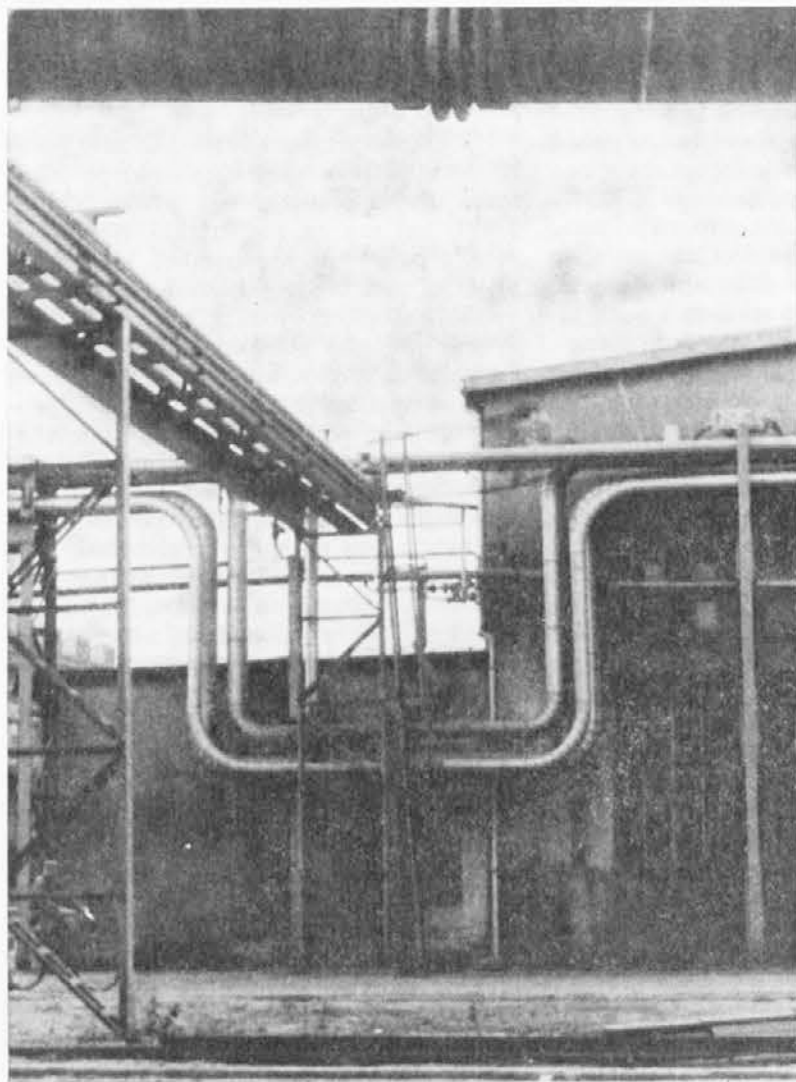

Megla

po delu, ustava človeka, asociacija svobodnih proizvajalcev itd. uporabljajo, kakor da izražajo že uresničeno stanje v družbi, namesto kot cilj, program, ki sicer izvira iz objektivnih osnov družbe, h kateremu pa se v procesu in skozi mnoge ovire šele približujemo. Tako pisanje (ali govor) potem ustvarja videz razhajanja besed in dejanj, načel in prakse, videz lažnega optimizma...

Govorimo in pišemo, da si delavec reže kruh sam, čeprav po drugi strani ugotavljamo, da mu ga marsikje reže birokracija, administracija in podobno. Taka frazeologija... ki ne odseva resničnega življenja, lahko mnogo škodi našim skupnim prizadevanjem za družbeno preobrazbo. Razne kabinetne formulacije, abstrakten, suhoparen, aktivistični slog je treba čimprej pregnati s strani naših časnikov pa tudi iz naših govorov.«

(Naša obramba, št. 12 1977)

Križišča

MLADOST

Dnevi naše mladosti so dnevi našega sijaja.
Byron

Mladost prezira posledice in v tem je njena moč.

Kessel

Mladim priznavamo, da delajo pametno, kadar posnemajo starejše.

Ruski pregovor

Mladi in bedaki mislijo, da dvajset let in dvajset rubljev nikoli ne zmanjka.

Ruski pregovor

Ko je človek mlad, ima preveč moči za svoje delo, ko se postara, preveč dela za svoje moči.

Borge

Kako je s pitno vodo v občini Ravne

Prebivalce zmeraj bolj skrbi, ali je v naši občini dovolj pitne vode, saj potrošnja stalno narašča, obenem pa se močno povečuje onesnaževanje naravnih vodotokov. Ker občani to problematiko premalo poznajo, naletimo pri reševanju le-te na nezumevanje in pogosto na nepravilno kritiko. Namen tega zapisa je zato prikazati rezultate raziskav v zvezi s to temo oz. odgovoriti na vprašanje, ali smo prebivalci ravenske občine preskrbljeni s pitno vodo tudi perspektivno.

Na področju vodovoda je bilo v zadnjih desetih letih v naši občini ogromno narejenega. Ne samo v večjih krajih (Ravne, Prevalje, Mežica, Črna), tudi v manjših zaselkih (Šentanel, Holmec, Helena, Javorje, Kotlje) so bili zgrajeni vodovodi ter zajeti novo vodni viri. Skupščina občine Ravne je leta 1968 s posebnim sklepom zadolžila komunalni sklad, da mora temeljito obnoviti vodovode ter prebivalce preskrbeti z zdravim pitno vodo. Po 10 letih intenzivnega dela je prvi del naloge v glavnem opravljen. Ugotovimo lahko, da smo trenutno vsi prebivalci preskrbljeni s pitno vodo, razen del naselja na Poljani (stara rudniško naselje) ter Sp. Breg v Mežici, kjer so raziskave že tudi končane in bo vodovod letos v celoti obnovljen.

Kako so kje preskrbljeni z vodo

V vseh krajih ter zaselkih občine Ravne je trenutno na razpolago 145—165 l/s vode. To količino daje 41 obnovljenih ali na novo zgrajenih zajetij.

V Črni je bil lani zgrajen novi vodovod KAVŠAK, ki skupaj z ostalimi zajetji daje 9,40 l/s in trenutno preskrbuje z vodo celotno Črno, vključno z rudniškimi obrati v Rudarjevem.

Mežica je edini kraj v občini, ki ima količinsko bogat in kakovosten vir vode. Pred tremi leti je bilo obnovljeno zajetje ter del glavnega cevovoda SUMC. Zajetje ima 80 l/s—100 l/s.

Prevalje, Ravne in Kotlje so oskrbovane z vodo iz izvirov izpod Uršlje. Prvi objekti so bili zgrajeni 1971. leta. Do danes je zgrajenih 8 novih zajetij, ki dajejo skupaj 40—60 l/s. Del Prevalj se napaja še iz starega cevovoda Leše. Po kakovosti je voda iz vseh zajetij izpod Uršlje sanitarno neoporečna, nekoliko težav povzroča le zajetje PODPEČNIK, ki količinsko predstavlja 30—40 % celotne potrošnje Raven — Prevalj. Izvir je kraški in ob večjem naližu zakali. Priključen je na omrežje z določenimi pogoji. Glavni pogoj je stalno kloriranje vode (zato je nameščen avtomatski klorinator v zajetju). Vsi ostali izviri v Kotljah so sanitarno stalno neoporečni.

Novi vodovodni objekti so bili v zadnjih letih zgrajeni tudi v manjših zaselkih, kot so Helena, Šentanel, Holmec in Javorje. Najbolj neurejena je preskrba z vodo v zaselku Holmec — opu-

šeni rudnik ter del naselja Poljana, kjer je voda skoraj vedno neprimerna za uporabo.

Ker je kvaliteta vode zelo važna tudi z zdravstvenih vidikov, je po zakonu podvržena ostri sanitarni kontroli. Vsa zajetja v občini sanitarno kontrolira zavod za zdravstvo varstvo Maribor. Ta tudi usmerja naše strokovno delo pri odpiranju novih zajetij ter obnovitvi starih.

Ugotovljamo, da postaja iz dneva v dan vsak, še tako skromen naravni vir vode pomemben in dragocen.

Raziskave novih vodnih virov

Potrošnja pitne vode tudi v naši občini močno narašča. V letu 1978 in tudi prej so bile izvršene številne raziskave novih vodnih virov, izdelan je bil tudi predlog za sanacijo že zgrajenih. Poprečno potrošnja vode v občini ocenjujemo na 250 l/s na dan. Ogrorne so tudi izgube, ocenjujemo jih na 30 %. Te nastajajo v glavnem zaradi slabo vzdrževanega in dotrajanega sekundarnega omrežja v naseljih ter zaradi nekontroliranega odvzema vode (pogosti defekti).

Raziskave v Kozarnici so pokazale, da je možno iz novih virov pridobiti okoli 12 l/s. Izviri so težko dostopni, razmeroma oddaljeni od omrežja ter investicijsko zahtevni. Sanitarno je voda primerna.

Raziskave vode pri Godcu in Sovincu pod Uršljo so pokazale, da je možno pridobiti 7 l/s vode. Izviri so nesigurni in vprašljivi po kakovosti.

Izvir »Lubenc X« ni bil v celoti raziskan. Količina vode je 3—4 l/s, kvaliteta še ni ugotovljena.

Izvir »Hamun« daje 0,5 l/s. Je zelo konstanten in kakovosten. Zajetje je bilo v celoti zgrajeno v letu 1978. Manjka le še cevovod do Poljane, ki bo oskrboval naselje »stari rudnik« ter del prebivalcev Poljane. Tu je namreč voda pogosto sanitarno neprimerna za uporabo.

Zajetje »Sumc« raziskujemo že nekaj let. Količinsko predstavlja 80—100 l/s, po kakovosti je voda sanitarno neoporečna, bolj rečeno idealna. Vodo bi bilo možno speljati iz Mežice na Prevalje (okoli 8 km cevovoda) ter tako povezati dolino s skupnim vodovodom Kotlje — Mežica, kar bi bilo tudi iz strateških razlogov zelo zanimivo.

Investicija je pogojena s soglasjem Rudnika Mežica, da ta s svojimi deli ne bi posegel v območje varstvenega pasu zajetja ter tako ogrozil količino vode.

Iz raziskav sledi, da s primerno ureditvijo novih zajetij lahko povečamo količino pitne vode v omrežju. Ugotovljamo pa, da so take rešitve kratkoročne ter sila drage (majhne količine vode). Perspektivna rešitev je gradnja daljinskega vodovoda Mežica — Prevalje. Nekoliko povečano količino dotoka vode iz starih zaje-

tij (Leše, Sp. Breg, stara zajetja v Črni) bo možno pridobiti tudi s sanacijo le-teh. Vendar so te količine v primerjavi s Šumcem neznatne.

Sanacija zajetja Podpečnik

Leta 1974 je bilo zaradi občutnega pomanjkanja pitne vode na Ravnah urejeno zajetje »Podpečnik«. Količinsko je izvir tako bogat, da ga trenutno ne smemo izločiti iz omrežja, ker bi sicer ostalo 30—40 % prebivalcev Raven in Prevalj brez vode. Izvir moramo stalno klorirati. Dosedanje analize vode so pokazale, da je higijensko neoporečna in primerna za uporabo (seveda s kvalitativnim popravkom vode). Vsi izviri (bakteriološki in kemijski) so bili v letu 1978 primerni, kar je tudi dokaz, da je konstantno kloriranje tega izvira zagotovljeno in zanesljivo.

Sanacija zajetja traja že nekaj let, ker je ugotavljanje vzrokov onesnaženja dolgotrajno in zahtevno. Sanacijska dela izvajamo pod strokovnim nadzorstvom zavoda za zdravstvo varstvo Maribor, inšpekcijske službe Dravograd ter projektanta zajetja. Ravno kar tečejo vse raziskave proti koncu. Njihov namen je zajetje »Podpečnik« sanirati do največje možne stopnje.

Predlog sklepov IO SKIS občine Ravne

Izvršilni odbor SKIS je zadnje sejo v letu 1978 posvetil izključno preskrbi občanov s pitno vodo. Sprejel je v celoti poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba SKIS ter v zvezi s tem sprejel naslednje sklepe:

— Urediti je vse potrebno, da bi bila vsa voda, ki jo prebivalci uporabljajo v gospodinjstvu, kakovostna.

— Cimprej je treba sprejeti odlok o zaščiti varstvenih pasov zajetij ter zaščiti vodnih območij v naši občini.

— Lotiti se je treba študije o daljinskem vodovodu Šumc — Kotlje.

— Treba se je lotiti načrta obnove dotrajanega sekundarnega vodovodnega omrežja po vseh krajih ter posvetiti vzdrževanju vodovodnih objektov večjo skrb in pozornost.

— Nadaljevati z raziskavami novih vodnih virov v sodelovanju z občani oz. krajevnimi skupnostmi.

— Sprejeti odlok o zbiranju dodatnih sredstev za gradnjo vodovodnih objektov v občini, ker je tarifa za uporabo vode med najnižjimi v Sloveniji in ne pokriva razširjene reprodukcije vodovodnih objektov.

Alenka Gorjanc, dipl. ing.

Z DRAVJE

STEKLINA NAS ZOPET OGROŽA

Ponovno je pridivjala v naše kraje bolezen, ki razsaja med človeškim rodem že pet tisoč let. Nekateri narodi jo imenujejo besnost, primitivna ljudstva ji pravijo začaranost, mi pa jo poznamo pod imenom steklina ali rabies.

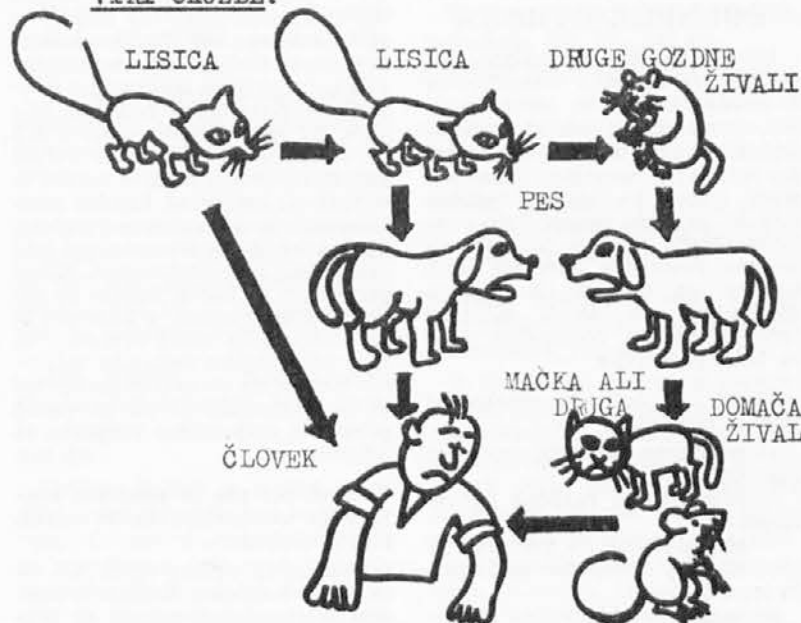
V prejšnjem stoletju so bili prenašalci pes, volk in druge divje živali. Današnje stekline pa prenašajo lisice in živali (pes, govedo...), ki so bile od njih okužene.

Bolezen povzroča virus stekline, ki si izbira žrtve med vsemi sesalci, tudi med ljudmi. Širi se počasi, približno 47 km na leto. Širjenje lahko upočasnijo tudi večja reka, dobro organizirana obrambna služba in strogo upoštevanje zakonski ukrepi.

Človek se okuži z ugrizom in oslinjenjem bolne živali. Na rani se okužba ne pozna. Rana se zaceli. Čas od okužbe do izbruha bolezni lahko traja tudi dni in več. Vsi okuženi ljudje ne zbole. Oboli jih približno 47 %.

Ločimo dve obliki stekline. Prva je tako imenovana hidro-

VIRI OKUŽBE:

fobična, kjer dobi oboleli napade hudih telesnih krčev, sprva pri požiranju vode, pozneje pri napredovanju bolezni, pa te napade povzročijo že samo šum tekoče vode. Krči so podobni božjasti. Druga, besna oblika stekline je pri človeku redkejša. Kaže pa se v začetku obolenja z napadalnostjo, pozneje pa nastopijo znaki kot pri hidrofobični obliki. Bolezni se konča s smrtjo. V zgodovini ni znan niti en primer ozdravitve.

Boj proti steklini moramo začeti že pred izbruhom bolezni. Zdravstvena služba ima dogovorjen red, kako postopati s poškodovancem pri ugrizu ali sumu na okužbo.

Poškodovanca z ugrizom na glavi ali vratu cepimo ne glede na to, da je bil povzročitelj znana domača žival. Pri ugrizih na drugih delih telesa pa počakamo na pismeno izjavo veterinarja, da je žival zdrava oziroma obolela. Žival, ki v času opazovanja (10 dni) ne kaže znakov obolenja in je bila cepljena proti steklini v obdobju 6 mesecev, preden je poškodovala človeka, je po naših merilih zdrava. Poškodovanca v takih primerih ne cepimo. Obvezno pa moramo cepiti poškodovanca, ki ga je ugriznila neznan domača ali divja žival.

Na območju koroških občin so sprejeli ukrepe za preprečevanje širjenja stekline:

— Lovske družine morajo naravno uničevati lisice!

— Vse potepuške pse postreliti!

— Psi morajo biti privezani; gibljejo se lahko le privezani na vrvi z nagobčniki!

— Vsi psi, stari nad 4 mesece, morajo biti cepljeni!

— Vse sumljive živali, ki kažejo znake stekline (zmedeno vedenje, naježena koža, povešen jezik, močno slinjenje, podvit rep, divji pogled, pri psu tudi hripavo lajanje ter požiranje neprebavljivih predmetov), takoj prijaviti postaji LM ali lovski družini!

Dr. Hermin Vidov
(za referat za zdr. vzgojo)

IGRA IN IGRAČE ZA BOLNEGA OTROKA

Igra je izredno pomembno, nepogrešljivo izkustvo v otrokovem življenju. V igri se otrok sprošča, razveseljuje, uči in razvija. Otroci pri igri potrebujejo primerne igrače in igralca. Različno stari otroci se igrajo različne igre in pri tem uporabljajo različne igrače. Otroka pri igri ne smemo prepustiti samemu sebi, temveč ga moramo k igranju spodbujati, mu dati ustrezne igrače. Igra je pomembna tudi za bolnega otroka.

Igrače za bolnega otroka bi morale biti take:

— primerne otrokovi razvojni starosti,

— primerne za različne načine igranja,

— stimulatивne (to pomeni, da spodbujajo otrokovo aktivnost in iznajdljivost),

— enostavne, higienske in nevarne ter trpežne.

Znano je, da sta rumena in rdeča barva najprivlačnejši za majhnega otroka, medtem ko se starejši ogrevajo za modro obarvane igrače.

V strokovni (psihološki ali pedagoški) ter poljudni literaturi najdemo sezname igrač za posamezna obdobja. Tako na primer, priporočajo za dojenčke do 3 mesecev zvonečke kroglice, živobarvne koščke blaga, obešene nad košaricami; za dojenčke od 3 do 6 mesecev ropotuljice, zvonečke žogice ter gumene ali plastične živali oziroma lutke; za dojenčke od 6 do 9 mesecev so primerni živobarvni lončki ali kocke za vtikanje enega v drugega, lutke, živali, lonček z žlico; od 9 do 12 mesecev starosti priporočajo živobarvne zvonečke kocke, živali ali lutke.

Od 1. do 2. leta starosti punčko, medvedka, vedro z lopatico, slikanice; od enega in pol do dveh in pol let voziček, gugalnega kornja, barvne krede, preprost avtomobil iz lesa ali plastike, piščalko; za otroka treh let trinkel, samokolnica, jedilni pribor, plastelin, tablo za risanje, medvedke, žoge; za otroka od 4 do 6 let predvsem elemente za sestavljanje (lego), razno orodje (mehanotehnika). Za šolskega otroka priporočajo lego, domino, slikanice pravljice, orglice, škarje; za starejšega šolskega otroka šah, fotoaparati, tehnične igrače.

Nekatere vrste igre (npr. z lutkami) so primerne tudi za sproščanje otrokovih notranjih duševnih napetosti in konfliktov.

-ts-

IZ NAŠIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI:

Tudi v Šentanelu KS

Tudi v idilični kmečki vasi Šentanel nad Prevaljami so že pred dobrimi tremi leti, ko se je tod pričel uvajati kmečki turizem, pričeli kmetje in delavci resneje razmišljati o svoji KS. Tako so v ta namen imeli razširjene seje vaške skupnosti, pogovore pa so vodili tudi s krajanji, saj kdo drug kot oni naj bi se odločil za samostojno krajevno skupnost.

»Z aktivnim delovanjem kmečkega turizma na naših šentanelskih kmetijah, s tem se jih danes bavi pet, štiri pa se v to še uvajajo, so se tudi v naši vasi pričele kopičiti težave, na drugi strani pa težnja po čim večjem znanju in prisotnosti krajevne samouprave,« nam je povedal Peter Plevnik, bodoči tajnik KS. »Naša vaška skupnost se je trudila vsa leta, da bi krajanji-kmetje in delavci bili seznanjeni tudi s problemi kraja in z bodočo organiziranostjo.«

»Kje so potem bili zadržki, da ni že prej prišlo do ustanovitve nove KS?«

»Kot v ostalih vaških skupnostih v Mežiški dolini smo se tudi mi v Šentanelu izogibali lastne KS predvsem zato, ker takrat še ni bila ločena od KS komunalna dejavnost. Sedaj, ko je za ta opravila ustanovljeno komunalno podjetje, je čisto nekaj drugega. Mislim, da za ustanovitev nove KS ne bi smelo biti kakšnih večjih zadržkov. V tem času so težave le v tem, da ne vemo, kje bo nova KS imela svoje poslovne prostore. Je že tako, da se moramo vsa leta srečevati s tem problemom. Kljub pritožbam in našim željam še nismo dobili prostora, v katerem bi se lahko vršili zbori krajanov in kjer bi se lahko sestajala mladina. Res je, da imamo dvorano, žal je ta v gostilni, ki pa ni vselej primerna za politične razprave in odločitve.«

»Tudi pri vas je program krajevnega samoprispevka že nared. Kaj ta vsebuje?«

»Kot prva naloga nove KS bo ta, da se končno v Šentanelu uredijo telefonske zveze, da se pristopi k izgradnji nove osnovne

šole, ta bi namreč morala biti že zdavnaj nared. Ureditev rekreacijskega središča nad Šentanelom ni samo naša želja, ampak želja tudi ostalih članov iz doline. Tako bomo ta prostor pri kapelici v celoti preuredili za rekreacijo v naravi.«

Ob koncu razgovora nam je Peter Plevnik še povedal, da bodo novo šentanelsko krajevno skupnost tvorili trije zaselki, in

Zbranost

sicer: Šentanel, Breznica in Jamnica. Prav ti kraji ob meji so bili zadnja leta največ deležni družbene pomoči. Zato se krajanji teh zaselkov ob tej priliki zahvaljujejo za pomoč gozdarskemu obratu za kooperacijo Ravne in krajevno skupnost Prevalje.

F. Rotar

Zadnji nastop Jožka Hermana

S koncertom pihalnega orkestra ravenskih železarjev, namenjenim dolgoletnemu dirigentu Jožku Hermanu, ki se je poslovil od dirigentske palice, se je 26. januarja v športni dvorani pričela ena največjih kulturnih manifestacij na Slovenskem, Vorančevi dnevi 79. Tudi tokrat je bila dvorana pretesna, da bi lahko sprejela vse ljubitelje pihalne glasbe in Hermanove prijatelje.

Tako uspele in obiskane kulturne prireditve na Ravnah še ni bilo. Ne samo zaradi obiskovalcev, ki so napolnili vsak kot dvorane in z navdušenim ploskanjem nagradili naše godbenike ter oba dirigenta, Hermana in njegovega naslednika profesorja Alojza Lipovnika. Tudi zaradi številnih predstavnikov godb. Prišli so na Ravne, da bi čestitali tov. Hermanu za njegov življenjski uspeh. Le malo je dirigentov, katerim je uspelo v tako kratkem času amatersko delavsko godbo dvigniti na svetovno raven.

»Hvala ti, Jožko Herman, za vse, kar si storil za ravensko delavsko godbo, s katero si zaslovel doma in na tujem. Z njo si poneseš v svet tudi ime naše doline in ravenskih železarjev,« se je v imenu občanov občine Ravne zahvalil Rudi Vrčkovnik,

predsednik skupščine občine. V imenu ravenskih železarjev pa se je našemu dosedanjemu dirigentu zahvalil Franc Fale, predsednik poslovodnega sveta, ki je med drugim dejal:

»Finale iz opere Ero z onega sveta, ki smo ga slišali, je nezapisana himna pihalnega orkestra ravenskih železarjev. Hkrati pa je nocoj veliki finale plemenitega dela dirigenta Jožka Hermana.«

Ko je pred tridesetletja v slovenski metropoli zagledal luč sveta, je rojenice spremljal Orfej. In njegovo življenje je posvetil lepoti glasbe.

Spartanska vzgoja v mladosti, pridnost in nadarjenost so ga vodile iz kraja v kraj, da bi se čimveč naučil in da bi lahko čim globlje prodrl v svet prelestne lepote glasbe.

Vsakdo ima svojo življenjsko pot. Našega slavljenca je vodila po vsej Jugoslaviji. Na skrajnem jugu v Bitolju je začel kot trobentač. Nekaj let kasneje je bil že dirigent godbe vojaškega polka. Dirigiral je v teatru ter dobro spoznal vse bogastvo vokalne in instrumentalne glasbe.

Vojna vihra ga je zajela v bratski Srbiji. Huda je bila. Tudi naš Jožko je moral v njej izpiti grenkobo bolesti in ponižanja. Po zlo-

mu fašizma se je vrnil v svojo ožjo domovino. Leta 1945 je prišel na Ravne. Takrat je postal naš tovariš in prijatelj, za godbo ravnenskih železarjev pa vzgojitelj in dirigent.

Težko je bilo pionirsko delo tovariša Hermana pred dobrimi tremi desetletji. Delovna vnema, pogum in zanos so napravili veliko delo. Z ustanovitvijo glasbene šole na Ravnah pa je bil zagotovljen mlad, glasbeno nadarjen in delno izšolan podmladek, ki je zagotavljal kvalitetno rast naših godbenikov pod dirigentskim vodstvom slavljencea.

Tovariš Jožko Herman nikoli ni poznal besede 'ne moremo', 'ne znamo', 'Bomo in se bomo naučili', je bil njegov možati odgovor vselej, kadar so se pred njega postavljale težke in odgovorne naloge.

Ravnenski jeklarji štejemo godbo za svojo. Naša je in radi jo imamo. In Jožko Herman je naš, dirigent naših godbenikov. To, kar pomeni naša delovna skupnost v proizvodnji plemenitega jekla, pomeni v glasbeni kulturi naša godba v veliki meri po zaslugi njenega dirigenta.

Krona plemenitega dela tovariša Hermana je bila dosežena pred pol leta v Holandiji. Tam daleč od domovine je stroga in objektivna mednarodna komisija pihalni orkester ravnenskih železarjev najvišje ocenila med tremi najboljšimi slovenskimi. In to je bil veliki finale dokončnega priznanja pihalnemu orkestru ravnenskih železarjev in dirigentu Jožku Hermanu.

Ko se z današnjim dnem tovariš Herman poslavlja od dirigentstva, se mu v imenu 5000-članske delovne skupnosti železarne Ravne iz srca zahvaljujemo za njegovo vseskozi prizadevno in plemenito delo pri razvoju in napredku glasbene kulture na Ravnah.

Številne pohvale, priznanja in odlikovanja, ki jih je dobil, so zahvala današnje socialistične samoupravne družbe njegovi osebnosti. Sočasno pa se mu zahvaljujemo za opravljeno veliko delo vsi njegovi prijatelji in znanci, ki ga že vrsto let poznamo kot dobrega, kulturnega človeka.

In ko se danes maestro Herman poslavlja kot dirigent ravnenskega pihalnega orkestra, se s tem ne poslovilja od nas kot dober prijatelj in krajan. Se bo prišel v že-

grado Vitomir Pretnar iz železarne Jesenice za diapozitive »Železo I«, »Železo II« in »Železo III«, drugo nagrado je prejel Franc Sluga iz Železarne Jesenice za diapozitive »Zeleni krogi«, »Dva« in »Jeklena vertikala«, tretjo nagrado pa Franci Kamnik iz železarne Ravne za diapozitive »Čudenje«, »V zavetju« in »Senca in svetloba«. Pohvalo za kolekcijo diapozitivov je prejel Viktor Krznar iz železarne Ravne.

Nagrade za posamezne diapozitive pa so bile ena prva, dve drugi in tri tretje. Prvo nagrado je prejel Janez Pogačnik iz Plamena iz Kroepe za diapozitiv »Delo v vigenču«, drugi nagradi sta prejela Vitomir Pretnar iz Železarne Jesenice za »Delavca II« in Izidor Trojar iz jeseniške železarne za »Prostor na pesku«, tretje nagrade pa so dobili Mirko Korošec iz železarne Ravne za diapozitiv »Po žetvi«, Ernest Petelin iz ravnenske železarne za »Plodove« in Mihael Polda iz Verige-Lesce za diapozitiv »Osamljen«.

Razstava, ki se je pričela na Ravnah, sedaj potuje po drugih delovnih organizacijah SZ. Poleg tega, da je bila prva, moramo zapisati še to, da žal ni bilo nobene odziva iz Štor in se je bati, da tudi ogleda razstave tam ne bodo organizirali. (Podobno je padlo v vodo lanskoletno srečanje pevskih zborov v okviru SZ,

Čestitka

ko so bili organizatorji Štorani.) Vprašanje pa je tudi pot do motivov in s tem tudi do nagrad; najmanj prosto pot imajo vsekar ljubitelji fotografije na Ravnah. Tudi o tem bi bilo potrebno razmisliti, saj je pri nas tudi težko delo, ki ga je potrebno na ta umetniški način zabeležiti in ne samo rožic v kakšnem zasebnem cvetličnem lončku...

M. Gerdej

Hvala za vse lepo

Lepo in plemenito je delo na področju glasbene kulture. Koliko je bilo pod vodstvom tovariša Hermana raznih nastopov naših godbenikov. Slavnostne prireditve, veliko veselih in žalostnih dogodkov je po svoje zapisal v naša srca in kroniko velikega časa današnjih generacij.

lezarno. S svojim orkestrom pa bo še naprej vzdrževal globoko v srce vsajene čustvene vezi.

Še enkrat, tovariš Herman, iskrena hvala za vse dobro z željo, da bi ostal čil in zdrav še mnoga leta med nami na Ravnah!

F. Rotar

PRVA RAZSTAVA BARVNIH DIAPOZITIVOV

Komisija za kulturo, ki deluje pri svetu sindikata Železarne Ravne, je skupaj z ravnenskim fotoklubom pripravila najprej natečaj, nato pa razstavo barvnih diapozitivov, ki je bila 13. januarja letos v Titovem domu na Ravnah. Na razstavi so sodelovali avtorji — fotografski ljubitelji, ki so delavci delovnih organizacij Slovenskih železarj, razstava pa pomeni prvo tovrstno prireditev med kulturnimi in umetnostnimi oblikami ustvarjanja.

Na natečaj se je prijavilo skupaj trideset avtorjev; vsak je sodeloval z desetimi diapozitivi na poljubno temo. Nagrade so bile razpisane za posamezna dela in za kolekcije. Čeprav tema ni bila strogo določena, se je žirija (prof. Stanko Kotnik, Janez Korošič, mojster fotografije, in Maks Dolinšek) usmerila bolj v motive, ki so prikazovali življenje železarjev ob delu.

Tako so prejeli nagrade za kolekcijo naslednji avtorji: prvo na-

S KNJIŽNE POLICE

Domača dela

Lojze Filipič, Gledališče, kultura, družba. Eseji, članki, kritike, Lj., 505 str. 50 din.

Postumna izdaja Lojzeta Filipiča, tragično umrlega gledališkega zanesenjaka, dramaturga in široko razgledanega kulturnega delavca, prinaša tiste njegove članke, eseje, kritike, polemike, zapiske in izjave, ki so bili objavljeni v časopisih, revijah in drugod in obravnavajo družbene vidike kulture in gledališča, kulturnopolitične probleme in drugo.

Slavko Pregl, Geniji v kratkih hlačah. Mladinska povest, MK, Lj., 196 str. 90 din.

Na moč zabavna pripoved o tegobah in radostih gimnazijcev je napolnila tretjo knjigo Slavka Pregla v letu 1978. Kot smo pri tem avtorju že vajeni, kadar ne gre za basni, satire ali humoreske, nam je v tem delu naslikal še eno živo podobo naših najstnikov. Delo pa ni le zanje, temveč bo dobrodošlo tudi odraslim.

Ana Praček — Krasna, Med dvema domovinama. Izbor črtic in člankov. ZL, Kp., 364 str. 198 din.

Celotna knjiga je pisana v realističnem slogu, kakor so ga narokovale potrebe, zaradi katerih so posamezna dela nastajala. Na naših knjižnih policah bo pomenila ta knjiga dokument, ki za-

služi zaradi svoje tematike posebno pozornost, saj osvetljuje manj znane in neznane plasti življenja naših rojakov po svetu.

Prevodi

Colin Forbes, Klatež v oklepu. Roman. PD, Lj., 352 str. 100 din.

Klatež v oklepu je eno najbolj napetih pričevanj iz časa tistega usodnega maja 1940, ko so na videz neustavljive armade Hitlerjeve Nemčije prodirale vse globlje v Francijo, ne da bi jim zavezniške sile mogle to preprečiti.

Brehm, Velika knjiga o živalih, priročnik, CZ, Lj., 192 str.

Dobili smo praktično, poučno in strnjeno zasnovano knjigo o živalih, primerno za dopolnilno čtivo po srednjih šolah. Knjigo, kakršno radi za zabavo bero odrasli in listajo po njej otroci in ki je hkrati prikupno darilo ob vsaki priložnosti.

Diana Simmons, Mali vrtnar. Priročnik, CZC za napredek gošpodinjstva, Lj., 46 str. 110 din.

Z nazornimi barvnimi ilustracijami bogato opremljen priročnik, namenjen najmlajšim, a tudi vsem drugim vrtičkarjem, ki jim je na voljo skromno odmerjen prostor na okenski polici. To je novost, ki bo skoraj brez stroškov vzgojila nove ljubitelje zelenja in cvetja.

(Po Knjigi 78)

PESMI DELAVCEV:

Maks Cerovšek

*Cvetje v prahu**Osamljeni deček*

V krogu sem doma,
šest čevljev navzdol,
deset navzgor
in skozi linico v krogu
strmim v modro nebo.

Ko spusti se večer zahoda,
se v kadi zlata
ogrinjam razkošno.
Z očmi uprtimi navzgor
iščem, čakam
davno pozabljeno večernico.

V šestnajstih čevljih
skrivam golo telo.
S slamo pokrit
skozi linico pozdravljam
davno pozabljeno večernico.

Pes

Ni vedel, zakaj čemi v tej luknji,
temni mož.

Rjavkasto srebrne prsi
z gosto ščetino porasle
so se sunkovito vzpenjale.
Z obraza mu je zrla jeza.
Temne oči je imel mirne,
niso vedele za strah.

Ni zver!
Uklenjeni temni mož...
Beli psi,
strojili so remenje za pse!

Ni zver!
Ni vedel, zakaj?
Ni vedel, kdaj...!

Nedorečenost

Vse, kar zašumi
iz razvejanih ust
se spremeni v bistrino in jasnost.
Drugače ostane neizpeljano.

Je rojstvo,
da hkrati zatem umreš?
Je tisti notranji boj
zoper želja
nedorečene iluzije?
Misli nas prehite
in smrt,
tako bistra in jasna,
se izkaže
grobno skovana laž.

Slišiš
le šumenje
in tišino
v življenju nedorečenega sveta.

Himna

Nisem zdržal
ob pogledu na brutalnost
klavcev najmlajše generacije.

Obrnil sem se,
da ne pokozlam okenskih ram
štiridesetnadstropne kletke
drogiranih dvonožnih podgan.

Krdelo najstnih tiranov
je uprizarjalo divjaški ples.
Pod nogami
heroinovih služabnikov
brez življenja
ležal je kup
krvavega mesa.

Bledel sem, kakor stena celice:
sem varen v družbi
ustavne izprijenosti?

Na vogalu
dve uniformi.
Ah, kaj, le uživali so
v vsakdanu
podivjanih podgan
s sledovi mesnatih gomil
nedolžnosti.

Mislil sem si:
himna
degenerirane mladosti
je njihov vsakdan.

Beseda o avtorju

Maks Cerovšek se je rodil leta 1951 v Slovenj Gradcu, zdaj je zaposlen kot delavec v Tovarni stikalnih naprav v Mariboru. Objavlja v Radiu Maribor, Obrazih, Katedri in tovarniških časopisih. Naše pesmi so iz njegove prve

zbirke »Cvetje v prahu«, ki bo izšla pri Založbi Obzorja.

Cerovšek obravnava v njih največ poti do osvoboditve v azijskih in afriških deželah ter socialno problematiko. Gleda jo s svojimi očmi in upa, da jo podaja razumljivo za ves delavski razred.

Srež

AKTUALNO PO 16 LETIH

Pred dnevi mi je prišel v roke 16 let star članek. Ostrmel sem, ko sem videl, kako počasi se nekatere stvari premikajo, saj je žal še zmeraj aktualen. Toda presodite sami!

29. novembra 1962 je v 48. št. »Komunista« med drugimi izšel članek Branka Prnjata »Kultura v izražanju«, ki je vreden vse pozornosti.

Dve vprašanji je zastavil pisec. Prvo:

»Kako zagotoviti kar največji uspeh delovnega sestanka ter pri tem razvijati kulturo dela in varčevati s časom, ki postaja čedalje bolj dragocen.«

In drugo:

»Ali se pri naših poročilih, analizah, referatih in diskusijah zadosti okoriščamo z govorom, ki je prost odvečnih besedi, intelektualističnih primesi, ozko strokovnih izrazov in zapletenih formulacij, ki pogosto same za sebe malo povedo?«

Teh stvari se pravzaprav vsi bolj ali manj zavedamo, vendar pa se vrtimo v začaranem krogu hitrega tempa življenja in lastne

lenobe in tako najraje podajamo spoznanja, ki smo jih nabrali iz najrazličnejših virov v isti obliki naprej, ne da bi upoštevali dejstvo, da so te vires sestavljali ekonomisti, pravniki, sociologi in politiki vsak v svojem strokovnem jeziku, medtem ko moramo mi govoriti preprostim ljudem.

Kako bi le bilo, če bi učitelji in profesorji uporabljali pri pouku jezik univerzitetnih predavateljev in znanstvenikov. Kako bi le bilo, če bi električni tok iz elektrarn prihajal naravnost do potrošnikov?

Menda se vse premalo zavedamo dobesednega pomena gesel, ki jih ponavljamo zelo pogosto in s katerim je tudi Prnjat zaključil svoj sestavek:

»V sistemu družbenega samoupravljanja je človek objektivno v položaju, da mora čedalje bolj obvladati sposobnost kar najbolj popolnega, neposrednega in jasnega izražanja svojih pravic in dolžnosti, svojih in družbenih interesov.«

Marjan Kolar

Naši poklicni gasilci so dobili novo avtocisterno. V kabini je prostora za tri može, v rezervoarju pa za 4500 l vode (tudi pitne). Moč črpalke je 1600 l vode na minuto

Marija Potočnik, TOZD rezalno orodje — pri peskanju se je snela cev in razbila šipo, pri tem pa je dobila drobec stekla v obraz.

Franjo Izak, TOZD stroji in deli — pri nabijanju kotnega obroča na sklopko mu je svinčeno kladivo zdrsnilo in se je udaril po kalcu leve roke.

Milan Ravnjak, TOZD vzmetar — pri odlaganju vzmeti mu je stisnilo kazalec med vzmet in odlagalno stolico.

Janez Vogel, TOZD rezalno orodje — pri zabijanju zagozde s kladivom je zgrešil in se udaril po palcu leve roke.

Stanislav Robnik, TOZD kovinarstvo — pri kontroli napetosti jermenov z roko ga je vrteča se jermenica zgrabila in stisnila za prste leve roke.

Danilo Sovič, TOZD stroji in deli — pri čiščenju naležne ploskve stojala stiskalnice si je z RBS zabrusil v koleno desne noge.

Danilo Čebulj, TOZD industrijski noži — pri nameščanju obdelovanca na magnetno ploščo mu je stisnilo sredinec leve roke.

Franc Piko, TOZD kontrola kakovosti — pri odstranjevanju odrezkov med rezkanjem s pomočjo posebne lopatice se je na rezkarju urezal v kazalec leve roke.

Ivan Kališnik, TOZD centralna delavnica — med struženjem na stružnici mu je zaradi prevelikega odrezovanja materiala obdelovanec iztrgalo iz vpenjalne glave, pri čemer mu je priletela ta v obraz in mu poškodovala levo stran lica.

Jože Peruš, TOZD kontrola kakovosti — pri kontroli grafičnih nožev si je na nožu porezal prste na desni roki.

Štefan Prole, TOZD elektrotehniške storitve — pri sekanju glave vijaka s pomočjo sekača mu je odsekani del vijaka priletel v desno oko.

Bojan Bolarič, TOZD energija — med pripravo orodja v delavnici se je spotaknil ob delovni mizi, pri čemer si je poškodoval kazalec na levi roki.

Alojz Žaže, TOZD komerciala — med privezovanjem kovane palice s pomočjo žerjava se mu je ta skotalila na prste leve noge.

Franc Božank, TOZD raziskave in razvoj — pri posnemanju roba na trgalni probi mu je obdelovanec zdrsnil, pri čemer mu je brusna plošča obrusila kazalec na levi roki.

Danilo Vogrinec, TOZD komerciala — pri zlaganju desk iz bukovnega lesa mu je stisnilo sredinec desne roke.

Anton Pečnik, TOZD energija — med odtaljevanjem omrežja s tekočim plinom s pomočjo spajkalne svetilke si je opekel čelo.

Vinko Novak, TOZD strojno gradbeno vzdrževanje — med potjo od čistilnice v delavnico montažne skupine mu je priletel tujek v levo oko.

Marija Paradiž, TOZD priprava proizvodnje — pri signiranju odkovka za valje s pomočjo signirnih števil se je z ročnim kladivom udarila po palcu leve roke.

IZREKI

Pri prirodnih vedah je koristno brati najnovejše knjige, pri književnosti najstarejše.

Lytton

Poslušalci in bralci ne poslušajo in ne berejo, da bi spoznali vaše mišljenja, ampak da bi slišali odmev svojega lastnega mišljenja.

Landor

Tisti, ki berejo, vedo mnogo. Tisti, ki opazujejo, vedo včasih več.

Dumas

Težko razumem, kako more pošten človek vzeti v roke časopis in se ne stresti od gnusa.

Baudelaire

Ko sem bil mlad, sem bral, da bi se kaj naučil, danes berem, da bi pozabil.

Papini

Nesreče pri delu v januarju

Franc Gros, TOZD jeklolivarna — pri razkladanju ulitkov z žarilne peči mu je spodrsnilo, pri čemer si je na ulitku opekel golen leve noge.

Adem Ilazi, TOZD jeklarna — pri odbijanju korenine z ingota mu je priletel delček vroče opeke v desno oko.

Stefan Džuran, TOZD jeklarna — kavelj žerjavne verige mu je stisnil desno roko ob topilniško ponovco in mu poškodoval prstane.

Anton Pongrac, TOZD jeklolivarna — pri brušenju ulitkov si je ob vrteči se brusilni plošči obrusil kazalec desne roke.

Svetislav Andrič, TOZD jeklarna — pri čiščenju praga elektro obločne peči ga je železni drog udaril po obrazu.

Jožica Podgoršek, TOZD jeklolivarna — pri prenosu ulitka na delovno mizo je nerodno stopila, pri čemer si je zvinila levo nogo v kolenu.

Stefan Finžgar, TOZD jeklarna — pri metanju apnenca v elektro obločno peč je brizgnilo jeklo iz peči, ga opeklo po vratu, levi roki in trebuhu.

Branko Rozman, TOZD kovačnica — na poti k zračnemu kladivu mu je spodrsnilo ter je padel, pri čemer si je na ostrem robu gredice poškodoval sredinec desne roke.

Jože Antunovič, TOZD valjarna — pri prelaganju gredic mu je spodrsnilo in je padel ter si poškodoval gleženj leve noge.

Stanko Časar, TOZD jeklolivarna — pri litju tekočega jekla mu je brizgnilo po nogah in ga opeklo.

Drago Močilnik, TOZD kovačnica — pri odpenjanju polavtomatskih klešč mu je zapenjalni člen stisnil dlan desne roke.

Marjan Levičar, TOZD valjarna — v delavnici je stopil v vdolbino, pri čemer si je zvinil desno nogo v gležnju.

Franc Vožič, TOZD jeklarna — pri metanju apnenca v žlindrino korito ga je železni drog udaril po nosu ter nad levim očesom.

Vinko Bezovnik, TOZD kovinarstvo — pri čiščenju varjenca s sekačem je dobil tujek v oko.

Fanika Kuhar, TOZD rezalno orodje — pri nastavljanju krožne žage na stroj se je urezala v kazalec desne roke.

Svedska čelada zaščiti gasilca pred temperaturo in udarci

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. decembra 1978 do 20. januarja 1979

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Odkod je prišel
Pridobili lastnost delavca					
1.	Černešek Kristina	14. 12. 1957	KV brusilka	rezalno orodje	prva zaposlitev
2.	Duler Zdravko	7. 1. 1957	KV rezkalec	stroji in deli	iz JLA
3.	Gnamuš Ivan	24. 2. 1958	KV elektromehanic	elektrotehnične storitve	iz JLA
4.	Gole Majda	14. 10. 1954	administratorica	raziskave in razvoj	iz druge delovne organizacije
5.	Gruber Franc	10. 9. 1962	NK delavec	transport	prva zaposlitev
6.	Hribernik Stanko	14. 10. 1957	KV obratni električar	elektrotehnične storitve	iz JLA
7.	Klemenčič Maks	19. 9. 1958	KV ključavničar	industrijski noži	iz JLA
8.	Krajnc Srečko	1. 11. 1958	KV strugar	pnevmatični stroji	iz JLA
9.	Laznik Danilo	1. 2. 1958	NK delavec	industrijski noži	iz JLA
10.	Lesjak Zdravko	24. 12. 1958	NK delavec	jeklarna	iz JLA
11.	Osterman Filip	26. 8. 1957	NK delavec	stroji in deli	iz JLA
12.	Ring Srečko	20. 1. 1958	KV obratni električar	elektrotehnične storitve	iz JLA
13.	Pokeržnik Alojz	14. 5. 1958	KV strojni ključavničar	industrijski noži	iz JLA
14.	Strmčnik Drago	8. 5. 1958	KV strojni kovač	kovačnica	iz JLA
15.	Škrube Jožef	2. 2. 1958	KV RTV mehanik	elektrotehnične storitve	iz JLA
16.	Štruc Branko	22. 11. 1958	KV žarilec o. p.	kontrola kakovosti	iz JLA
17.	Suler Bojan	29. 7. 1957	KV obratni električar	elektrotehnične storitve	iz JLA
18.	Tratnik Drago	30. 10. 1956	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organizacije
19.	Založnik Silvo	17. 11. 1958	KV strojni kovač o. p.	kovačnica	iz JLA

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	TOZD — DS	Kam je odšel
Izgubili lastnost delavca					
1.	Ban Stanko	5. 12. 1960	KV strugar	pnevmatični stroji	v JLA
2.	Bandalo Franc	24. 1. 1960	KV valjavec o. p.	stroji in deli	v JLA
3.	Čaušević Hasan	12. 2. 1948	NK delavec	jeklarna	izključen po sklepu DS
4.	Čuš Mirko	21. 7. 1953	PK žerjavovodja	valjarna	samovoljna zapustitev dela
5.	Fužir Avgust	17. 6. 1960	KV strojni ključavničar	energija	v JLA
6.	Jamšek Avgust	18. 8. 1953	NK delavec	jeklarna	izključen po sklepu DS
7.	Korošec Fanika	6. 12. 1932	VSS socialna delavka	DS KSZ	sporazumno
8.	Kraiger Anton	12. 4. 1960	KV rezkalec	stroji in deli	v JLA
9.	Lepej Rudolf	8. 2. 1944	VSS inž. org. dela	priprava proizvodnje	sporazumno
10.	Ladinek Zdravko	13. 12. 1957	KV avtomehanic	stroji in deli	samovoljna zapustitev dela
11.	Močnik Peter	17. 2. 1952	SS ekonomski tehnik	rezalno orodje	dana odpoved
12.	Novak Bojan	13. 4. 1960	KV žičar	jejklovlek	v JLA
13.	Pepelnik Anton II.	11. 6. 1943	PK žerjavovodja	komerciala	umrl
14.	Perovnik Kristijan	14. 12. 1945	SS ekonomski tehnik	rezalno orodje	dana odpoved
15.	Petavar Marija	7. 11. 1927	KV delavka	družbeni standard	potek pogodbe
16.	Ramšak Karel	15. 6. 1960	NK delavec	komerciala	v JLA
17.	Ros Anton	1. 1. 1949	NK delavec	valjarna	—
18.	Rozman Vojko	8. 1. 1953	KV avtomehanic	transport	dana odpoved
19.	Špes Feliks	16. 1. 1960	KV strojni ključavničar	stroji in deli	v JLA
20.	Štimnikar Darinka	31. 12. 1947	VŠ dipl. ekonomistka	raziskave in razvoj	dana odpoved
21.	Tušek Franc	25. 11. 1934	VK ključavničar	priprava proizvodnje	sporazumno
22.	Vačun Mirko	12. 9. 1955	PK rezkalec	industrijski noži	dana odpoved
23.	Vitrih Alojz	5. 6. 1948	NK delavec	valjarna	samovoljna zapustitev dela

IZOBRAZBA — KVALIFIKACIJA

Pridobili lastnost delavca	Izgubili lastnost delavca
1 — KV brusilec	1 — VŠ dipl. ekonomist
1 — KV rezkalec	2 — SS ekonomska tehnika
1 — KV elektromehanic	1 — VSS socialna delavka
1 — KV ključavničar	1 — VSS inž. org. dela
1 — KV strugar	1 — VK ključavničar
3 — KV obratni električarji	1 — KV strugar
1 — KV strojni ključavničar	2 — KV strojna ključavničarja
2 — KV strojna kovača	2 — KV avtomehanic
1 — KV RTV mehanik	1 — KV rezkalec
1 — KV žarilec o. p.	1 — KV žičar
1 — NSS administrator	1 — KV valjarna o. p.
5 — NK delavcev	2 — PK žerjavovodja
	1 — KV delavec
	1 — PK rezkalec
	5 — NK delavcev

35-LETNICA BITKE NA NERETVI

Ob proslavi 35-letnice bitke na Neretvi je izdala skupnost jugoslovanskih PTT priložnostno znamko za 2,00 din.

Bitka na Neretvi od 9. 2. do 23. 3. 1943 je bila ena izmed najbolj zahtevnih in najusodnejših operacij, ki so jih med štiriletno vojno izvojevale sile naše narodnoosvobodilne borbe.

Kot motiv za znamko je bila uporabljena umetniška slika »Prehod čez Neretvo«, delo akademskega slikarja Ismeta Mujezinovića, ki je v domu JNA v Sarajevu. Grafična rešitev je bila zaupana Andreji Milenkoviću iz Beograda.

Znamke so bile natisnjene v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki štiribarvnega ofseta + zlatotisk v polah po 25. V prodajo so prišle 10. novembra. Istega dne je dal biro za poštne znamke v prodajo priložnostni ovitek za 2,00 din oziroma ovitek FDC po ceni 4,50 din.

STOLETNA UMETNOST V JUGOSLAVIJI — SOCIALNA GRAFIKA

Ob proslavi dneva republike je izdala skupnost jugoslovanskih PTT se-

rijo priložnostnih znamk z imenom »stoletna umetnost v Jugoslaviji — socialna grafika«. Na petih vrednostih te serije so prikazane grafike jugoslovanskih slikarjev 20. stoletja, in sicer: 2,00 din — Marjan Detoni (list št. 3, 1934, linorez iz mape »Ljudje s Seine«, Muzej sodobne umetnosti, Beograd.) 3,40 din — Maksim Sedej (list št. 7, 1937, iz mape »Bog v Trbovljah«, Muzej sodobne umetnosti Beograd.) 4,90 din — Daniel Ozmo (Zaganje drv, 1939, linorez iz mape »Iz bosenskih gozdov«, Umetniška galerija Sarajevo.) 6,00 din — Pivo Karamatijević (Sovra, 1938, linorez iz mape »Zemlja«, Muzej sodobne umetnosti, Beograd.) 10,00 din — Đorđe Andrejević Kun (Sposobni so tudi za najbolj gnusne zločine, 1939, lesorez iz mape »Za svobodo«, Nada Andrejević Kun, Beograd.)

Motive za to serijo je izbral dr. Lazar Trifunović, medtem ko je grafična realizacija delo Andreja Milenkovića iz Beograda.

Znamke so bile natisnjene v nemški tiskarni »VEB Wertpapierdruckerei« Leipzig, NDR v tehniki tribarvne heliogravure v polah po 9.

V prodajo so prišle 28. novembra. Istega dne je dal biro za poštne znamke v prodajo tudi priložnostni ovitek za 2,50 din oziroma ovitek prvega dne FDC po ceni 31,30 din f. u.

SPREJET PROGRAM ZA LETO 1979

Delegati v skupščini skupnosti jugoslovanskih PTT so na zasedanju, ki je bilo 19. oktobra letos v Ohridu, med drugim so-

glasno sprejeli program priložnostnih znamk za leto 1979. Na podlagi ankete, ki je bila opravljena lani, so strokovna služba biroja za poštne znamke in tisk ter organi upravljanja v skupnosti jugoslovanskih PTT sestavili predlog tega programa.

Po njem naj bi bilo v letu 1979 32 vrednosti znamk uvrščenih v 17 izdaj. Seveda tudi v tem programu prevladujejo posamične izdaje. Celotno deset izdaj bo imelo po eno vrednost, tri po dve vrednosti, ena po tri oziroma pet znamk, dve izdaji pa bosta imeli štiri znamke.

Poglejmo nazive posameznih izdaj s številom znamk: mednarodno leto otroka (1), deseto srečanje samoupravljalcev (1), 30-letnica skopske univerze (1), muzejski eksponati (4), Evropa CEPT (2), 100-letnica rojstva akademika Milutina Milankovića (1), dan mladosti (flora) (4), 100-letnica rojstva pesnika Koste Abraševića (1), varstvo človekovega okolja (2), sredozemske igre (3), 30-letnica sarajevske univerze (1), radost Evrope (2), 125-letnica rojstva znanstvenika Mihajla Pupina (1), desetletnica prištinske univerze (1), stoletna umetnost v Jugoslaviji — reprodukcije (5), 150-letnica prosvetitelja Marka Cepenka-

REKREACIJA IN ŠPORT

SANKAŠKA PRVENSTVA V TOZD

Delovna skupnost za gospodarjenje je izvedla svoje prvenstvo na progi od Smučarske kočice do Šrotneka. Pri moških je bil najhitrejši Mirko Kristan, drugo mesto je osvojil Alojz Golgranc, tretje pa Franc Urbancl. Pri mešanih dvojicah je zmagal par Mlakar-Homan, druga sta bila Potočnik in Stranščak, tretja pa Stefanovič-Lasnik.

Kovači so tekmovali od Ivarčkega jezera do Rimskega vrelca. Pri moških do 35 let je zmagal Ferdo Mager, za njim sta se uvrstila Branko Oder in Jože Koneč-

Na drsališču

nik. V starostni skupini nad 35 let je bil prvi Martin Jazbec, drugi Peter Jamer, tretji Jože Potočnik. V ženski konkurenci je zmagala Zdenka Šuler pred Vido Plemen.

Na istem terenu je imelo prvenstvo tudi strojno gradbeno vzdrževanje. Pri mlajših moških je bil naslednji vrstni red prvih treh: Pavli Marošek, Marjan Gorenšek, Ivan Praznik. Pri starejših pa: Marjan Zdovec, Ivan Štruc, Hinko

va (1) in ena priložnostna znamka ob skupščini mednarodne banke za obnovo in razvoj mednarodnega monetarnega sklada, ki naj bi bila oktobra 1979 v Beogradu.

NOVOSTI

Od 1. novembra dalje je v prodaji redna poštna znamka za 0,20 dinarja. Na njej je panorama Bohinja. Ta znamka je bila izdana v okviru serije rednih poštних znamk s turističnimi motivi, natisnjena pa je bila v tehniki enobarvnega ofseta (črna vijoličaste barve) v prodajnih polah po 100. Poleg motiva je na znamki označba vrednosti in v latinici besedilo PTT, Jugoslavija, Bohinj. Znamka bo veljala za plačevanje poštne neomejen čas. f. u.

Lasnik. Pri ženskah je zmagala Jožica Kotnik pred Kristino Fink in Marijo Lahovnik.

ŽELEZARNA RAVNE—MURA 22.5:12.5

V soboto, 27. januarja, je bilo na Ravnah četrtfinalno srečanje delovnih organizacij Mure iz Murške Sobotice in naše železarnice v rekreacijsko športnem tekmovalnem programu. Kot po tradiciji je bila tudi ta prireditev zelo dobro organizirana, za kar ima zasluge celoten organizacijski odbor, ki ga je vodil Jože Šater. Zanimanje za prireditev je bilo veliko, tako da ni bilo prostora za vse, ki so si jo želeli ogledati. Saj ni čudno, ko pa je bilo tudi več kulturno-zabavnih točk, ki so popestrile obširen tekmovalni spored. Sodelovali so: Sentanelski pavri pod vodstvom Mitje Šipka, folklorna skupina KUD Prežihov Voranc z Raven, humorist Vinko Šimek (Jaka Šraufek) iz Maribora in priznani sedemčlanski zabavni ansambel Fontana. Glavni pokrovitelj je bila konferenca osnovnih sindikalnih organizacij železarne Ravne, ostala dva pa tednik »7D« in VIS — Varaždin (Yassa). S krajšim nagovorom in pozdravom je prireditev odprl predsednik sindikata železarne Edo Kričej.

V desetih točkah tekmovalnega sporeda je naša dvanajstčlanska ekipa pod vodstvom Toneta Kolmančiča zmagala osemkrat, in sicer v skupinskem preskakovanju vrvice, slalomu na smučeh prek ovir, tekmovalju štafete, merjenju predklona in moči, metanju medicinke sede, vlečenju vrvi ter v točki Mure — slalom med koli z žlico v ustih, na kateri je bila namiznoteniška žogica, in točki železarne — skupinsko odbijanje žoge v steno. Neodločeno se je končala najlažja vaja: sonožen met žoge v koš, kjer sta obe ekipi dosegli maksimalno število zadetkov. Petčlanska ekipa Mure je bila boljša v igri odbojke brez rok, kjer so gostje zmagali s 7:6. Za našo železarno so nastopili: Ela Čepelnik, Ela Pšeničnik, Majda Bavče, Irena Jež-Kodrun, Krista Kasnik, Branka Tušek-Majdič, Jože Grabner, Zdravko Videršnik, Alojz Cigale, Igor Filipančič, Oto Šumer, Drago Štekl in izven tekmovalnega dela Alojz Golgranc pri merjenju srčnega utripa. Pri merjenju predklona sta dosegla rekord Grabner za moške z 29 cm in Tuškova za ženske s 30 cm.

Uspeli smo tako organizacijsko kot tekmovalno. Končnega in zelenega smotra pa še nismo dosegli. Res je, da je na izbirnih tekmovaljih in pripravah sodelovalo skoraj sto naših delavcev, res je tudi, da smo številnim gledalcem omogočili pasivno rekreacijo. Ostane pa naloga in dolg: v to zelo primerno rekreacijsko dejavnost moramo pritegniti čim več naših delavcev. Imamo dvorane, rekvizite, široko izbiro vaj za oba spola in vse starostne skupine, nameščene rekreatorje in amaterske organizatorje rekreacije v osnovnih organizacijah sindikata. Večkrat smo pa nemočni ob pritegnitvi naših delavcev. Končno smo dolžni skrbeti za zdravje, de-

lovno in splošno kondicijo ter dobro počutje vseh delavcev.

Kaj pa ti, ravnatelj, predsednik delavskega sveta, sindikata v TOZD ali delovni skupnosti? Ali se zavedaš, da si najbolj potreben tako sprostitev kot nabiranja fizične kondicije? Vem: greš smučat, plavat, planinariat, igrat namizni tenis, se koristno rekreiraš na vrtu ob hiši... Pridi in izkoristi priložnost, kjer boš enakovredno vsem delavcem! Lahko boš bos ali v copatih, v dresu ali trenirki, tako pač kot vsi ostali. Večkrat koristno delo boš opravil: sebi za zdravje, ostale bo tvoje hotenje in navzočnost pritegnila, zblížal se boš s tvojo neposredno delovno sredino, ki te marsikje pozna le indirektno z udeležbo na sestankih delovnih skupin ali zborov delovnih ljudi. Pa brez zamere in pridi ter pomagaj tudi nam in v dobro našemu delavcu!

ALPSKO SMUČANJE

PRVE FIS TOČKE ZA ANDREJA STEFANOVIČA

V Ziljski dolini je bilo mednarodno tekmovalje v veleslalomu, ki se je točkovalo za FIS točke. Nastopilo je 95 izkušenih tekmovalcev. Boris Strel se je uvrstil na četrto mesto, član Fužinarja Andrej Stefanovič je z relativno majhnim zaostankom osvojil odlično sedemnajsto mesto in si tako prismočal prve točke v mednarodni konkurenci.

SLALOM NA OŠVENU

Alpinci vrhunskega in prehodnega razreda so se na Ošvenovem travniku pomerili v dveh tekmah v slalomu. Med vrhunskimi tekmovalkami je osvojila Mateja Koren peto mesto. Pri članih je bil Andrej Högl sedmi, brat Roman pa osmi.

V prehodnem razredu je bil med mlajšimi mladinci Miran Stefanovič tretji. Pri starejših pionirjih se je Boris Maklin uvrstil na četrto, Jani Ažnoh pa na šesto mesto. Organizatorju SK

Fužinar gre vsa pohvala, saj je ob skoraj nemogočih razmerah zelo dobro organiziral obe tekmi.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO MLAJŠIH PIONIRJEV

Na Zatrniku so se pionirji in pionirke pomerili v veleslalomu in slalomu. V veleslalomu je Mirjam Videmšek med 71 tekmovalkami osvojila solidno enajsto mesto. V konkurenci 97 tekmovalcev so se koroški predstavniki uvrstili na naslednja mesta: 9. Pavli Cebulj, 11. Dušan Zagar in 12. Matej Čuješ.

V slalomu je nastopilo 108 mlajših pionirjev. Šesto mesto je osvojil Matej Čuješ, Pavli Cebulj pa je bil deveti.

SMUČARSKI TEK

V Gorjah je bilo republiško prvenstvo za pionirje in pionirke, ki se ga je udeležilo kar 200 tekmovalcev, iz Koroške 17. Naši smučarji so se uvrstili na naslednja mesta:

Mlajši pionirji: 15. Damjan Kokol, 21. Boris Nabernik in Gregor Vrabčič iz Črne 22. med 56 nastopajočimi.

Pri mlajših pionirkah je tekmovalo 36 deklet. 4. Dominika Vidovšič, 10. Tanja Kolar, 11. Mateja Germ iz Črne in 15. Alenka Bavče.

Pri starejših pionirjih je nastopilo največ tekmovalcev — 64. Iztok Jert je bil 16., Tomaž Juraja 22. in Darko Gregl 33.

Na startu je bilo samo 18 starejših pionirk. Jelka Bavče je osvojila 8. mesto, Mateja Gorjanc je bila deveta, Melita Pšeničnik iz Črne pa 14.

ODBOJKA

Članice Fužinarja so odigrale dve prijateljski tekmi s prvotigaško ekipo iz Vukovarja. Prvo srečanje so izgubile s 3:0, v drugem pa so bile naše igralko enakovredne nasprotnicam in po vodstvu 2:0 vendarle izgubile s 3:2.

Oslabljena članska ekipa Fužinarja je gostovala v Mariboru in izgubila prijateljsko tekmo z Mariborom s 3:1.

Odbojka brez rok

ROKOMET

Najmlajše generacije Fužinarja se pod vodstvom trenerjev Habra, Skledarja in Urbanca marljivo pripravljajo za sezono 1979. V Slovenj Gradcu so gostovali mladinci in pionirji. Oboji so bili uspešni ter zmagali predvsem po zaslugi dobre kolektivne igre:

mladinci — Fužinar—Slovenj Gradec 20:17, pionirji — Fužinar—Slovenj Gradec 23:15.

S. F.

SAH

Na 1. turnirju hitropoteznega prvenstva za pokal »Fužinar 79«,

ki je bil 25. januarja, je sodelovalo 10 šahistov. Po pričakovanju je zmagal Jože Žunec, ki je zbral 7,5 točke. Drugo mesto je zasedel Jože Jesenek s 7 točkami, tretje Andrej Erjavc 6,5. Četrti, Danilo Peruš, s 5,5 je pripravil največje presenečenje, saj je kot najmlajši udeleženec pustil za seboj na 5. mestu Marjana Uršiča, na 6. Nika Rističa itd. Zasedba turnirja res ni bila velika, bila pa je zato kvalitetna, saj so se po daljšem času na tovrstnem tekmovanju zbrali vsi najboljši šahisti Fužinarja.

V. P.

HUMORESKA:

JANUSZ
OSEKA:

USLUGA

Nekega dne mi je telefonirala znanca, mila gospodična iz boljše hiše, in prosila:

»Bi mi naredil uslugo? Rekla sem staršem, da grem s teboj v kino. Če jih slučajno srečaš, me nikar ne izdaj.«

»Zakaj pa naj mislijo, da greš z menoj?«

»Zato, ker imaš ugled in ti starši zaupajo. Karola pa gledajo po strani in jih ne želim jeziti. Hočeš narediti to zame?«

»Malenkost, lahko se zaneseš.«

Naslednji dan sem res srečal mamo te gospodične:

»Bila sta v kinu, draga otroka? Zelo sem vesela. Nič nimam proti, če od časa do časa peljete Halinko v kino. Naj se dete razvedri.«

»Z zadovoljstvom,« sem odgovoril.

»Sta gledala francoski ali ruski film?« se je zanimala mamica.

»Danes so si vsi podobni. Težko jih je razlikovati. Kaj moremo, kinematografija propada.«

»Halinki je bil vseeno všeč, vsa zardela se je vrnila,« je nadaljevala mama.

»Hčerka je očitno zelo čustvena,« sem dejal opravičujoč se in odhitel dalje.

Čez nekaj dni je Halinka znova telefonirala.

»Ne jezi se, ampak moji starši vedo, da grem zvečer s tabo na ples k »Literatu«. Menda mi ne boš odbil usluge?«

Stvar je postala resna.

»Pa vsaj povej, kam greš?«

»S Karolom greva k Zigmuntu na hišno zabavo.«

»Ne moreš najti boljšega izgovora? Zakaj ravno z menoj k »Literatu?«

»Mama in oče imata zaupanje samo vate. Pristani!«

»Naj ti bo!«

»Še nekaj. Moral boš priti pome. Vzelo ti bo največ deset minut časa...«

Jezen sam nase sem se zvečer odpravil po Halinko. Oče in mati sta mi postregla s kavo in likerjem. Pohvalila sta moje feljtone in se zanimala za načrte o prihodnosti. Po petih minutah sta me klicala že po imenu.

»Pazi, Januško, da se Halinka ne prehladi, ko se bosta proti jutru vračala domov in hladne limonade naj ne pije,« je opomnila mati.

Na ulici me je Halinke osvobodil tisti njen Karol.

Naslednje jutro je telefoniral oče in me povabil na bridge. Odklonil sem z izgovorom, da me daje visoka temperatura, nakar

Grmušelj

je obljubil, da mi bo takoj poslal Halinko.

Drugi dan se je za moje zdravje zanimala Halinkina mama.

»Nič zato, če je Halinka vso noč presedela pri tebi. Samo da ozdraviš, mili.«

Sam vrag mi je potisnil za vrat to peklenško Halinko!

Čez kak mesec sem zvedel od očeta, da sem bil dva tedna s Halinko v Zakopanih. Nisem vedel, kaj naj rečem. Povedala sta mi tudi, da sem bil z njo na plesu pri »Literatu«, odkoder se je Halinka menda vrnila vsa objokana. Hotel sem že poslati k vragu vso to njeno družino, ko je Halinka na vsem lepem prenehala telefonirati in prositi za kolegialne usluge.

Po nekaj mesecih, ko smo ravno praznovali mojo zaroko z Zosjo, sem se spomnil Halinkinega primera. Na to misel me je spravil prihod njenih staršev, ki sta kar pri vratih, ne da bi slekla plašče in vpričo vseh gostov izjavila, da sem baraba in pokvarjenec, da sem se premeteno vsilil v njihovo hišo, zapeljal nedolžno dete in jo zavrnil v drugem stanu. Svečanost je od tu naprej potekala brez moje zaročenke.

Halinki plačujem alimente, o ugledu in zaupanju pa ni več niti besede.

ZAHVALA

Ob izgubi očeta in moža Avgusta Plazla se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste darovali za vence in ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Družina Plazl

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega očeta Franca Kakerja se iskreno zahvaljujemo vsem znancem, sorodnikom in sosedom, delavcem iz kontrole kakovosti, metalurških laboratorijev, industrijskih nožev, delavcem TOZD gostinstvo in turizem Merx Ravne, upokojencem in ZZB NOV Prevalje za darovane vence in cvetje.

Hvala vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti. Hvala tudi govorniku Avgustu Štreklju za poslovilne besede.

Zalujoči: sinova Karel in Albin ter hčerka Justina z družinami

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi drage žene, mame in babice Marjete GOSTENČNIK, p. d. Mrakove mame s Selovca, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in sodelavcem čistilnice, ki so darovali vence in cvetje ali kakorkoli pomagali v najtežjih dneh ter jo spremljali na njeni zadnji poti. Iskrena hvala g. župniku za lepe poslovilne besede in opravljeni cerkveni obred ter pevskemu zboru upokojencev Prevalje za žalostinke.

Zalujoči: mož Franc, hčerka Fanika, sinova Jaki in Franci z družinami ter drugo sorodstvo.

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jelen, F. Kamnik, F. Rotar, B. Vugrinec in služba za informiranje.

Jutranja belina